

Behçet Necatigil

Serin Mavi

Behçet Necatigil'den Eşine Mektuplar

BÜTÜN YAPITLARI
MEKTUP

Hazırlayanlar: Selma Esemen (Necatigil)
Ayşe Sarısayın (Necatigil)

SERİN MAVİ
Behçet Necatigil - Huriye Necatigil Mektuplaşmaları

Ayşe Sarışayın 1957 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi'ni bitirdikten sonra, kimya mühendisliği ve işletme eğitimi gördü. Uzun yıllar ilaç sektöründe çalıştı.

Babası Behçet Necatigil'e ilişkin anılarının yer aldığı ilk kitabı *Çok Şey Yarım Halâ* 2001'de yayıldı. Öykü kitaplarından *Denizler Dört Duvar* 2004 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne, *Yorgun Anılar Zamanı* 2005 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karakalem Resimler Dünya Kitap* dergisinin 2008 Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne değer görüldü. Edebiyat alanındaki öteki çalışmaları: *Erdal Öz, Unutulmaz Bir Atlı* (biyografi, 2009), *Beşiktaş, Yollar ya da Anılar Boyunca* (otobiyografik semt kitabı, 2009), *Ansızın Günbatımı* (roman, 2014).

Çocuklar için yazdığı kitapların yanı sıra Almancadan çeviriler de yapan Ayşe Sarışayın'ın Siegfried Lenz'den çevirdiği *Almanca Dersi* romanına, *Dünya Kitap* dergisinin 2012 Yılın Çeviri Kitabı Ödülü verildi.

Selma Necatigil 1951 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi'ni (1970), İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ni bitirdi (1976). Mimarlık alanındaki çalışmalarını sürdürmektedir.

*Behçet Necatigil'in
YKY'deki kitapları*

- Şiirler 1948-1972 (1994)
Ertuğrul Faciası (*radyo oyunu*, 1995)
Şiirler 1938-1958 (1995)
Şiirler 1972-1979 (1996)
Bile/Yazdı (*poetika*, 1997)
Radyo Oyunları (1997)
Serin Mavi (*eşine yazdığı mektuplar*, 1999)
Düzyazilar 1 (*yazilar*, 1999)
Düzyazilar 2 (*konuşmalar, konferanslar*; 1999)
Mektuplar (2001)
Şiirler (2002)
Solgun Bir Gül Oluyor Dokununca -
Kendi Sesinden Şiirler (2012)
Bütün Eserleri (*delta*, 2013)
Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü (2016)
Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü (2016)
İki Başına Yürümek (Burhan Uygur'un resimleriyle, 2016)

Doğan Kardeş

Eski Sokak - Seçme Şiirler (2008)

Serin Mavi

Behçet Necatigil - Huriye Necatigil
Mektuplaşmaları

Yayına hazırlayanlar
Ayşe Sarısayın
Selma Necatigil

Yapı Kredi Yayınları - 1148
Edebiyat - 301

Serin Mavi
Behçet Necatigil - Huriye Necatigil Mektuplaşmaları

Yayına hazırlayanlar:
Ayşe Sarısayın
Selma Necatigil

Kapak tasarımcı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımcı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Arzu Yaraş

Baskı: Mas Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hamidiye Mah. Soğuksu Cad. No: 3 Kağıthane-İstanbul
Telefon: (0 212) 294 10 00 e-posta: info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

1. baskı: İstanbul, Şubat 1999
3. baskı: İstanbul, Şubat 2012
Genişletilmiş 4. baskı: İstanbul, Şubat 2017
ISBN 978-975-363-944-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2014
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayınçının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz • 9

MEKTUPLAR

- 26.6.955 • 19
- 6.7.955 • 21
- İstanbul, 2 Temmuz 955 • 23
- Erbaa, 12/7/955 • 25
- • 29
- İstanbul, 19 Temmuz 955 • 30
- Erbaa-gece, 26.7.955 • 35
- İstanbul, 1 Ağustos 955 • 37
- • 39
- Perşembe, saat 16 • 41
- • 42
- Ankara, 2 Temmuz 957, Salı • 44
- 4.8.957 Pazar Tren • 46
- Stuttgart, 5.8.957 • 48
- 9.8.957, Stuttgart • 50
- İstanbul, 9 Ağustos 957 • 52
- İstanbul, 10 Ağustos 1957 • 54
- 16.8.1957, Stuttgart • 57
- İstanbul, 20 Ağustos 1957 • 60
- 30.8.957, München • 62
- 11.07.1960 • 63
- 11/12 Temmuz 960 • 65

- Ankara, 14 Temmuz 960 • 67
Ankara, 9 Şubat 1961 • 71
Ankara, 10 Şubat 961 Cuma, saat 20:00 • 73
Bursa, 18 Mayıs 1962 • 74
Ankara, 10 Temmuz 966 • 77
İstanbul, 30 Temmuz 1966 • 80
3.8.966 • 83
İstanbul, 1 Ağustos 1966, Pazartesi • 86
9.8.966, Örentepe • 89
İstanbul, 8 Ağustos 1966 • 91
İstanbul, 11 Ağustos 1966, Perşembe • 94
22 Eylül 1969, Pazartesi • 95
2.8.970 • 97
7/8 Ağustos 1970 • 100
21/22 Temmuz 1971 • 104
Stuttgart, 1 Temmuz 972, Cumartesi • 105
Stuttgart, 3 Temmuz 972, Pazartesi • 108
Stuttgart, 4 Temmuz 1972, Salı • 109
Stuttgart, 6 Temmuz 1972, Perşembe • 111
Stuttgart, 14 Temmuz 972, Cuma • 113
Stuttgart, 24 Temmuz 1972, Pazartesi • 114
Stuttgart, 27 Temmuz 972, Çarşamba • 115
Stuttgart, 4 Ağustos 1972, Cuma • 118
Stuttgart, 12 Ağustos 1972, Cumartesi • 120
Frankfurt, 15 Ağustos 1972, Salı • 122
Fulda, 19 Ağustos 1972, Cumartesi • 124
Stuttgart, 27 Ağustos 1972, Pazar • 126
Düsseldorf, 5 Eylül 1972, Salı • 128
Stuttgart, 8 Eylül 1972, Cuma • 130
Stuttgart, 17 Eylül 1972, Pazar • 132
Ankara, 7 Temmuz 1974 Pazar, saat 19 • 134
Üsküp, 21.8.1974, Çarşamba • 136
29.8.974, Kumburgaz • 137
Struga, 24 Ağustos 1974, Cumartesi • 138
Struga, 26 Ağustos 1974, Pazartesi • 140
Zagreb, 28 Ağustos 1974, Çarşamba • 143
2.9.974, Beşiktaş, saat 7.30 • 145

- Knokke-Le Zoute, 30 Ağustos 1974, Cuma • 146
Knokke/Heist, 2 Eylül 1974, Pazartesi • 148
Stuttgart, 4 Eylül 1974, Çarşamba • 150
İstanbul, 1 Nisan 1975 • 151
Stuttgart, 2 Ekim 1977, Pazar • 153
Stuttgart, 3 Ekim 1977, Pazartesi • 154
Berlin, 8 Ekim 1977, Cumartesi • 155
Stuttgart, 11 Ekim 1977, Salı • 157

MEKTUPLARDA SÖZÜ EDİLEN ŞİİRLER

- Engeller • 161
Birikir • 162
Çarmıh • 163
Besinler • 164
Geçim • 165
Eşyalar, Sessizlik • 166
Sizin Hikâyeniz • 167
Serin Mavi • 169
Kurşun • 170
Şayet Aşk III • 171
Arada • 172
Kongo • 174
Alaca • 175
Yay • 176
Kemik • 177
Çizgi • 178
Kışla • 179
İçerde • 180
Çıkmak • 181
Kirli Soru • 182

Önsöz

Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü adlı antolojisinde söyle tanımlıyor kendisini Behçet Necatigil: "Şirerde kırk yılını, doğumundan ölümüne, orta halli bir vatandaşın, birey olarak başından geçecek durumları hatırlatmaya; ev-aile-yakın çevre üçgeninde, gerçek ve hayal yaştılarını iletmeye, duyurmaya harcadı."

Başlangıçta, bu kitabın ilk baskısını hazırlamadan önce, kişiye özel olduğunu düşündüğümüz mektupların yayınlanması konusunda bazı tereddütlerimiz vardı. Ancak onun annemize yazdığı mektuplarda şiirlerinden izler bulmak, yine "ev-aile-yakın çevre üçgeni"nde dolaştığını, günlük yaşamın ayrıntılardan damittıklarını, bu kez şiirler yerine mektuplara yansıttığını görmek, mektupların yayınlanması kararımızda etkili oldu.

Necatigil'in bir eş ve baba olarak sergilediği tavır, şiirlerine yansıyanlardan farklı değildi.

Serin Mavi mektuplar, bu yeni baskında bazı eklemelerle ve karşılıklarıyla bütünülmüş oluyor. Annemizin mektupları, onun ölümünden sonra (28 Eylül 2013) boşaltılan evinde, Necatigil arşivinin kuytularında bulundu. Otuz yıllık evliliklerinden bizlerin de az çok tanık olduğu sahnelerin yanı sıra, şaire ve edebiyata adanmış hayatların izleri devardı bu mektuplarda.

Annemizin 17 Ağustos 1949 tarihli ilk mektubu "H. Korkut" imzalı ve nişanlanmalarından on gün önce: "Behçet Bey, Bizi Aşıyan'a götürmek için verdığınız sözü hatırlıyorsanız, lütfen Cuma günü 1.30'da durakta olunuz. Hürmetler."

1921 yılında Erbaa'da doğan Huriye Korkut, ilkokulu bitirdikten sonra ailesiyle birlikte İstanbul'a göç etmiş, ortaöğretimini İnönü Kız Lisesi'nde tamamlayarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden mezun olmuştur. Sarıyer Ortaokulu'nda stajyer öğretmen olarak çalışırken, Kabataş Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yapan Behçet Necatigil'in, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün talimatı üzerine kısa süreliğine ek bir görev

üstlenmesiyle, Sarıyer Ortaokulu'nda tanışırlar (Nisan 1949). Yakınlaşmaları, ders yılı sonlarına doğru arkadaşlarıyla birlikte gittikleri bir okul gezisinde başlar.

Çok sonraları annemizin anlattığına göre, aralarına yeni katılan edebiyat öğretmeni bir ‘genç şair’ bu gezide onun çevresi dantelli mendilini almış, birkaç gün sonra karşılaşlıklarında, 1951 yılında yayınlanacak ikinci kitabına adını verecek olan “Çevre” şiirini getirmiştir kendisine: “Yarin mendili naklı / Okşadım ellerimle. / Göz göz üzerimde / Çevrenin baktı. // Çevre ateş içinde / Daralmakta çember. / Biz yanarsak beraber yanarız / Seninle, beraber. // Çevre tortop / Vurur sırtıma sırtıma. / Yüksek dağların orada / Çevre yok.”

‘Genç şair’in aynı dönemde yazdığı kasideyi de (“Kaside-i der VASF-ı Teferruc” - Gezinti Kasidesi) Necatigil arşivinde bulduk – 1979 yılında ölümünden bu yana, özenle muhafaza edilen çalışma taslaqlarının, mektuplarının, arkası yazılı ödev kâğıtlarına, bizlerin okul defterlerinden arta kalan sayfalara ivedilikle karaladığı haberleşme notlarının arasında gün yüzüne çıkmayı beklemiştir.

Evde çok sık tekrarladığı bir dizesindeki gibi: “*Her şey bir vakti bekler.*”

Necatigil şiirine ilgi duyanların, karşılıklarının eklenmemesle tamamlandığına inandığımız Serin Mavi mektuplar toplamında, bir şairin günlük yaşamına, yakın çevresine ve şiirini oluşturan/besleyen ortamlara biraz daha yaklaşma fırsatı bulacaklarını umuyoruz.

Genişletilmiş yeni baskıyı yayına hazırlarken bize destek veren Serenad Demirhan'a teşekkür ederiz.

Ayşe Sarısayın – Selma Necatigil
Ekim 2015

Mayıs 49 tarihli ve Sarıyer Ortaokulu öğretmenleriyle birlikte çekilmiş bu fotoğrafın *Gezinti Kasidesi*'nin yazıldığı güne ait olduğu düşünülüyor. Arka sıra soldan üçüncü Huriye Korkut, yanındaki Behçet Necatigil.

قصیده در صفحه تاریخ

هاین اول دیمه و ده سوکم بینه شیخان گوزدکور
 گوئنسته و حب دلا اسی وه بعضاً گوزدکور
 هلهنگ گر هم تسبیه احرا ایندهه ده آلان
 بوآ صیه یون لو طبیعت آما شاران گوزدکور
 بو تکر اسز جه زمانه ره گلر گون ایشور
 هاین آزنده دیگلر اوان اذنه گوزدکور
 کاملر بر بوبه هفت نه کل چکله ره دلا
 باخچه لر نزیین آخه کالله نیغان گوزدکور
 سرسویله های کنار نده صماله ره گاه ده
 عیمه و نوسه ده ملینه نشنه طیسان گوزدکور
 ماین له هفته سعادت چشمیله گلزمه لرمه
 بو گلول گونه همچیع چهلیه شیان گوزدکور
 بولیه مهود گونه دستنایله ایمک جه
 صیاهه بر از تایه بر لطف فریان گوزدکور
 ز دیگر نزنا پوتفرجم آندهه کاملقان
 تائیده کلبه به باده کوچله هر ان گوزدکور
 بر قصیده های رهه سه ره کمال خانلیه
 شاعرم قضیه گوستزمیه ایمکان گوزدکور
 ادکه سرط اوله تغزل هاده گوزدکور
 هنر سعکله فرضت، سپاهیدان گوزدکور
 همیغا آصم شریه کوکله دونه دونه
 "صوما نامه ادو اکر بزرگه کلخان گوزدکور
 نهایه االهوب عا هم خوشیدلها
 منه لر نزهه کعبه کلی بران گوزدکور
 آدری گم اد و فا سر گوئلک جباره
 شاعر لق زهنه حلقه گوزدکور گرامه گوزدکور
 نه ضبر محاب شتریعی او نویجه هم
 یا نزهه رخ دلبر مه تایان گوزدکور
 گلچلر صیه خادا- کان آخیر اینه صاحا-
 غانه قل دست سر گوزدکور مهان گوزدکور
 قولوکله حمله - عادت سرکو ملت دن در
 بوق، کاشانه ار صیه خانه قرآن گوزدکور

قصیده ایدم خالمه هنقد بگهه

رسیده هفت شهادت ره دیس عیمان گوزدکور
 رکیوه همکرم گلیده سیم اما دلکه روسه
 ایسته همرت ایله گوکر کم بریان گوزدکور
 هله بیست بیهه بیست آرتیهه بیوتغزیل فصلی
 بوسخت ریکله بینه ناله و آخنان گوزدکور

Kasîde der-VASF-ı TEFERRÜC (Gezinti Kasidesi)

Feilâtün / feilâtün / feilâtün / feîlün

Mayıs olduysa da mevsim yine nisân gözükür
Güneşin vech-i dilârâsi¹ da bazan gözükür

Hükmenü gerçi kış icrâ etmededir elân²
Bu aşık yüzlü tabî'at ama şâdân³ gözükür

Bu kararsızca zamanlar da geçer bir gün olur
Mayıs arasında sevinçlerle uzaktan gözükür

Tarlalar bir boyaya hep renkli çiçeklerle dolar
Bağçeler⁴ nergîs açar lâle-i nu'mân⁵ gözükür

Serviler çay kenârında salınır rûzgârda
'Ayş u nûş⁶ demlerine teşne⁷ gûlistân⁸ gözükür

Mayısın haftası âdet çıkışları gezmelere
Bu güzel günde cemî' cümleye⁹ seyrân¹⁰ gözükür

Böyle mes'ûd güne dostlar ile ermek cidden
Sarıyer ortaya bir lutf-i firâvân¹¹ gözükür

1 **vech-i dilârâ:** güneşin okşayan yüzü

2 **elân:** şimdi, şu anda

3 **şâdân:** sevinçli

4 **bağçe:** bahçe

5 **lâle-i numan:** dağ şakayığı

6 **'ayş u nûş:** yeme içme

7 **teşne:** istekli

8 **gûlistân:** gül bahçesi

9 **cemî' cümle:** herkes

10 **seyrân:** gezinti

11 **lutf-i firâvân:** büyük lütuf

Ne olur açsa havâ öğleye doğru bâri
Sabâhın hâli hazîn mâ'il-i bârân¹² gözükür

Neş'e-efzâ¹³ bu teferrücden¹⁴ uzak kalmaklık
Tâ-ebed¹⁵, gelmeyenin gönlüne hicrân gözükür

Bir kaside yazarak sen de katil kâfileye
Şâ'irim fazlını¹⁶ göstermeye imkân gözükür

Önce şart oldu tegazzül¹⁷ hadi göster hünerin
Hüner-i şî'rîne¹⁸ fırsat, sana meydân gözükür

“Çıkar âhim şereri¹⁹ göklere done done”²⁰
Soba yanmaz odalar bizlere külhân gözükür

Nazar etse yanılıb aşika hurşid-likâ²¹
Mujeler²² nîze-i tehdîd gibi²³ bürrân²⁴ gözükür

Adı geçse o vefâsız güzelin mecliste
Şâ'irin zihni çelinmiş gözü giryân²⁵ gözükür

12 **mâil-i bârân:** yağmura meyilli

13 **neş'e-efzâ:** neşe çoğaltan

14 **teferrük:** gezinti

15 **tâ-ebed:** sonsuza kadar

16 **fazl:** üstünlük

17 **tegazzül:** gazel söylemek

18 **hüner-i şî'r:** şiir hüneri

19 **âhim şereri:** ahimın kıvılcımları

20 Necati Bey'in "done done" redifli gazelinin matla beytinin ilk misrasıdır.

21 **hurşid-likâ:** güneş yüzü

22 **mûje:** kirpik

23 **nîze-i tehdîd:** tehdit mızrağı

24 **bürrân:** keskin

25 **giryân:** gözü yaşlı

Ne zarar meclise teşrifî unutmuşsa kamer²⁶
Yanımızda ruh-ı dilber²⁷ meh-i tâbân²⁸ gözükür

Geceler subha kadar²⁹ kan akıtır inci saçar
Âşikin vakt-i seher gözleri mercân gözükür

Kuluna cümle sa'âdet ser-i kûyundandır³⁰
Yoksa kâşâne-i arz³¹ hâne-i vîrân³² gözükür

Kahve içdim fâlime bakdı geçende bir dost
Gideceksin yanımızdan dedi ummân³³ gözükür

Gideceksem giderim amma velâkin gönlüm
Âteş-i hasret ile gör ki perîşân görünür³⁴

Hele bitsin yeter artık bu tegazzül fash
Bu bahis dinleyene nâle vü efgân³⁵ görünür

(Çevrimyazı: Şaban Özdemir)

26 **kamer:** ay

27 **ruh-ı dilber:** sevgilinin yanağı

28 **meh-i tâbân:** parlayan ay

29 **subha:** sabaha

30 **ser-i kûy:** bulunulan yer, sokak başı, mahalle

31 **kâşâne-i arz:** dünyanın en güzel köşkü

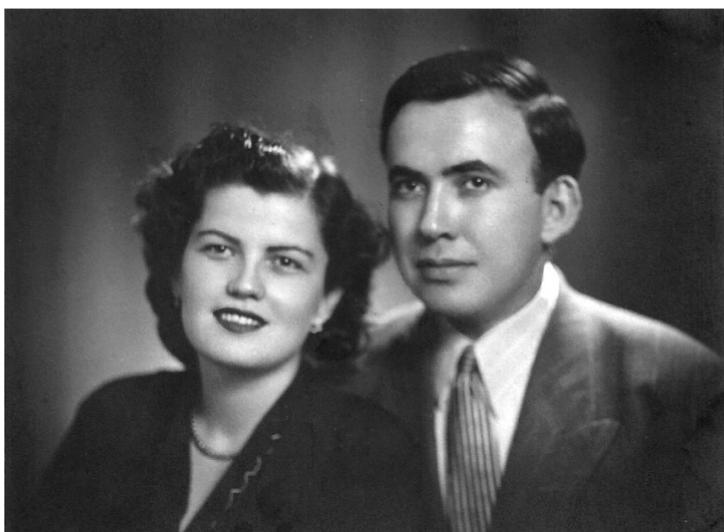
32 **hâne-i vîrân:** virane ev

33 **ummân:** deniz

34 Necatigil, bu beyitten sonra redif olarak "görünür" sözcüğünü tercih etmiştir.

35 **Nâle vü efgân:** inleme, feryat

MEKTUPLAR

Behçet Necatigil, 28 Ağustos 1950 tarihli bu fotoğrafı eşinin annesi Lebibe Hanım'a verirken arkasına şu satırları yazmış:

*"Bunlar sizin oğlunuz, kızınız
Fazla bir şey yok bu fotoğrafta
Acaba sizde bu resimleri olmasa
Onları yine hatırlar mısınız?"*

Sevgili Eskimo,

İşte nihayet Erbaa'dayız. İki gece üç gün süren bir yolculuktan sonra rahata kavuştuk. Dün çok yorgun olduğum için mektup yazamadım. Zaten yazmak istesem de vakit bulamazdım. Hısim akrabanın hücumuna uğradık. Ancak şimdi yalnız kalandık. Tombul² dışarda İnci'yle³ oynuyor. Birbirlerini o kadar sevdiler ki bir dakika bile ayrılmıyorlar. Hayatlarından çok memnunlar. Tombul çok keyifli. Öyle ki "İstanbul'dan Erbaa daha güzel" diyor. Biraz evvel "Selma, babana mektup yazacağım, bir söyleyeceğin var mı" dedim. Bana "Babasını Selma çok özledi, hemen Erbaa'ya gelsin diye yaz" dedi. Dönmeye hiç niyeti yok. "Sen git, ben burada kalacağım" diyor.

Bizim rahatımız pek yerinde. Şahane bir ev, büyük bahçe, etrafımızda fırıl fırıl dönen bir gelin var.

Sen ne âlemdesin? Okula gittin mi? Hep seni düşünüyorum. Sıcak odalarda kim bilir nasıl bunaliyorsundur. Kendine iyi bak. Dibek Sokağı'ndakiler⁴ ne yapıyorlar? Orası serin oluyor. Boş zamanlarını orada geçirirsen sığlığı ve Tombul'un yokluğunu daha az hissedersin.

Behçet, misafirler geldi. Kalemi bırakmam lâzım. Mektubu akşam postasına yetiştirebilmek için burada kesmem lâzım.

1 Huriye Necatigil'in yaz tatilinde, memleketi Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil'in, büyük kızı Selma'ya o yillardaki hitap şekli.

3 İnci Korkut, Huriye Necatigil'in yeğeni.

4 Behçet Necatigil'in babaevinin bulunduğu sokak.

Sabahat⁵ ve Fahamet'in⁶ gözlerinden, Beybabamın⁷, Teyzemin⁸ ellerinden öperim. Bana ihtiyacın olursa hemen yaz. Selâm ve sevgilerle gözlerinden öperim. Bu taraftan da bol bol selâmlar.

H. Necatigil

Adres: Cumhuriyet Mahallesi Sokak: 35 Ev:2

Erbaa

Hikmet Korkut⁹ eliyle

5 Sabahat Gönül, Behçet Necatigil'in büyük kız kardeşi.

6 Fahamet Gönül, Behçet Necatigil'in küçük kız kardeşi.

7 Behçet Necatigil'in babası Necati Gönül'e tüm ailenin hitap şekli.

8 Safiye Hanım, Behçet Necatigil'in babaevinde aileyle birlikte yaşayan uzak bir akraba, haminne de denirdi.

9 Hikmet Korkut, Huriye Necatigil'in ağabeyinin eşi.

Behçet, 26.6.955² tarihi mektubuma henüz cevap alamadım. İki gecedir Selma ile beraber seni rüyamızda görüyoruz. Selma bu sabah yine uyanır uyanmaz “Ben bir rüya gördüm. Babam buraya gelmiş, misafir odasında yatıormuş, elinde kitap varmış, sen beni onun yanına götürmüşsun” dedi. Ona “Selma eğer babanı özledinse gidelim” dedim fakat o: “Özledim ama gitmek istemiyorum. Babam buraya gelsin” diyor. Şimdi de başımda bekliyor, bana “Babam buraya gelmek lâzım, onu çok özledim” diyor. Koynunda da çocukların senden geldiğini söyleyerek ona verdikleri bir kağıt var. “Babamdan geldi” diye onu elinden hiç bırakmıyor. Fakat İstanbul'a gelmeye de katıyyen razı olmuyor.

E Behçet, sen nasılsın? Yalnızlığından memnun musun yoksa ara sıra bizi arıyor musun? Herhalde okula gitmişsindir. Bize iki satircık yazamadığını göre zamanın dolu olmalı. Seni Selma kadar ben de özledim, fakat buradakiler bırakmıyorlar. Mama-fih bayramda orada olmak istiyorum. Aklıma zaman zaman senin hasta olma ihtimalin³ geliyor, çok üzülüyorum. Ne olur bizi, birkaç saatla da olsa, üzüntüden kurtar. Bize ihtiyacın varsa hemen bildir, gelelim. Bizim buralarda rahatımız çok iyi. Her gün bir bahçede gezip eğleniyoruz.

- 1 Huriye Necatigil'in yaz tatilinde, memleketi Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.
- 2 26 Haziran'da yazdığı mektuba B. Necatigil 2 Temmuz'da cevap yazıyor, anlaşıldığı kadariyla mektup 6 Temmuz'a kadar Huriye Necatigil'in eline geçmiyor.
- 3 Çocukluğunda geçirdiği hastalığın (adenit tüberküloz) nüksetme ihtimali. Gerçekten de Behçet Necatigil 19 Temmuz tarihli mektubunda Erbaa'ya gelmemesinin nedeni olarak söyle diyor: “Gelmem Erbaa'ya. Adenit. Acırlar sana.”

Sabahat, Fahamet, Beybaba, Haminne nasıllar? Selâm ve sevgilerimi söyle. Okuldaysan okul ahbablarına da selâmlarımı söyle. Sakın çalışıp kendini üzme, gezip eğlenmeye bak.

Burada çocuklar ellerinizden öperler. Selma da hasretle elle-rinizden, annem gözlerinizden öper. Sevgiler.

H.N.

İstanbul, 2 Temmuz 955¹

Sevgili Eskimo,

Erbaa 26.6.955 tarihli mektubun gelmiş, içtiğim hamam sularına dağ başı pınarlarının diriltici serinliğini getirmiştir. Fırsat bu fırsat; orda bol bol sükûn, huzur, enerji toplamaya bak; zira hayat dayanıklı insan istiyor.

Her şey gibi bu mektubu da sana –belirtmeye pek lüzum yok ya– o çifit karşısından farksız, eşyalar mezarlığı geniş, rezil ve muhterem odanın, üstü tornavidalar, pashî civiler, bileği taşları ve binbir şey dolu ezeli masanın başında yazıyorum. Sabahtır, vaziyet FECİDİR. (Son kelimenin aramızda, karşılıklı gurur ve onurlarımızı bilemek için bir numara olduğunu unutma). Ve beni hiç merak etme Eskimo: "Işıyan bir köşe ergeç benim / Sen benim geçidimsin beyaza"². Ben sadece kalemi yola getirmeye çalışıyorum, şiir yazmaya hazırlanıyorum. Ben belki de, bu tatil başka hiçbir şey yapmayacak, esaslı beş altı şiir yazmaya baka-cağım (Tanrı izin verir de yazabilirse). Ve nedir biz "küçük aile"nin kazancı, hayattan? – Birbirimize karşı derinlerde sevgi ve kâğıtlarda şiirlerden başka?

Eğer bu mektubumda, bundan sonrakilerde sana günlerimi nasıl geçirdiğimi yazmayacaksam, bundan, kuruntulu, üzgün tahminler çıkarmaya kalkışma. Sırf lüzumsuz bulduğum için böyle yapıyorum. Günlerin hikâyesini bir bir veya kısaltarak yazmak bir nevi, kahvelerde avare yarenliği olacaktır. Sadece

1 Eşi Huriye Necatigil, yaz tatilinde Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil'in şiiri: "Engeller" (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, *Eski Toprak* kitabından).

sahiden iyi olduğumu, kendimi her bakımdan kolladığımı belirtmekle yetinmıyorum. Değil mi ki gelecek günler değil, kalaçak şeylerdir asıl mühim olan.

Orda kime, ne münasipse, hürmet ve sevgilerimi dağıt. Bura haneleri halkı cümlesi iyidirler, sevgi ve selâmlarının ulaştırılmasına memur edildim. Okul işi henüz belli değil.

Bu mektubun şu son satırları bende bir tercümenin, bir şirin bitisi hissini bırakıyor. Bütün bitişlerde, bitirişlerde hazır bir taraf, bir tükeniş duygusu vardır. Yeni, taze bir başlangıç yerine gelecek mektubunu beklerim Sevgili.

Tombula hususi selâmlar.

Daima sizin
B. Necatigil

İlâve:

Zarfin içinde iki şiir bulacaksın³. İlk senin okumanı istedim, herkeslerden önce.

3 Sözü edilen şiirlerden biri “Eşyalar, Sessizlik” (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, Arada kitabından).

Sevgili Eskimocuğum,

Susuzluktan çatlayan kuru topraklar yağmur damlalarını nasıl emip yok ederler, bilirsin. Mektubunu öylesine hasretle, gözle-rimle yutarcasına defalarca okudum. Günler geçip de (Mektup-ların postada beş gün kalabileceğini düşünmemiştim.) senden bir haber alamayınca, üstelik birkaç gece Selma ile benim rüya-ma da girince çok telaşlanmıştım. Meğer ayrılık ne acı şeymiş. Ayrılığın ölümden daha acı olduğunu söyleyen Halk Şairleri ne kadar da haklı olmuşlar. Yerini hiç kimselerin dolduramadığını [ana, kardeş, yeğen, eş dost bir gün hepsi bir yana (hem anam idi, hem babam idi, hem bacım idi, ...)]² misalince] söylersem ne dersin sevgili?

Birinci mektubumun eline geçmediğini düşünerek ikinciyi taahhütlü gönderdim. Senin mektubunun da buralarda kay-bolmuş olabileceği ihtimaliyle değişik adres verdim. Halbuki bütün bu tedbirlerin lüzumsuzluğunu şimdi anladım. Yine ilk adrese yazabilirsın.

Behçet bu sene Erbaa çok sıcak. Gazetede okuduğuma göre İstanbul da öyleymiş. Bizim ev, bahçe büyük. En sıcak saatlerde bile serin bir köşe bulabiliyoruz. Acaba sen ne yapıyorsun? Eğer okula da gidemedinse –gitmediğini tahmin ediyorum– halin harap.

Mektubundaki “Bu sene başka hiçbir şey yapmayacak, esaslı birkaç şiir yazacağım” cümlesi beni çok sevindirdi. İnşallah ka-

1 Huriye Necatigil'in yaz tatilinde, memleketi Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mek-tuplardan.

2 Huriye Necatigil'in sıkça söylediği bir tekerleme.

rarından caymaz da hem sıhhatini, hem de sanatını kazanmış olursun.

Şiirler bana pek dokundu. Hattâ okurken ağladım da etrafıma da rezil oldum. Bana onları gönderdiğin için çok teşekkür ederim.

Behçet, sana evvelce de yazdığını gibi, bayrama dönmek istiyordum. (Hikmet buna hiç yanaşmıyor, hiç olmazsa bayram ertesi gitmem için ısrar ediyor.) Selâhattin bu defa döndüğünde yolların çok sıcak olduğunu, gündüzleri yol almanın imkânsızlığını anlattı. İstanbul'dan buraya ancak beş günde gelebilmişler. Bu şartlar dahilinde kamyonla gelmem imkansızlaşıyor. Vapurla gelmeyi düşünüyorum, bunun da biraz masrafçı olacağını hatırlayarak karar veremiyorum. Ne dersin? Bayram ertesine kalayım mı, yoksa vapurla gelip bayrama orada olayım mı?

Sevgilim, öğle yemeğine bir ahbaba davetli idik. Dışarıda araba sesi var. Bizi alדיםak için fayton gönderdiler herhalde. Annem dolayısıyla davetlere arabayla gidiyoruz. Şimdilik hoşça kal. Akşam konuşuruz.

Gece. Seninle yine yalnızım. Behçet şaka bir yana seni haki-katen çok özledim. O her zaman şikayet vesilesi ettiğim evim, o çift çarşısı odalarım, hepsi gözümde tütüyor. "Anladınız neymiş kattıkları.—İşık, hava, su—Ancak onlar varken—Sizi yaşıtiyordu."³ Şu misraların anlattıklarını günlerdir öylesine derinden yaşadığım halde, kırk yıl düşünsem böyle güzel misralar haline getiremezdim. Siz sanatkârlar var olun ve Allah size daima bol ilhamlar ihsan etsin.

Zarfın içinde Selma'nın eliyle yazılmış bir kağıt bulacaksın. Sabahleyin yanına oturup onları karaladı ve mutlaka sana göndermemi söyledi. Ben de isteğini yerine getiriyorum. Belki onda kızının kokusunu bulursun. Kendi okumasına göre kağıdın tercümesi şu: "Sevgili babacığım, seni çok özledim. İyi misin? Halamlar nasıl, iyi miler? Biz yarın geliyoruz."

Artık senin gelmenden ümidi kestiği için kendisi gelmek istiyor. Dün gece yine masal gibi uzun, sana ait bir rüya gör-

3 Behçet Necatigil'in şiiri: "Eşyalar, Sessizlik" (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Arada kitabından).

müş. O anlattı, biz de gülmekten kırıldık. Kendisi sihhatçe iyidir. Açık havada oynamaktan hem yanakları kızardı, hem de ele avuca sığmaz oldu. Bir Erbaa'nın sevgilisi. Kahvelerde bile ondan bahsediliyormuş. Bize mektup yaz ne olur? Mektubunun Tombul'da yarattığı sevinci bir görsen şaşarsın. Ben kendimi anlatmayayım artık.

Dibek sokağı ne âlemde? Beybabam Kastamonı'ye gitti mi?
Teyze sıcaklara dayanabiliyor mu?

Hane halkından akrabalardan hepинize bol bol selâmlar.

Ben de Teyzemin, B. babamın ellerinden senin de gözlerinden öperim.

Kemal beylere⁴, aşağıdaki teyzeye de selâmlarımı söyleyiver.

Hasret ve sevgilerimle
H. Necatigil

⁴ O yıllarda oturdukları Valideçeşme Setüstü Sokak 22 No'lu evdeki komşuları.

Validçeşme, Setüstü Sokak, 22 no'lu ilk evlerinin önünde eşи ile birlikte (1950).

11 Temmuz 955, Pazartesi, gece, dokuzu beş gece Beykoz'da kıyı parkında yazılıyor. İki şişe bira, bir kadehçik votka içildikten sonra. (Yarım uykulardan uyanınca yırtılıp atılmazsa karına gönderilecektir.)

“Anlatmak için çırptığım gecelerde / Siz yoktunuz” diyor Özdemir Asaf, aklımda yanlış kalmamışsa. Ve seneler geçti ve yaz ayları geçti ve gençlik geçti. Ve kızgın sabahlarda, kızgın öğlelerde, ikindilerde, gece bazan saat 9'lara kadar ter içinde tercümelerde geçti, bir şeyler umarak; birikecekti paralar... Ve seneler sonra rahata... kavuşulacaktı. Ellerde kalan? Hiç! Ve aptallıkta harcamamız kendimizi delicesine. Çünkü hiçbir şey birikemeyecektir elimizde? Beş sene oldu evleneli, belki altı, belki yedi (sayıları boşver, zamansız!) Kalan ne? Evler alınamayacaktır, çünkü ikimiz çıplak doğmuşuz dünyalara. Ve bir kızçağızımız vardır, hepsi onun olsun, toplanmışsa, ninelerden, dedelerden kalmışsa beş on para. Sen beni yanlış anladın, ben yanlış anlaşılma mahkûmum bu dünyada. (Şayet cehennemliksem beni zebaniler de anlamaya-aktır.) Ve sıhhat, her şeyin başı, anladım, gerisini boşver. Ama kurtulmak da kabil değil dünya hırslarından. (Benim hırsım ne mi? İhtiyarlıkta sürünmemek, ismimin ayaklar altında rezil, çığnenmemesi!) Bul Erbaa'da bir dükkân, bakkallık edelim, boşver, biktim bu şehirden. Gidelim, Giresun'daki uçurumlara.

Kâğıt da bitti, ne yazık, bu benim, cebimde iki yanı boş tek kâğıdımdı.

B. N.

1 Eşi Huriye Necatigil, yaz tatilinde Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Eskimo, Beyaz,

Ve gün nedir, hafta nedir, ay nedir? Geçer herkes uyunken. İşte iki gün sonra 22 Temmuz ve Gül hanım² gelecektir ve sizler gideli bir ay dolacaktır. İplik-ince akan su bir çanakta birikti³. Ve sıcak ve Temmuz. "Uzağınızda içtiğim hamam suyu, sıcak su." Geceleri bazı saatler müstesna. Ve uzundur ağır, inatçı, geçmeyen günlerin hikâyesi. Bir büyük defter tutar. Beraber olduğumuz zaman sözden ziyade jestlerle, mimiklerle anlatılabilir. Orhan⁴ ve İsmail⁵ ve Ziya⁶ beylerin köşkü ve eşyayı saran ıssızlık gece yarlarında ve bütün düşüncelerimi seferber ettiğim halde yazılamayan şiirler. (Ergeç yazılacaklardır, zira başka çare yoktur, zira ellerde bir Eskimo, bir Tombul, bir de şiirler kaldı. Önce hangisi? İşte bu münakaşa götürür: – Yalnız bizim ol!⁷)

Okulda misin? Herkesler seyre gitti, sen hâlâ evde misin? Anlı şanlı ve zindanlı evdeyim, âciz. En yırtıcı ve koparıcılar bile bu yıl okuldan oda alamadılar. Benim için bundan daha âlâsı olamazdı. Ne yapacaktım tek başıma okullarda? Baharı

1 Eşi Huriye Necatigil, yaz tatilinde Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Gül Hanım, evişlerinde yardımcı.

3 Behçet Necatigil'in şiiri: "Birikir" (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, *Eski Toprak* kitabından).

4 Orhan Ural, edebiyat öğretmeni.

5 İsmail Ulçugür, edebiyat öğretmeni, Saadet Timur Ulçugür'ün eşi.

6 Dr. Ziya Somar, felsefe öğretmeni.

7 Behçet Necatigil'in şiiri: "Çarmıh" (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, *Eski Toprak* kitabından).

neleyim gül olmayınca. Böyle daha iyi. – Yalnızlık gururu besliyor⁸.

Vaziyet fecidir merak etme, yani iyidir. Yatıyor, uyuyor ve düşünüyorum. Kötü şeyler değil. Çalışmamak, aylaklı beni biraz kendime getirdi. Başında ağırlık hisseder etmez basıp gidiyorum sokaklara. Geceleri eve dönüşüm çok vakit 23:00-24:00 arası. İyidir. Tek sinirlendiğim şey, sabahları 7:00'de takırtılarla uyandırılmam. Rahatımı kaçıracak –şiiinden gayrı– her düşünmeye boş verdim. Her şey olacağına varır. Ve ilâçlara da boşverdim. Benimkisi ilâçlık hastalık değil, Albukrek⁹ haklıdır şimdiki görüşüme göre. Dibek sokağını da arada yokluyorum. İki kere akşam, bir kere öğle yemeğine gittim. Bir sabah Fahamet beni evde bastırdı, baktım oturacak ve başlayacak anlatmaya. Suratımı astım, kapıdan geri çevirdim, içерledi. Bu sabah –siz gideli ikinci defa– Sabahat uğradı, ruhi durumum müsaitti, gel yukarı dedim, geldi, elbisemi ütüledi, zeytinyağlı barbunya pişriyordum, yarısını Safiye teyzeye yolladım, gitti.

Ve yemek pişirmek iyidir, dinlendirir kafayı. Ve yemekler pişirdim birçok günler, kendime ve iki kere Gül hanıma – Tek kişilik, bir özgünlük pilâv bile pişirdim ve oturdum ve yedim ve Tanrıma şükrettim.

Ve çamaşır yıkamak iyidir, cuma ve salı günleri (sabah veya gece) çamaşır yıkarı; iki gömleğim vardır, biri yeşil, biri bey. Salı günü birini, cuma günü ötekini yıkarım, daima temiz gömleğim bulunur. Ve Gül hanım onbeşte bir gelir, odaları süpürür, tahtaları siler, eve biraz serinlik getirir, iyidir.

Ve kavanozda reçelin duruyor, gardropta ütüleyip bıraktığın gömlekler duruyor, odalarda, yataklarda kokun duruyor. Ve haline sarılarak yattığım geceler olmuştur ve Tombul'un resmine bakarak düşündüğüm olmuştur. Ve günler bu minval üzere geçerken şiir yazdığını olmuştu.

Ve bizim en büyük suçumuz zamanlardan faydalananmamak olmuştur. Gururun da bir derecesi vardı, bizdeki çok zaman

8 Behçet Necatigil'in şiiri: "Besinler" (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Eski Toprak kitabından).

9 Dr. Albukrek, Behçet Necatigil'i tedavi eden dahiliye doktoru.

eşeklik derecesini buluyor ve dünyayı bize zindan ediyordu. Ve her şey boşunadır, fâni dünya malları. Ve kal bayram ertesine. Size göre değil bu kavuran sıcak, bu tozlu sokak. Benim için, bilirsin, bir hali devam ettirememektir korkunç olan. Kendimi, bu yazı kitabı tercüme etmeden geçirme fikrine alıştırdım, artık mesele kalmadı. Ve anladım, benim başağrularım ruhidir, asabidir. Göz doktoruna, burun boğaz doktoruna gittim. Şimdi bir dişim kaldı, çektirecek. Bu durumda gözün arkada olmasın Beyaz, sıhhatım iyidir. Kendini ve Tombul'u düşün. Uzun, zahmetli bir kişi tam enerji ve sükünlilik toplamış olarak girmeniz lâzım. Gönül ferahlığıyla kal bayram ertesine ve Samsun'a gel. Sizi Samsun'dan alıp İstanbul'a, ben getireceğim.

Bugün 20 Temmuz Çarşamba. Bir günlük fasıladan sonra mektuba devam ediyorum. Bu satırlar, şimdîye kadarkiler gibi evde değil, Çengelköy'nde yazılıyor. Öyle sanırım ki şaşırın, inanmadın. (Sen benim hiçbir şeyime inanmadın, bilirim, sen rezilin birisin, şiirlerde kepaze edilmeye läyiksin. Bana az çektiğim. Her neyse, acısı asla çıkarılmayacaktır, asalet olmedi!) Arasında nükseden hincimi bir yana iterek sadede geliyorum. Sizi Samsun'dan İstanbul'a alıp ben getireceğim. Bu haberi Erbaa'dakilere söyleme, yani benim Samsun'a geleceğimi, sizi orda karşılayacağımı söyleme. Erbaa'ya gelmiyorum diye gücenirler. Lebibe anne¹⁰ ve Hikmet değil tabii, öbür akrabalar, anlamazlar başka mânaya alırlar, büyülüklük taslıyorum, tenezzül etmiyorum sanırlar. Gelmem Erbaa'ya. Adenit. Acırlar sana. Her neyse. Tekrar yazıyorum. Sizi Samsun'dan İstanbul'a ben getireceğim. (Tahir'in¹¹ sözü: Fakirin sakızı burnunun ucunda gerek.) İki saat önce Samsun'a vapur biletimi aldım. Sayenizde bu şekilde hava tebdili yapmış olacağım. 4 Ağustos Perşembe 14'te hareket eden Çorum vapuruyla yola çıkyorum. Ara postası. Bütün iskelelere uğraya uğraya aheste beste üç gün sonra 7 Ağustos Pazar günü ordayım. (Gözünü aç, yani Samsun'da!) Vapur sabah 7:30'da varılmış Samsun'a.

10 Lebibe Korkut, eşi Huriye Necatigil'in annesi.

11 Tahir Alangu.

Her neyse: Kısa kesiyorum. Daha bol vakit var önmüzde. Senin şimdi yapacağın iş şudur: Erbaa'dan Samsun'a otobüs, dolmuş veya taksi kaç saatte gelir? Öğren bana bildir. Pazar günü akşamda doğru geliyorsa pazar günü, olmazsa pazartesi yola çıkarsın. Sizi Erbaa otobüs ve dolmuşlarının geldiği meydanda karşılıram. Macera. Lebibe anneyi, Tombul'u, Hikmet hanımı, İnci'yi, Tamer'i, Tümer'i¹² alır, toplar gelirsin. Biletim alınmıştır. Önmüzde daha onbeş gün var. O vakte kadar bir mektubunu daha alır, bir mektup daha yazarım. Samsun'dan sonra ne yapacağız? Orası bir başka sürpriz olabilir. Simdilik yazmıyorum. Bu netice benim ilk ümidi, senin ilk kaybindir. (Veya kazancın, orasını Allah bilir.) Cümlemizden cümlelerinize selâmlar, sevgiler.

Bildiğin
B. N.

Ne kadar para istiyorsan (paran bittiye) bildir, göndereyim.

BİR EVİN EN ÇOK BASILAN YERİ¹³

Döşemedede çürük tahta –aksilik işte!–
Yemek yenen, yatılan, oturulan odanın
en çok yürünen yerinde.

Döşemenin çürük yeri üstünde müşamba
(Müşamba iyidir, gizler, sonra silmesi kolay
Eskir insan, eskir çalışma gücü, eskir zamanla müşamba.
Birisini bilirim, gençken, –toyluk işte!–
ben hep dinç kalacağım, diye düşünürdü.
Eskir insan, eskir çalışma gücü, eskir zamanla müşamba.)

12 Tamer ve Tümer Korkut, Huriye Necatigil'in yeğenleri.

13 Mektubun bir köşesinde yer alan bu şiir, daha sonra bir yerde yayımlanma-
mıştır.

Döşemenin çürük yeri müşambanın altında
kaliyordu, ama herkes tahtalardan birinin
esnek ve göçük olduğunu görüyordu, attığı ilk adımda.

Aksilik işte, evin yemek masası
bu sakat yerdeydi, ayrıca bir masa.
(İki kişi tutsanız kaldırıramazdiniz, ayrıca bir masa)
Odada bu masaya başka bir yer yok muydu?
Yoktu, dardı oda, aksilik işte!)

Bu masa kağışmış tahtayı imdi
daha da çökertiyordu.
İskemlesiydi, insanlarıydı,
her sofraya oturuşta
olana ağırlık bu tahtaya biniyordu, aksilik işte!

(Bu gibi tahtalarda dikkatli olmak gereklidir.
Esniyor mu, aşınmış mı, eski mi
bir gün hiç habersiz içeri göçüverir,
bir evin bu en çok basılan yeri.)

(Bu iş bir oda, bir döşeme, bir tahta
işi olsaydı kolay. "Üstünde fazla yüründü,
göçtü" denirdi; çakılırdı yerine yeni tahtalar.)

Bu öyle bir şey ki, boşunadır artık ne yapsalar.

Behçet,

20 gün gözlerim ve kulaklarım kapıda mektup bekledikten sonra dayanamadım, telografi çektim. Sağ salım olduğun halde bize mektup yazmadan bu kadar zaman susabileceğini bir tür-lü düşünemiyordum. Seni hep hasta ve perişan bir halde hayal ediyor, gizli gizli ağlıyordum (Ne saffet). Geldiğime yüz bin defa pişman olarak geçirdiğim son birkaç günden sonra telgraf çekmeye karar verdim. (Bu kağıt parçalarının senin huzurunu kaçırdığını bilirim) ve üç saat sonra da şiir gibi olan güzel mektubun geldi.

Belki başka bir kadın böyle yüklü, güzel bir mektup alabil-mek için üç ay dahi beklemeye razı olabilir; ama bilirsin, ben daima “Hepsini birden istemek”² gibi bir hastalığın kurbanı-yımdır, “yersiz” olduğunu bilsem de.

Eskimo, mektubun beni hem sevindirdi; hem şaşırttı hem de hüzünlendirdi. Alışkanlıklarını bırakıp Samsunlara kadar gelmen ne büyük bir inkılaptır bizim için.

Şimdi sadede gelelim. Biraz evvel komşunun oğlunu gönde-rip gidiş hakkında malumat aldırdım. Vaziyet şudur: 7 Ağustos Pazar günü saat 7:00'de (sabah) posta otobüsü ile buradan hare-ket edeceğim ve (ögle) saat 1:00'de Samsun'da olacağım –Allah kismet ederse tabii–

1 Huriye Necatigil'in yaz tatilinde, memleketi Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mek-tuplardan.

2 Behçet Necatigil'in "Geçim" şiirine gönderme (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, *Eski Toprak* kitabından).

Erbaa-Samsun posta otobüsleri Suluhan'da durup yolcu alıyor ve yolcu boşaltıyorlarmiş. Sen o saatte Suluhan'da olursan bizi görürsün. Şayet Samsun'da bir veya birkaç gece kalacak-sak, buradan Sahil Palas Otel'ini tavsiye ediyorlar. Hikmetler hep orada kalıyorlarmiş. Daha oniki gün var. Bu zamanı nasıl geçireceğim bilmem.

Eskimo, ben, kamyonla gelip gideceğim diye hüviyetimi al-mamıştım. Asıl işin kötü tarafı –yine savrukluğum için bana kızacaksın– nerede olduğunu da bilmiyorum. İhtimale göre gardiropta üst rafta, elbiselerimin altında bulunan siyah çanta-lardan birinin içinde, yahut masanın üstündedir. İki mektebe ait iki hüviyetim var. Elbette birinden birini bulursun. Yalnız Ş. T. Lisesinin³ bulursan, onu mühürletmek lâzım. İki sene evvel imzalatılmıştı, şimdi muteber değildir. Hatırladığımıza göre öğretmenler üçte bir tenzilatlı olarak seyahat ederler. Bundan faydalanalım. Sonra evlenme cüzdanımızı da yanına almayı unutma. Bu vesile ile bayramını kutlar (altıncı bayramımız, ayrı geçen ilk bayram) sevgilerimi yollarım. Tombul'dan selâmlar, soranlara da selâmlar.

Ezeli anlamın
H. N.

3 Şişli Terakki Lisesi, Huriye Necatigil'in o dönemde edebiyat öğretmeni olarak çalıştığı okul.

İstanbul, 1 Ağustos 955¹

Eskimo, Beyaz,

1 Ağustos Pazartesi – saat ikindiüstü 16:30'a doğru mektubun geldi. Hamsun'dan günlük program beş sayfayı tamamlamış, temize çekiyordum, mektubun geldi. (Günün bu saatleri siz gittikten sonra ayrı bir önem kazandı, şiri yazılmıştır², henüz taslak halinde.)

Bu gelen, 26 Temmuz tarihli bir mektuptu, satırlar arasında gizli bir üzüntü sezdim. Sebep? Geçen mektubumda parça parça aksettirdiğim “yalnız yaşayışım mı” seni üzdü? Perişan değildim, değilim. İçim hele son 15 gündür gayet rahat. Çünkü 12 gündür tıkır tıkır çalıştım. (Ya nazar değerse yazdığını için? Aramızda kalsın!) Hiç başım ağrımıdı. Dünyalar benim. Bayram gecesi Tanrıya hamdettim ve cumlemize istediğimi vermesini diledim. Şimdi saat 7, hava kararıyor, yukarı ve aşağı katlarda kimse yok. Gönlüm, günlük çalışmamı şevk ile tamamlayabileceğim için Tanrıya yine sonsuz şükran dolu. Vapur biletimi 20 Temmuz'da almıştim, 21 Temmuz'dan itibaren çalışmaya oturdum. Her seyde bir hikmet var. Eğer böyle gönlümce çalışacağımı önceden tahmin etseydim, gidip de o biletin almazdım. (Bize yalan yok!) Şimdi çalışmam bu yolculuk yüzünden sekteye uğrayacak diye üzülüyorum mucum? Hayır! Tanrı öyle istedi: Her seyde bir hikmet var. Ve güneşin doğuşunda ve kuşların uçuşunda ve senin beni buluşunda ve başağrılardımda ve Selma'nın

1 Eşi Huriye Necatigil, yaz tatilinde Erbaa'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan

2 Sözü edilen şiir: "Eşyalar, Sessizlik" (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Arada kitabından).

gülüşünde... her şeye bir hikmet var. Şıkayıet Tanrıya isyandır ve saadet küçük şeylerde. İçim gölgelerin koyulaştığı şu saatte –akşam erken olmaya başladı– bir huzurla dolu; geceye günlük gayesini gerçekleştirmiş (Tanrı inayetiyle) bir insan olarak gibileceğim için. Ve az sonra Tophane'ye, acentaya gidip 3 gün sonra bineceğim vapurda bir değişiklik var mı diye bakacağım, ordan büyük postaneye uzanıp bu mektubu atacağım, ordan belki Gülhane parkına gider, bir yerde karnımı doyururum. Onbeş gündür gün boyu çalıştığım halde geceleri de gezebiliyorum; eski bitkinlikler kalmadı, sizinle gezecek çok yerlerim var.

Ve babam geçen pazar gitti. Dibek sokağı yalnız. Bugün bayramın üçüncü günü. Üç gündür öğle yemeğinde onlardayım. Teyze memnun, kızlar da herhalde. Yarın da gideceğim. Hem yemek pişir, hem çalış, ikisi birden olmuyor, sen haklısun, “Bir sürü bağlarla çevrilisiniz”³. Hayat bu. Saadet bu bağlar içinde! Belki az, belki buruk; ama var. Her şeye bir hikmet var.

Ve 7 Ağustos Pazar günü sabah, Tanrı izin verirse, orda olağım (Yani Samsun'da.)

Siz gelmeden ben Samsun'da olurum herhalde. Dedığın gibi Sahil Palas otelinde bir oda tutarım. Benim vapur şayet çok gecikecek olur da siz benden önce gelirsəniz, bu Sahil Palas otelini ara bul, odayı sen benden önce tut.

Her şey düşünülmüş, Şişli Terakki Lisesi'ne hüviyet varakan 25 Temmuz Pazartesi günü imzalatılmıştır. Yüreğini geniş tut. Küçük şairin köklü temalarından biri olan “serin mavi”⁴ hiç değilse İstanbul'a kadar, beş on gün için bizimdir.

Leibe annenin ellerinden öperim. Hikmet hanıma, orda ise Lütfi ağabeye⁵ selâmlar, hürmetler. Çocuklara ayrı ayrı “Aslan!” Sana ve Selma'ya, eh biraz hususi tarife! Dünya! (Bilirsin en sevdiğim kelime.) Dünya!

B. Necatigil

3 Behçet Necatigil'in şiiri: “Sizin Hikâyéniz” (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, Çevre kitabından).

4 Behçet Necatigil'in şiiri: “Serin Mavi” (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, Evler kitabından).

5 Lütfi Korkut, Huriye Necatigil'in ağabeyi.

Eskimo,

Daracık odamda otursaydım, sobacığımı yaksaydım, takır takır öksürseydim daha iyiydi. Ziftin peki var burda. İşte bir gün geçti. Şimdi gece. Gecenin ilerlemiş saati. Alışkanlıklardan ayrılmak zor. Şimdi karşısına çarşaf gerili yatacığımı yatmış olacaktım. Nerde, rutubetli bir otel odasında otur işin yoksa! Öğleden önce Oktay¹, öğleden sonra Külebi³'yi gördüm, o kadar! Koca gün geçti. Burası beni hiç sarmadı. Burda oturulmaz. Oktay'a hak veriyorum. Geldim bir kere, Orhan'ı da görsem de işim bite. Canımın sıkıntısından fazla yazmıyorum. Selâm.

B. N.

Bu satırları salı sabahı postanede ekliyorum. Gece tabiî uyuymadım. Karyola, gürültüler, kuruntular uykuya mâni oldu. Şimdi Oktay'a gidiyorum. Biz iki avare anlaşırsak anlaşırız. Bugün Oktay'la gidip Orhan'ı göreceğim.

Selâmlar. Lebibe anneye, Selma'ya, soranlara selâm.

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Oktay Akbal.

3 Cahit Külebi.

Fethi Karakaş'ın *Eyler* kitabı için açtığı gravür sergisinde büyük kızı Selma ile birlikte (9 Şubat 1953).

Perşembe, saat 16¹

Azizem,

Düşündüğümün hilafına, tahaddüs eden bazı vaziyetler dolayısıyla cumartesi sabahına kadar buradayım. Cumartesi sabahı saat 6 buçukta buradan hareket edeceğim (Otobüsle, biletin aldım). Otobüs akşam saat 8'de İstanbul'da olacaktır. Yol larda gecikmeyi hesaba katarsak sen beni gece 11-12'ye kadar bekle. Biliyorsun yanında kapının anahtarı yok.

İlk mektubum sıkıntılı bir hava içinde yazılmıştı. Şimdi ortalık aydınltıktır. Başka otele geçtim, rahatım iyi. Oktay yanım da. Selâm eder. Lebibe annenin ellerinden, senin gözlerinden, minik Selma'nın yanaklarından operim. Soranlara selâm. Hoşça kal.

B. Necatigil

¹ Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Eskimo,

Ayrılırken tembih etmeyi unutmuşum: Minyon saat her gece kurulmaya alışmıştır, durmaması lâzımdır, her gece yatmadan önce benim yerime kurmayı unutma, yokluğumu hissederse içlenir.

Sonra kahve kutusunu hor tutma, nazik muameleye alıştır, dâri dünyada bir Behçet'in bir sevgili eşyasıdır, sırcadan narindir, kırlabilir.

Sonra Selma'ya iyi bak, sert rüzgârlar önünde güz yaprakları gibidir, savrulabilir.

Sonra para gitmesin, şışmanlamayıym diye yemek yememezlik etme, halsiz düşersin. Sen evin temel direğisin, sağlam olmalısın.

[Not: Bu maddelerin ehemmiyet sırası, sondan başa doğrudur.]

Ankara'da eski şûride günları boş yere aradım. Yok o günlerin biri – o kalp, o heyecan hani? Boş caddeleri hayal gecelerin ürpertilerini yâdederek dolaştım. Kalbim helâ takunyalarındaki kemerler gibi kösele.

İşte böyle.

.....
Araya gece girdi, yüksek yastık, kırık cam, yırtık yorgan girdi. İsmail'le karşı karşıya bekârlık günlerinin mayhoşluğunu, evlilik yıllarının dömisen burukluğunu yadederek, eski sevgilile-

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

rin gördükleri sokaklarda ufak bir gezintiden sonra uyuduk. Odada ve ceplerimizde saat olmadığı için sabahın takribi bir zamanında uyandık. Odada ve çantalarımızda takvim olmadığı için yine takribi: – Bugün cuma olsa gerek! dedik. Evet, cuma'dır; şehrin adı da Ankara. Genç şair, ayaküstü yazmaya devam ediyor. Geçkin taze uyanmıştır, diye düşünüyor. Zavallığın çayını kim pişirecek, diye düşünüyor. Kocası onu fena alıştırdı. Bir kadın icabında çayını kendi pişirebilmelidir. Bir ses beni, ruhumun derinliklerini dinlemeye davet ediyor. Fırsattır. Fakat yazmalıyım. Genç ve sabık şairin vazifeleri arasında yazmak başta gelir. Yazıyorum tembih ve sipariş edildiği için ... yazmıyorum. İçimden geliyor. (Acaba?) Bu mektubu okuyacak şahıs, bu mektupta resmî mesailerimize dair tafsilât, hususi hayatımıza ait ifşaats bulamayacaktır. Her iki husus devlet sırrı gibi ancak ilerde ve gizli celse ile açığa vurulacaktır.

.....

Bir halk bahçesinde bir Arap rakkasesinin kıyak resmine karşı devam ediyorum.

Perşembe sabahı, trenden iner inmez valizi emanetçiye bırakıp Vekâlet'e gittim. Arkadaşlara mülâki oldum. Dün 7:00'ye kadar çalıştık. Şimdi bu mektubu bitirince tekrar yola revan olacağız. İşimizin çarşambadan önce bitmeyeceği anlaşılıyor. Bir edebiyat müfettişi, iki talim terbiye üyesi (Hikmet İlaydin ve Halûk'un eniştesi Şükrû Kurgan), üç de edebiyat öğretmeni çalışıyoruz. (Rauf Mutluay'ı da çağrırmışlar, ama o gelmemiş.)

Rahatımız iyidir. İsmail'le külüstür bir oteldeyiz. Yan gelip yataklara, siz de keyfinize bakınız, her şeyin başı gıda. Aşağıdaki satır Selma'ya aittir:

“SELMA
ÖĞLEN AKŞAM YE
BOL MEYVA!”

En geç pazartesi sabahı postaya atılmak üzere lüzum varsa, ihtiyaç duyarsan mektup yaz. Selâmlar, sevgiler. Soranlara, akrabaya keza!

Ankara, 2 Temmuz 957, Salı¹

Sevgili refikam efendim,

Ankara'da ikinci günümüze başlarken yazıyorum, ancak şimdidi. Naim'le² bir odada yatıyoruz, o da uyanmış, yataktan rehavet gideriyor.

Dün sabah (pazartesi) saat 4:00'te kalkarak istasyona bilet almaya gittim, bekleyenler listesine 32. olarak yazıldım. Saat 9'da sıram geldi. Trenlerin hiçbirinde yer yok. Ancak pazar günü akşam üzeri kalkacak 18.45 treninde birinci mevki bir yer bulabildim, iki kişi için. Trenlerde yer olmadığı gibi otobüsler de öyle. Öbür arkadaşların ne yapacaklarını bilmiyorum. Bir otomobil 350 liraya gidiyor. Yani adam başı 70 lira. Neyse, ben ancak pazartesi sabahı orda olabileceğim. Ötekiler otomobil tutarlar da beni de alırlarsa daha önce de gelebilirim, fakat çok uzak bir ihtimal.

Biz burda kavga-dövüş, muhabbet-öpüş geçinip gidiyoruz. Hâlâ kesilmeyen, başıma iş açacağa benzeyen dış ağrısından gayri şikâyetim yoktur. Günlerin teferruatını buluştuğumuzda anlatırırmı.

Bandırma'ya gidip gitmeyeceğinizi bildirin. Yalnız, ben pazartesi günü 8:30'da Haydarpaşa'ya gelebileceğime göre o günkü Bandırma postası öğleden önce kalkırsa yetişebilmem kolay olmaz. Çarşamba vapuruna kalırım. Artık siz vaziyeti ona göre ayarlayınız. Trenlerde, taşılarda yer olmayışı bizi iki gün

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Naim Tirali.

fazla buraya bağlıyor. Ama bakarsın, programda bir değişiklik olur. Tahir'le benden başkasının aldırdığı yok.

Her şey olacağına varıyor. Saat 9:00 toplantısına yetişmek için fazla yazamıyorum.

Gözlerinden öper, mektubunu beklerim.

Herkese selâm.

B. N.

4.8.957 Pazar Tren
Saat 10:00¹

Sevgili Behçet,

On dakika evvel Selanik'ten hareket ettik. Gece 11'den beri buradaydık. Sabahleyin şehrin muhtelif yerlerini dolaştık. Güzel ve büyük bir şehir. Zannımızın hilafına burada pek çok Türkçe bilen Türk dostu insanlarla karşılaştık. Bize büyük bir yakınlık gösterdiler. Hele istasyonda Türkçe konuştuğumuzu gören Rumlar hep etrafımızı aldılar, bize çay ikram ettiler. Biz de onlara sigara, şeker ikram ettik. Dostluğu o kadar ilerlettik ki dönenste kendilerine uğramamız için adres verenler bile oldu. Bunların hepsi de Anadolu'nun muhtelif yerlerinden gelen kimselermiş.

Akşama doğru Belgrad'da olacağız. Bu mektubu oradan postaya atmak niyetindeyim, mümkün olursa tabii. Tren sallanıyor ve yazım büsbütün çırkinleşiyor, artık kusura bakmayın.

Daha evvel Dedeağac, Drama, Serez gibi şehirleri gördük, fakat hiç birisi Selanik ayarında şehirler değil, basit ve bakımsız.

Kısmet olursa yarın akşam Münih'te olacaktık. Artık Stuttgart'ta ne zaman nasıl olacağımızı bilmiyorum.

Yolculuğumuzun şimdiye kadar olan kısmı gayet normal ve rahat geçti. Yataklarımız çok rahattı, yiyeğimiz de bol. Dün restoran açıldı, fakat çok pahalı. Birer çay için on lira istediler, sonunda iki paket Kulüp'le meseleyi hallettik. Türk sigarasıburghalarda çok kıymetli.

Şekerim, başım trenin penceresinde dağlardan, kırlardan

¹ Huriye Necatigil'in çalıştığı okul (Alman Lisesi) tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

gelen rüzgârlarla serinlerken hep sizleri düşünüyorum. “Şayet yaz...”² şiirinin mîraları dolaşıyor dilime ama hemen arkasından “İnsanın evi olması, büyülenmiş gibisin”³ mîrainı hatırlıyorum. Ve bu mîralar beni daha çok sarıyor. İnsan evinden çoluk çocuğundan ayrı olursa, yazı isterse dünyanın en güzel yerinde geçirsin, avuçlarında ruhunda Afrika'nın sıcaklarını duyacaktır. Şimdiden sila hasreti beni yakmaya başladı, bilmem bir ay nasıl dayanabileceğim.

Küçük kızım ne âlemde? Beni arıyor mu?

Ona iyi bakın, ne olur? Yokluğumu duyurmayın. Sonra o bu bugünlerde çok terliyordu. Bilhassa geceleri. Arada kontrol edip arkasına bez koymak lâzım. Kuzum ihmâl etme bunu artık onlar sana emanet, sen de Tanrı'ya.

Şimdilik başka yazacak bir şey yok. Bu mektubu Belgrad'da atabilişsem, ikinci mektubu Stuttgart'tan alırsınız artık. Hîsim akrabaya da ancak o zaman yazabileceğim. Artık siz onlara yolculuğumuzun çok iyi geçmekte olduğunu, büyüklerin ellerinden, küçüklerin gözlerinden öptüğümü söyleyebilirsiniz.

Ha bak az kalsın unutuyordum. Bizim kompartımanlarınarası iki kapıyla açılıyormuş. Yani dördümüz bir salonda gibiyiz.

Annemin ellerinden senin ve Selma'nın gözlerinden şimdiden hasretle öperim.

H. Necatigil

2 Hatırlattığı şiir, “Şayet Aşk III” (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, Çevre kitabından).

3 Behçet Necatigil'in şiiri: “Kurşun” (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, *Eyler* kitabından).

Stuttgart, 5.8.95¹

Sevgili Behçet,

Bu mektubu sana pansiyon olduğum evden yazıyorum. Sabah saat 12:00, hava bulutlu ve serin. Üç hafta için benim olan büyük, temiz, ve rahat bir karyolam var. Banyom ve lavabom odanın içinde. Evde de altmış beş yaşında beyaz sakallı, tatlı yüzlü bir ihtiyarcıktan başka kimse yok. Adamdan çok hoşlandım. Biraz Beybabamı andırıyor, ara sıra karşılaşıkça tebessüm ediyoruz, o kadar. Ev sahibem olan kızı çalışmaya gitti. Kahvaltıımı verdikten sonra tabii. Nefis bir tereyağı, marmelat ve sandviçten ibaret olan kahvaltıımı iştahla yaptım. Ha unutuyordum, bir fincan da kahve.

Size yoldan bir mektup yazmıştım, Belgrad'dan atmayı ümit ediyordum. Fakat oraya gece geldiğimiz için çıkmaya cesaret edemedik. Daha sonraki istasyonlarda da olmadı, kismet şimdiden imiş, bu yazdığınıla beraber onu da gönderiyorum. Yolculuğumuz Stuttgart'a kadar çok güzel ve eğlenceli geçti. Belgrad'dan sonra yol boyunca gördüğümüz köyler, şehirler, manzaralar bizi hayretten hayrete düşürdü. O kadar güzel o kadar harikulâde idi. Hele Avusturya topraklarına girdikten sonra âdetâ sinema seyrediyoruz zannettik.

Münih'e akşam 12:00'de, buraya da gece saat 3:00'te geldik. İşte fecaa de burada başladı. Tam 5:30'a kadar, yorgun ve uykusuz, bankların üstünde sabahladık. Sabah saat 5:30'da bir taksi bularak hep birden bindik. Kartları da şoföre verdik. Bin-

1 Huriye Necatigil'in çalıştığı okul (Alman Lisesi) tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

bir heyecan ve korku içinde benim Frau Reich'in evini bulduk. Ne ise ki kolay ve yakın yerde imiş. Kadın beni iyi karşıladı. O Almanca konuştu, ben Türkçe konuştum, neticede ikimiz de birbirimizin söylediğinden hiçbir şey anlamadan yataklarımıza girdik. Lisan konusunda sıkıntı çekeceğini zannediyorum. Sabahleyin lüğatten birkaç lüzumlu kelimeler buldum, onlarla meramımı anlatmaya çalıştım. Böylece biraz Almanca da öğreneceğimi zannediyorum.

Bugün saat 2:30'da arkadaşlarla Charlottenplatz'ta buluşacağız, onları da çok merak ediyorum.

Burada kahvaltı verdiklerine göre her sabah böyle olacak demek ki. Öğle ve akşam yemeklerini nerede yiyeceğimizi henüz bilmiyorum, bu ancak enstitüye gidince belli olacak.

Dibek sokağına Fatih'e² çok selâm, onlara da ilk fırsatта yazacağım. Annenin ellerinden, senin, Selma'nın gözlerinden öperim. Şimdilik hoşça kalın, cevap bekliyorum.

H. Necatigil

2 Huriye Necatigil'in ağabeyi Lütfü Korkut ve ailesi, o sıralar Fatih'te oturuyordu.

Sevgili Behçet,

İşte size ikinci mektubumu yazıyorum. Sizden hâlâ cevap yok. Arkadaşlarımın üçü de İstanbul'dan mektup alıp sevindiler. Onlar sevindikçe ben mahzun oluyorum. Ne olur iki üç satırla da olsa beni mektupsuz bırakmayın.

Biz burada dersler müstesna, her hususta iyiyiz. Fakat derslerden hiçbir şey anlamıyoruz. Sevim² bile tamamen takip edemiyor. Oranın müdiresi filan da bizim bu durumumuz karşısında şaşırdılar. Bize "Sizin için bir fedakârlık daha yapıp ayrı ayrı köylere göndersek gider misiniz?" diye sordular. Burada dördümüz gündüzleri beraber olduğumuz için Türkçe konuşuyor ve Almancadan faydalananamışız. Biz tabii bunu kabul etmedik. Sonra buranın müdiresi ile konuşup anlaştık, üçümüz ayrı bir hoca ile çalışmaya karar verdik.

Cumartesi günü iki günlük bir gezimiz var. Kara Orman'lara gidecekmişiz. İnşallah geldiğimde sizin mektubunuza bulur da sevinirim. Bu hafta buranın ucuzluk haftası imiş. İki gündür biraz alışveriş yaptım. Tabii evvelâ Selma'nın siparişlerini aldım. Yalnız buz dolabını bulamadım, onu da yine arayacağım.

Galiba bir hafta sonra da Berlin'e gidecekmişiz.

Ha unutuyordum bu sabah enstitünün müdiresi bizimle hulusi olarak konuştu. Hani şu *Deutsche Sprachlehre für Ausländer* kitabını yazan kadın. Bize kitabından birer tane hediye etti, hem

1 Huriye Necatigil'in çalıştığı okul (Alman Lisesi) tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Sevim Bayer, Huriye Necatigil'in Alman Lisesi'nden öğretmen arkadaşı.

de imzalı olarak. Kadının ismi Schulz Griesbach. Kocası Türklerle, yani bizimle görüşmek çok istiyormuş, fakat o Münih'te ders veriyormuş.

İşte böyle şekerim, hep sizleri düşünerek, yalnız odamda size bu mektubu yazıyorum. Aklım fikrim orada, sizin aranızdadır. Hele Selmacık hiç gözümün önünden gitmiyor. Beni arıyor mu, yoksa kendi áleminde yaşıyor mu? İnşallah ikincisidir. Ona iyi bakın ne olur? Ben gelmeden biraz zayıflamıştı, yine zayıflamakta devam ediyorsa hemen doktora götürmek lâzım.

Bugün Fatih'e ve Dibek sokağına da birer kart yazdım. Annemin ellerinden, senin Selma'nın gözlerinden operim, sevgiler.

H. Necatigil

İstanbul, 9 Ağustos 957¹

Sevgili Eskimo,

Bugün gittiğinin haftası, cuma. Sabah erkenden guguk kuşu gibi tünden iskemleden, arada bir erzak almak, yemeği pişirip kotarmak... gibi kutsal vazifelerle ayrılarak, günlük programımı tamamlamak azmiyle dişlerim sıkılı, ancak şimdi kalktım. Gölgeler çoğalıyor. Gün ışığı tükenmeden bu mektubu da bitirmeliyim. Zira yeni vazifeler saati nerdeyse çalar.

İlk mektubunu aldık, memnun ve mesrur ve şad olduk. Allah ne muradın varsa versin. Bizden sana ácizane tavsiye şudur ki; Herakles'in dünyanın batı ucundaki Hesperid'lerin altın elmalarını çalışı gibi orda felekten gün çalmaya bak, çünkü burda da bütün günler bize varana kadar nice açık gözler tarafından çoktan çalılmıştır. Hevesini buraya bırakırsan açıkta kalırsın.

Burayı hiç merak etme ve gözünü arkaya çevirme. Fikret'in², oğluna söylediğini hatırla. Ve arama burayı, zift var! Zift, en sıcak günlerini yaşayan İstanbul'da muhakkak ki caddelerin asfaltı erir öğlen saatlerinde. Öyledir, görür gibi söylüyorum. Erir daha nice şeyler, mumlar meselâ, naftalinler eski giysiler üstünde. Erimek de olmasa değişimelerin nasıl farkına varırız? Mumlar eridi³.

1 Eşi Huriye Necatigil, çalıştığı okul (Alman Lisesi) tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Tevfik Fikret.

3 Behçet Necatigil'in şiiri: "Kurşun" (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, *Evler* kitabından).

Her şey yolundadır. Tanrı Helios'un güneş arabası gibi her günde yolunda. Yemek masasını muhakkak açmamız lazımdır. Bir kişi de olsak büyük, uzun masalarda yemek başka oluyor. Her şeyin başı burun⁴ ve gıda. Burnu kışa bırakarak şimdilik gıda göz kulak oluyorum. Her şey merhun vaktini bekler. Gıdanı bak! En güzel fiildir bu: Bakmak. Çocuğa bakmak, yemeğe bakmak, güzele bakmak... Hepsi iyi, hepsi sevap. Biz şimdilik çok meşgul olduğumuz için kavil yerlerinde güzellere bakmaya vakit bulamıyoruz. İyidir. Ve sen bak! Gözlerini dört açarak bak! İnsanın hafızasında, ilerde açıp açıp bakacağı eski mal, halis yaşama kumasları olmalıdır: Şam hırkaları gibi. Günü gelir anlatırsın... – Ben falan tarihte...

Sen sık sık yaz. Bize bakma, biz yazısız da, uçan kuşlarla, Sarmanlar, Cimbillerle⁵ halimizi sana malûm ederiz. Bundan meselâ beş yıl önce yaz ayları bizim için ne idilerse yine odurlar. Ama senin yazın, ömründe işte bir bu!

Ve bütün pınarlar kurumuşken, şıırsız. Bize bağlı şairler yazabildiğimizi –kaç sene var– hatırlamak kaldı. Sonra şimdilik Herakles, Zeus, Akhilleus vesaire vesaire.

Önemli olan, gıdan ve sıhhatindir. Kolla. Biz de burda bunları kollayabilirsek ne âlâ. Ve bu kediler, biri gelir, biri gider, birde bu kediler. Tek üzüntümüz onlardır. Etleri onlar için alıyor, yine de yaranamıyoruz. Bazı yemeklerin artık bütün bütün tarihe karıştığını tahmin edebilirsin. Böyle daha iyi, zira sıhhı!

Almanca öğreneceğim diye de kendini yorma. Olduğu kadar. Fazla şey alacağım diye de boğazından kesme, boşunadır.

İşte bu kadar. Ev içinden, ev dışından selâmlar, sevgiler. Kendimden bir şey yazmıyorum, zira bilirsin, yazılmıştır, ama kolay kolay görülmez, derinde.

B. Necatigil

4 Çocukluğunda geçirdiği başarısız burun ameliyatlarının olumsuz etkilerine mektuplarda da sık sık değiniyor.

5 Sarman Kedi-Cimbil Fare, kızlarına anlattığı, kendi hayal ürünü masalların Kahramanları.

İstanbul, 10 Ağustos 1957¹

Sevgili Eskimo,

9 tarihini taşıyan ikinci mektubunu ertesi gün saat 16.30'da al- dık. Aşağıda, hamamın soba borularını sökmüş, birbuçuk yılın kurumlarını temizliyordum, don ve gömlek. Ellerimi yıkayıp üstbaş giyinerek yukarı çıkana kadar Lebibe anne bir hayli sa- bırsızlandı sanırım.

Bizden ev ve aile mektupları beklediğini hatırlattığın için bu ikinci mektubumu istedigin gibi yazıyorum. Selma yok- tur, sabahdan börekler ve köfteler ve cankurtaran simitleriyle Kalamış'a (ne Kalamış'ı, Kinalıada'ya) gittiler. O şimdi randevu üzerine iş görüyor. Gezmelerini sıraya koydu, her gün bir yerde. Hiç merak etme, seni aradığı yok. Sonuna kadar böyle giderse durum iyidir. Gıda ve sıhhatinin kontrol altında olduğunu söylemeye lüzum yok.

Sen kendine iyi bak. Burda çalışmalar, yemek fasilları, ah ahlar, danalar² ve uykularla bizim günlerimiz eski minval üze- rine geçiyor. Sizler orda Almanların mürüvvetine sığınmış dört garipsiniz. Almancanız yeteri kadar ilerlemiş değilse atacak, sa- tacak degiller ya! Elin oğlu yirmi senedir Almanca ile uğraşır, yine elinden sözlük düşmez. Sizler aslan temsilcilerimiz, oraya Türklerin çalışkanlığını göstermeye gittiniz, var olunuz!

Öteki temsilcilerin Türkiye'den mektup alıp da senin ala-

1 Eşi Huriye Necatigil, çalıştığı okul (Alman Lisesi) tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Kızını güldürmek için söylediği bir nakarat: "Danaları danaları söylemeli / Şıkrı sıkır, sıkır sıkır oynamalı."

maman bizleri dilhun etmiştir. Metin ol, biz bu hale gelinceye kadar... Ama seni mahzun etmek istemeyiz. Fakat postane gibi uzak bir mesafeye ancak geceleyin gidebileceğim, malûmundur. İlk mektubunuz dün akşam atılmıştı.

Şimdi ise, Cumartesi pazarının içi sesleri arasında saat 17:30 suları ilk iş olarak bu mektubu yazıyoruz. Bu iş bitince akşam yemeği hazırlanıp ocağa konacak, o iş bittikten sonra vakit ve enerji kalırsa kitap başına oturulacaktır: Bizim saadetimiz bunlar oldu.

Ama şiirin yavaş yavaş yaklaştığını hissediyorum. Yazılacaktır. Birikiyor. Gece saatlerinde duyuyorum. Henüz uzakta, ama yakındır. İş onda. Gerisi kolay. – Yani bazı şeyler bana göre kolay.

En iyi dileklerimle, cümlein selâmlarına tercüman olarak, Bebecik'li dünyalardan.

B. Necatigil

Saat 18.30. Evden, sağdan, soldan haber istiyorsun madem; işte sana haber! (Değişikliklere o kadar uzağız ki, bizim haberlerimiz de bunlar oluyor.)

Lebibe anne, Sabahat, Selma hamamda gürültü patırtı yıkıyorlar. Sabahat bu gece bizde kalıyor. Tek yemeği çifte çıkarmak lâzım. Bana yeni bir iş.

Saat 21:30. Günün son satırlarını yazıyorum. Lütfi ağabey de gelmişti, demin gitti. Bize gidelim, dedi. Bizim âdetimiz son âna gelmeden yardım istememektir, dedik, sıkılırsak geliriz.

Günün feci haberi: Onlar yıkandılar, bir saat sonra sofrada iken sular kesildi. Leş gibi kaldım, üzerimde birbüçük yıllık hamam kurumu.

Oktay Akbal ve Huriye Necatigil ile birlikte, Üsküdar Amerikan Kız Lisesi Edebiyat Matinesi'ne giderken, Barbaros Meydani önünde (17 Nisan 1954).

16.8.1957, Stuttgart¹

Sevgili Eskimocuğum,

Merak ve üzüntüden gözyaşlarımı tutamaz hale geldiğim bir günde iki mektubunu birden aldım; sevinçten çıldırarak ve heycandan ağlayarak tekrar tekrar okudum. Meğer ben, Cimbiller, sarmanlar gibi, bir ev kedisi imişim. Bu koskoca, muazzam şehirde, o küçük havasız evimin hasretiyle yana yana dolaşıyorum. Bana göre değil bunlar. Alıştığımız, bizim olan şeyler; güzelliklerin en az güzel olanı, büyülüklüklerin en küçüğü de olsa yine bizim için iyidir. Senin itiyatlarına bağlılığının ne demek olduğunu ancak şimdi anlayabildim.

Su anda evde varlığını hiçbir zaman hissettirmeyen 70'lik sevimli ihtiyarımla yalnızım. Güzel, zevkle döşenmiş bir oturma salonunda seninle baş başayım. Saat öğleden sonra üç. Sabahleyin derse gittim (Artık sabahları Marlen'le okulda hususi ders yapıyoruz), öğleden sonraki programa iştirak etmemek için eve kaçtım. Belediyede bir kabul resmi yapılacak, sonra da otobüslerle şehrin etrafında bir tur yapılarak görülecek yerler gezi leceğini. Hem muhterem karnımın² vaziyeti, hem de yorulmak korkusuyla bu geziye iştirak etmemeye karar verdim.

Zira karnım hayli büyüdü artık nazarı dikkati celbediyor. Burada günlerimiz çok dolu geçiyor. Doğrusu Almanlar bizler için hesapsız para harcıyorlar. Geçen gün iki gün buradan ayrıldık. Bizi bir gün Schwäbisch Hall'da bir gün Rothenburg'da gezdir-

1 Huriye Necatigil'in çalıştığı okul (Alman Lisesi) tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Huriye Necatigil, ikinci kızı Ayşe'ye 6 aylık hamileyken bu seyahate çıkmıştı.

diler. Bilhassa Rothenburg muazzam, tarihi bir şehir. Bütün kili-seleri, tarihi yerleri dolaştırdılar. Ah bu Kirche'ler! Ne kadar çok ehemmiyet veriyorlar kiliselere bilsen. Saatlerce izahat verip bizi bitap düşürünceye kadar ayakta tutuyorlar. Söylenenleri tabii hiç anlamıyoruz ama anlaşılmış gibi dinlemeye mecburuz, işte. Bu tip gezmelerin sıkıcı tarafı bu oluyor. Rothenburg'da meşhur bir kili-senin merdivenlerinde bir de tiyatro seyrettik. Almanya'nın en büyük artistleri tarafından burada senede 2-3 temsil verilirmiş. Almanya'nın her tarafından otomobillerle bu temsilleri görmeye gelirlermiş. Bizi de oraya bu gayeyle götürmüşler.

Ah Behçet bu gezmelerde benim yerimde sen olacaktın. Her an bunu düşünüyorum, âdetâ muazzeb oluyorum. Sanki içimde, birisinin hakkını zorla alarak onun layık olduğu nimetlere ben konmuşum gibi bir his var. Ne yaparsın dünya!...

Üç gün evvel de Schiller'in doğduğu evin bulunduğu Marbach'a gittik. Ah Behçet, o gün de hayatımın unutamaya-cağı bir günü oldu. Bu geziyi Stuttgarter Zeitung gazetesi ter-tip etmişti. Öğle ve akşam yemeklerinde muazzam masraflar yaptı. Öğle yemeğini şimdî hususi bir lokanta haline getirilen Schiller'in annesinin doğduğu ve büyüdüğü evde yedik. Ara-mızda birçok da gazeteci vardı. Poz poz resimlerimiz çekildi. Hattâ bunlardan birisi de dünkü gazetede çıkmış. Mektupla beraber gazeteyi de gönderiyorum. Gazeteciler bizim grupla (Türk) çok ilgilendiler. Ne yazık ki lisan bilmemek yüzünden çok şey kaybettik.

Sabahleyin Schiller'in doğduğu evi ve Ludwigsburger Schloss'u gezdim. Öğleden sonra da Schiller-Nationalmuseum'u gezdirdiler. Burada Goethe, Thomas Mann, Schiller, Hegel vs. gibi Alman yazarlarının eserleri (el yazmaları da dahil) resimleri, heykel ve portreleri, aile resimleri mevcuttu.

En enteresanı bu sanatkârların el yazması mektupları çırka-rılarak birer birer elimize verildi. Ah Behçet! Diyorum ya bu gezmede sen olmaliydin.

Benim sıhhatım iyidir. İlk günler, yorgunluk, heyecan gibi âmillerle olacak, biraz sarsılmışım, fakat şimdî çok iyiyim. Yal-nız yemekler çok ağır geliyor. Soslu salçalı domuz, siğır etleri.

Bunları artık yalnız öğleyin yiyorum. Akşamları evde kahvaltı ediyorum. Hem öğle hem akşam bu etleri yersem ayaklarım, bacaklarım şişiyor. Ben de bu tarzı tercih ediyorum ve şimdi çok iyiyim. Bilhassa akşamları muz yiyorum. Çünkü burada muzlar bizim Türkiye'de görmediğimiz büyüklükte ve lezzette. Hem de diğer meyvalara nispetle oldukça ucuz. Kilosu 1,80-2,00 mark.

Seyahatimizin en enteresan kısmı ayın 24'ünde uçakla Berlin'e gitmemiz olacak. Buna çok sevindim. Hiç olmazsa bu vesile ile uçağa da binmiş olacağız. Berlin'de galiba dört gün kalıp sonra Münih'e oradan da İstanbul'a yollanacağız. Ayın 31 yahut 1'inde trene bineceğimizi zannediyorum. Bu tarihi size ayrıca bildiririm. Zira aslan temsilcileri³ karşılaşmak üzere bir fedakârlık daha yapman icap ediyor. Malum ya! Ele güne karşı vaziyeti idare etmek, karıcığını mahcup etmemek senin kutsal vazifelerin arasındadır.

Behçetciğim dışinden hiç bahsetmiyorsun. Onu ihmali etmemek gerek. Bir de deriyi, ne olur ara sıra gidiver ikisine de.

Başını şışirdim, artık böyle uzun mektup yazamam herhalde. Biz buradayken bir mektup daha yazıver ne olur. İşin çok, biliyorum ve bunu isterken utanıyorum da. Ama senin şiirli saatlarını okumak benim için öyle büyük bir ihtiyaç ve zevk ki...

Annem ne yapıyor, Selma'nın keyfinin yerinde olmasına çok sevindim. Annemin ve iki evin büyüklerinin ellerinden küçüklerin gözlerinden operim. Sen artık münasip kimselere münasip olan selâmlarımı söyleyisin. En derin sevgi ve hasret duygularıyla.

Bebecik'in

3 Behçet Necatigil'in 10 Ağustos tarihli mektubundaki "Sizler aslan temsilcilerimiz, oraya Türklerin çalışkanlığını göstermeye gittiniz, var olunuz!" cümlesi gönderme.

İstanbul, 20 Ağustos 1957¹

Sevgili Eskimo,

Üçüncü mektubunu dün öğle üzeri aldık. İkinciden sonra arayı epey açtığın için günler sayılıyordu. Nihayet geldi de merak giderildi.

Bugün hava, haftalardan beri ilk defa puslu. Belki yağmur yağır. Sıcaklar yatışır. Hem artık vakti. On gün var dikkatimi çekiyor, günler kısaldı. Akşam tez oluyor. Yalnız henüz sıcak. Selma ile biz işin pek farkında değiliz. Lebibe anne bunalıyor. Bir şikayet sıcaklar. Gerisi iyi. Gerisi pilâv, zerde. Her şeyin çaresi ... yok. Bazı şeylerin vardır. Benim bulduğum enfes carelerden biri bir kitabın üzerine kapak gibi kapanmaktadır. Tencerenin içi o kadar iyi ki pilâv – zerde.

Orda eve kapanıp kalma, çıkış yap, kendi başına da olsa kısa gezintiler yap, yürü. Ev insanı melankolik yapar. Bilirsin, pek çok şeylerim gitti evlerde. Erkek miyim, kadın miyim, belli değil, bilirsin. Pek çok kazançlarım da oldu, evlerde, bilirsin, hayatı kücümsemeyi öğrendim, yalnız kendime saygım arttı, sonra kapak gibi kapanmayı öğrendim, içerde, zerde.

İşte sabah saatleri, Selma daha kalkmadı. Kalkar. Günlük çalışmama başlamadım. Başlarım. Zerde. Güzel kelime de boynuna kalemime dolanıyor. Ben hiç zerde yemedim, güzel bir yiyecek olduğunu da sanmıyorum.

Vallâ ben sana burdan haber maber yazamam hanımcığım. Haber sende. Bizde meselâ üç ay önce hangi olaylar var idiyse

1 Eşi Huriye Necatigil, çalıştığı okul (Alman Lisesi) tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

yne onlar mevcut. Benim yazmama hactet kalmadan sen onları tasavvur edebilirsin. Yalnız, rica etti de yazıyorum. Gül hanım oğlu için Ephedrin hapları istiyor, öksürük-nefes darlığı içinmiş. Her kapı çalınışında yukarı koşuyor, gelen her kimse selâmını söylüyorum. Dünya. Dünya ve zerde. Gerisi boş. Bir de burun. Her şeyin başı burun. Mendillerin yıkanması hususunda yeni bir metod keşfettim, *Vatan* gazetesine Ev-Kadın-Moda sayfasına etraflı bir yazı hazırlıyorum. Bu keşfim, çamaşircılık tarihinde bir devir açacak. Yaşayamadınızsa, belki sebep bir mendil... Evet, şimdi bu sonuca vardım. Belki, değil, biricik sebep mendil. Ben bu mendiller yüzünden böyle oldum. "Mendiller ve Tasavvuf" konusunda *Varlık'a* uzun bir etüd hazırlamayı da düşünüyorum.

Sen gideli beyaz peynir yok. Birçok şeyler yok. Bulabildikle- rimizle idareye çalışıyoruz. N'aparsın.

Sen gideli mitolojya sözlüğünü² bitirmeye çalışıyorum, sen dönmenden bitirmek istiyorum. İki liralık kitap olmayacağı ya, dur bakalım. Zorla büyütmem ki. Ne kadar olursa. Zaten hoşlanarak yaptığım da yok. Bitsin bir an önce, tatil bitmeden bir iki şiir yazmak için bol vaktim olsun.

Tekrar yazıyorum. Sen bizi merak etme, biz her zaman başımızın çaresine bakmayı bilmişizdir. Bir evde sağlam bir kişi oldukça o evden ümit kesilmez, bilirsin. Sen sade sık mektup yaz. Uzun mektuplar olmasa da olur. Kısa, birkaç satır.

Haydi hoşçakal sevgili Eskimo.

B. Necatigil

2 Sözü edilen kitap, *Küçük Mitolojya Sözlüğü*, Dr. Otto Hitbrunner (ilk basım 1957, Varlık Yayıncılığı).

30.8.957, München¹

Sevgili Eskimo,

Sana bu satırları Münih istasyonunda yazıyorum. Pediyondan öte yerimizi ayırtmak için buraya geldik. Fakat galiba geç kalmışız. Pediyondan sonra yataksız kompartimana nakletmek ihtimali kuvvetli. Bakalım ne olacak?

Bu sabah Air France ile Berlin'den buraya geldik. Yarın, yani 31 Cumartesi saat 11:28'de Münih'ten hareket ediyoruz. Orada ne zaman olacağımızı telefonla Vagonli Kok'a² sormak suretiyle öğrenebileceksiniz. Gelen davetiyeden ayın içinde imtihanın olduğunu anladım; artık sen karşılamaya gelemezsin. Bari ağa-beylimlere, yahut Sabahat'a söyle de hangisinin zamanı varsa, birisi gelsin. Aksi halde ben müşkül durumda kalacağım cünkü vaziyetim nazik. Valizleri kaldırırmam doğru olmaz. Zaten yol boyunca arkadaşlarım yardım edecekler. Bir de orada onları yormak istemiyorum. Benim sıhhatım iyidir, merak etmeyin. İstanbul'a kavuşacağım saatı iple çekiyorum. Hepinizi çok özledim. Hele Selmacığım aklıma geldikçe ağlıyorum. Kuzum Behçet ihmal etme. Bir gün evvel tren saatini soruver. Belki de ayın ikisinde yahut gecesinde geliriz.

Bu satırları ayakta çanta üstünde yazıyorum. Yazım berbat tabii (her zamanki gibi) kusura bakma. Cümleye selâm. Anne-min ellerinden senin ve Selma'nın gözlerinden hasretle öperim. Dibek sokağına, Fatih'e selâm ve sevgiler.

H. Necatigil

1 Huriye Necatigil'in çalıştığı Alman Lisesi tarafından bir aylığına Almanya'ya gönderildiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Wagons-lits Cook, Doğu Ekspres hattını işleten Fransız yataklı demiryolu şirketi.

11.07.1960¹

Huri-Sel,

11 Temmuz 960 Pazartesi, sabah 7:00, Ankara'da otelde yazıyorum.

Otobüs tam 7:00'de kalktı, tam 8'de Üsküdar'da idi ve sabah tam 5:30'da da Ankara'ya vardı. Altiya on kala otelde idim, yıkandım, tarandım, yalandım, otelde yazıyorum. Şimdi gidip bir çay, bir süt, bir kahve ve bir terlik alacağım.

Bütün gece uyumadım ama uykum yok, yorgun değilim, gece 10'da bir kir lokantasında yoğurtlu patlıcan kızartması... yemedim, çoban kebabı, pilâv, yoğurt, komposto yedim.

Burası müthiş sıcak. Sabahın 7:00'si olduğu halde kara kara kazanlarda katran gibi kayníyor ortalık. Odada telefon, masalar, çift koltuk, taban halısı, duvar halısı ve duvarda Selma gibi güzel bir kızın resmi var.

Te iş le böy ma sel². Benim indiğim otelde Oktay amca ile Fazila teyze³ varmış, otel defterinde adlarını gördüm.

Karnım açtı, patlıcan kızartmasına gidiyorum, gece yine yazıyorum.

Yokluğumu belli etme, gözlerinizden öperim.

B.

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 "İşte böyle Selma."

3 Fazila-Oktay Akbal.

Musluklara iyi
bak. Sosanlarda se-
lam. Gözlerinden
sperim

B.N.

2

Saygıları Selma,
mektubuna pek
sevindim. Ben iyi-
yim, siz de hep iyi-
olsunuz. Eve göz-
kulak ol. Sop tene-
kesi boşaltıka a-
altına kağıt sepe-
tindeki yeşek
kerpüntülarından koy.

Behçet Necatigil'in kızı Selma'ya yazdığı tarihsiz bir mektup.

Eskimocuğum,

Bir gün doldu, çok yoruldum, çunkü dün gece uykusuz geçti. Müthiş sıcak. Tasavvur edemeyeceğin kadar sıcak. Otel yanıyor. Düşün ki sicaktan pek az şikayet ederim. Benim oda buraya kiyasla kutup. Ama bu cehennemî günde epeyi iş gördüm. Külebi bu yıl Almanya'ya gitmemin imkânsız olduğunu söyledi, kimse gönderilmeyecekmiş. Onun yerine benim tekrar Eğitim Enstitüsü'ne verilmem düşünülüyormuş.

Melâhat Özgü ile, İlhan Berk ile, Nezihe Meriç ile görüştük. Terlik aldım (29 lira 45 kuruş).

Fakat çok sıcak. Dil Kurumu'nda yine dolaplar dönüyor. Beni yayın komisyonuna verdiler, Tahir de karısı ve Başak'la² gelmiş. Onlar baldızın yanında kalacaklarımış, Tahir bizimle dönecek.

Fikri Bey'e³ ayaküstü ugradım, yarın gece eve görünürüm dedim.

Salâh⁴, İlhan Berk, Sabahattin Batur, Erdoğan Tokmakçıoğlu Gençlik parkındayız. Onlar bire kadar oturalım diyorlar. Ben çay içip gideceğim. Uyku uyursam yarın dirilirim.

... Yatmak yine 23:00'ü buldu. Rüyamda Ayşe'nin⁵ ayağını ezilmiş gördüm. Şimdi saat 7:00. Yeni bir gün başladı. Bakalım bugün ödenek verecekler mi? Hepinize sıhhatler, iyi günler diler, gözlerinizden öperim. Simdiden korkunç bir sıcaktır başladı.

B.

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Başak Alangu, Tahir Alangu'nun büyük kızı.

3 Fikri Bey, bir akrabasının eşi.

4 Salâh Birsel.

5 Ayşe, Behçet Necatigil'in küçük kızı.

Sengili Ayşe,

CEBİMDEN BİR FARE
ÇIKINCA ÇOK KORKTUM,
BAĞIRDIM.
GEMİNİN DOKTORU
GELDİ, BAKTI. "KORKMA"
DEDİ. "BU, CANSIZ FARE.."
O ZAMAN ANLADIM
BU FAREYİ SEN KOYMUS.
SUN CEBİME.
SENI GIDI SENİ
KORKUTTUN BENİ.
İŞTE FARENİN RİSMİ.

Bu tarihsiz mektubun hikâyesi, Ayşe Sarısayın'ın *Çok Şey Yarım Hâlâ* adlı kitabımda (YKY, 2001): "Cimbil babamın yarattığı bir masal kahramanıydı. Ve sonsuz serüvenler yaşıyordu, her akşam yeni bir öyküsünü anlatıyordu babam Cimbil'in. O bir fareydi, ama gerecti, vardi, yaşıyordu. Beni de seviyordu, hem de doğumgünüümü akında tutacak ve bana armağan gönderecek kadar. Mümkün müydü postacı ile bana armağan gönderen bir farenin gerçek olmaması? Onun varlığı hakkında ufak tefek kuşkularım vardı onceleri, ama bir armağan göndermişti bana; postacı getiriyordu paketi ve gönderen Cimbil diye yazıyordu üstünde! Sonra büyündüm ve anladım (ne yazık ki) Cimbil'in yalnızca babamın yarattığı bir masal kahramanı olduğunu. Babam bir yolculuğa çıktıyordu, küçük bir oyuncak fare bulup bavuluna gizledim "İşte Cimbil" yazarak üstüne. Birkaç gün sonra ondan kısacık bir mektup aldım..."

Ankara, 14 Temmuz 960¹

Bebecik,

Saat akşamın 7:00'si. Oturduğum bir kuytu lokantada şiş kebabını beklerken bu mektubu yazmaya başladım. Sen hiçbir zaman ARADA² değilsin ama, bu mektubun aradan çıkması lâzım. Çünkü yemekten sonra Gençlik parkının kuytu bir köşesine saklanıp şiir yazmayı denemek istiyorum.

Önce Ankara'ya gelmemi teşvik ettiğin için teşekkür etmemiyim, çünkü biraz kendime geldiğimi sanıyorum. Açıkça söyleyeyim ki hastane³ moralimi bir hayli bozmuştu, şimdi sinirlerim düzeldi, çalışma gücüm geri geldiğini hissediyorum. Oraya döner dönmez masaya bir oturdum mu uzun bir süre bezginlik getirmeden çalışabilirim.

Sonra sevinçliyim, çünkü Almanya'ya kesin olarak gitmiyorum, bu işin kendiliğinden ve mecburen geri kalması beni pek memnun etti.

Cevdet Kudret birkaç kişi arasında beni de cumartesi geceşi mutlaka evine yemeğe çağrıdığı için dönüşüm müsaadenle bir gün gecikecek, yani burda bir gün fazla kalıyorum. Otobüs biletlerimizi Tahir, Sabahattin Batur ve ben pazar sabahı için aldık. Otobüs sabah saat 7:00'de kalkıyor, saat 16:00 veya 17:00'de evde olurum.

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 B. Necatigil'in şiiri: "Arada" (*Şiirler, Bütün Yapıtları*, YKY, 2002, Arada kitabından).

3 Behçet Necatigil, kısa bir süre önce yine burun ameliyatı geçirmiştir.

Ankara müthiş sıcak, iki gündür geceleri biraz rüzgâr çıkmıyor, ama otel cehennem gibi. Bizim ev bu sıcakın yanında serin bir şerbet gibi.

Ama benim içim gene rahat değil Bebecik. Hakkınızdan çalışıyor, buralarda avare dolaşıyorum. İçki içmediğim, başkaca bir engel de olmadığı için yatarken dua ediyor, Tanrıdan sağlığınızi, sıhhatinizi istiyorum. Her şeyin başı sıhhat, gerisi boş. Ben raziyim, hasta olmayayım da hiç evden çıkmayayım. Burda iştahım iyi. Her sabah iki bardak süt içiyor, iki büyük sandviç yiyorum. Yemekler de ona göre. O sürü sürü haplar bitti, şimdilik midem hiç bozulmadı, her gün sık sık gazoz içtiğim halde.

Sık sık ahbabları bırakıp kaçıyorum, müthiş içeriliyorlar. Geleince anlatırırm.

Gündüz geçiyor da gece otele döñünce bir ıssızlık çöküyor içime. Az kaldı, Bebeciğe kavuşmaya az kaldı. Çoktanı bulasık yıkamaya hasret kaldım, az kaldı.

Onbeş yila yakın evlilik hayatımızda sana ilk defa hediye aldım, getiriyorum, bir şişe mayi krem. Güzelliğin kremlere muhtaç değil ama o kadar bakındığım halde vitrinlerde daha uygun bir şey bulamadım. Geç oldu ama temiz oldu. Mediha teyze⁴ “Yıllar var göremedim, geliniz yine öyle güzel mi?” dedi. “Ona o güzellik benden geçti, her sene gram gram ona biraz daha güzellik veriyorum” dedim.

Ya işte böyle Bebecik, bekle!

Bosuna değil seni sevmem

Bu güzellikle!

B.

4 Mediha Hanım, Behçet Necatigil'in bir akrabası.

Ankara, 14 Temmuz 1960

Sevgili yavrum Selma,
 Uşugum servisi
 Beni unutma emi.
 Nerde kahve cezven
 Ben gitdim er den
 X

Evlädüm, ben döñünceye kadar yok
 bugumu belli etme, beni aratma,
 benim işlerimi sen yap! Ben ge-
 lince geceleri seninle sinemaya git-
 teceğiz, unutma!
 Çok kalmadı, iki gün sonra
 oradayım. Pazarcı günü aksamlardan
 önce oradayım. Pazarcı günü aksamı
 doğru kapı bes kere salıncak
 benim geldiğimi sanla. Cini arası
 günü pagara git, en iyisinden
 zefftali, armut, portakal, sut al!
 Böyle bir yemeğim sana
 gitländi bak gitländi.
 Böyle Ayşe'ye selâm
 Elinden düşen kalemler.

Türk Dil Kurumu toplantısına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde kızı Selma'ya yazdığı mektup.

Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Huriye Necatigil ile birlikte, bir akşam yemeğinde
(Mart 1960).

Ankara, 9 Şubat 1961¹

Eşim,

Otele ancak saat 6'da gelebildim, çantayı bırakıp çıktım. Yağmur yağış. Yarın gece için Küçük Tiyatro'da bir bilet buldum. Sonra Kızılay tarafına doğru yürüyordum ki Oktay, Naim, Fazıl² karşımıza çıktılar. Oktay ve Fazıl'la lokantaya gittik. Ordan Oktay, Salim'lere³ telefon etti. Buyur dendi, gittik. Turgut Uyar, Sunullah Arısoy, Fethi Naci de ordadılar. Sonradan birkaç kişi daha geldi, bu arada Salâh. – Saat onbiri geçiyordu, biz yine üçümüz ayrıldık. Fazıl, Oktay, Naim benim otelde değiller.

Toplantı cuma, cumartesi, ve pazar üç gün sürecekmiş. Yarın pazartesi sabahı için yine otobüs biletini alacağım. –Ötekiler tren billetlerini şimdiden almışlar–. Buna göre pazartesi akşam 6:00'ya, 7:00'ye doğru orda olurum. Bu dönüş tarihi herhangi bir sebeple değişirse yine bildiririm. Herkese ayrı ayrı selâm. İyi geceler.

10 Şubat 1961 Cuma

Eşim,

Evden şaşma! Sabahın saat beşinde guguk gibi uyandım. Ocağım, demliğim, şekerim, cezvem yok ki çay pişireyim; ayıboğan böreklerimi almamışım ki kahvaltımı edeyim. İki saat odanın içinde gezin de gezin. Şimdi saat yedi. Ortalık ışısı. Sokağa çıkmıyorum.

Evden şaşma! Selâm.

B.

Eşim,

Gıdanıza bakın! Yedek çukulataların yerini biliyorsun, pirincin, çayın, şekerin yerini biliyorsun, daha ne!

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Fazıl Hüsnü Dağlarca.

3 Salim Şengil.

Eşi ve kızları (Selma, Ayşe) ile birlikte (16 Ağustos 1962).

Ankara, 10 Şubat 961 Cuma, saat 20:00¹

Eşim,

Anam ağladı, dünyanın en belâlı şeyi sikan ayakkabıdır, ne kıskanç kadın, ne âşık olamamak, ne evinden uzakta bir otel odasında sabahın başında çay kaynatıp kahvaltı edemeyerek aç açına 7:30'lara kadar üst üste rezil sigaralar içmek. Hiçbiri, sa-dece sikan ayakkabilar. Anam ağladı. Dükkanların açılmasını zor bekledim. 80 liraya yumuşak ve bol bir çift ayakkabı (sen pabuç diyorsun, oysa pabuç âdi bir kelime!) aldım. Şimdi anam gülüyör. İnsanın ayağı rahat olmazsa daha ne!

Toplantı tam 19:00'da sona erdi, saat 17:00'ten itibaren bazıları teker teker tüdü. Ben kaldım sonuna kadar. Para verecekler, ayıp, hiç değilse sessizce sonuna kadar oturmasını bilmeliyim. Bildim. Sonra gidip çok külüstür bir meyhane de iki tek attım, şimdi çok gürültülü bir kahvede 8:30 olmasını bekliyorum. Dün senden korkumdan bir tiyatroya bilet almıştım, oraya gideceğim.

Ne Füruzan'a, ne Gültene² uğrayamadan geleceğe benzıyorum, pazar geç saat biterse toplantılar. Biletimi (otobüs) bu sabah aldım. Ne diye kalayım daha fazla? Baba Ayşe gibi, baba Selma gibi var mı? Sen gibi var mı? Gördüm yeteri kadar dışı babaları her yerde. Hepsи bir. Aşk yok dünyada. Sıkmayan bir ayakkabının varsa bütün mutluluklar senindir. Kongo³. Yüzde bin. Neyin yüzde bini? Her şeyin. Öperim.

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Füruzan ve Gültén Hanım, Behçet Necatigil'in akrabaları.

3 Behçet Necatigil'in şiiri: "Kongo" (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Eski Toprak kitabından).

Bursa, 18 Mayıs 1962¹

Sevgili Eskimo,

Dedik kapatıp üstü çıkartmalı kapıyı görelim, ve geldik. İyidir. Dedik kış ayları, soba dumanları, kömür tozları, bulaşık suları yerine, yeşil, ve geldik. İyidir. Gidilip gelinse hep günü birliğine eskiler ve yeniler arasında ve kimsenin burnu kanamasa ve taraflar hoşnut olsa ve hiç vizilti çıkmasa, kalsa ruhumun derin kuyularında – iyidir.

Kızlar Kız Öğretmen Okulu'na gittiler, erkekler Eğitim Enstitüsü'ne gittiler ve bana da orda –Nerde, geceler hakkı için söyle, nerde, ruhumun derinlerinde– bana da bir oda açtılar ve alma kimseyi içeri, dediler. İyidir.

Bir başka şehrde gelmek, neleri değiştirir, neleri pekiştirir, varsa odalarda kilit, kapılarda aslan bekçi, neleri, ben sana de-medim mi? İyidir.

Her gittiğin şehirde çıkar karşına eskilerden biri, açar pen-cereyi, gösterir : İşte orda yeşil – İyi mi? İyidir.

Nice şeyler hakkına, başta o geceler hakkına, üç dört günlüğüne kapayıp bütün kitapları, kapıları –kalsın bumbar dolamları, bakla ezmeleri, nohutlu yahni– kalsın Çapa ve Yıldız². Hep ben konuşuyorum, ya siz nasılsınız?

Gece yarıma doğru yatıp beş buçukta kalktım. Şimdi saat yedi. Akan suya ve yeşilliklere karşı bir kahvede yazıyorum. Yedek her zaman için iyidir. İşte mürekkep bitti bu kalemdede,

1 Çapa Eğitim Enstitüsü tarafından düzenlenen bir okul gezisiyle Bursa'ya gitmişinde yazdığı mektup.

2 Öğretmen olarak görev yaptığı Çapa Eğitim Enstitüsü ve Yıldız Teknik Okulu.

bitmek üzere! Yeşile³ geçiyorum. Dün gece çok soğuktu, pardősüye rağmen. Odalara dönünceye kadar büyük, küçük çivi kesistik. Dün Yeşil türbe ve camii gezildi. Bugün dokuzda toplanılıp Emir Sultan'a ve Süleyman Çelebi'ye gidilecek.

Pazar sabahı yola çıkacağız. Yalova yoluyla dönüş. Gece dokuz sularında orda olurmuşuz.

Geceler hakkı için. Selâmlar. Siz de iyi olasınız!

B. Necatigil

18.5.962

³ Mektubun aslında, bundan sonraki bölüm yeşil murekkeple yazılmıştır.

19.4.1963 6

Sengidi Selma,

Ich muss an dich auf Deutsch
schreiben. Ich weiss aber nicht,
ob mein Deutsch fehlerlos ist.
Wie geht's dir? Um wieviel Uhr
stehst du morgen auf? Heute
nacht konnte ich nicht gut
schlafen. Der Lärm unseres
Schiffes dauerte bis morgen.
Halb acht aß ich Butter,
Käse und Marmelade. Ich trank
zwei Tasse Tee.

In zwei Stunden sind wir
in Izmir. Jetzt ist es fünf nach
neun. Ich schreibe ein Spiel.
Daran ist mein Brief sehr
kurz für heute.
Bitte, übersetze diese Zeilen
ins Türkische und lies es deiner
Mutter. Herzliche Grüsse
von
deinem Vater

İzmir, 19.4.1963 tarihli bu mektubu kızı Alman Lisesi, hazırlık sınıfındayken
yazmıştır:

"Sana Almanca yazmam gerekiyor. Fakat Almancamın hatasız olup olmadığını
bilmiyorum. Nasılsın? Sabahları kaçta kalkıyorsun? Bu gece iyi uuyuyamadım.
Gemimizin gürültüsü sabaha kadar devam etti. Yedi buçukta tereyağı, peynir ve
marmelat yedim. İki fincan çay içtim.

İki saat sonra İzmir'deyiz. Şu an saat dokuzu beş geçiyor.

Bir oyun yazıyorum. O yüzden bugünkü mektubum kısa.

Lütfen, bu satırları Türkçeye çevirip annene oku. Babandan selamlar."

Ankara, 10 Temmuz 966¹

Sevgili Eşim,

Pazar, saat 11:30, bir kahvede Dağlarca, Akbal, Alangu ile oturuyoruz. Telâşlar, kulis faaliyetleri, tartışmalar ile devam ediyor kurultay. Benim de yönetim kuruluna seçilmem ihtimali var. Salı akşamı bitiyor kurultay, ama seçilme ihtimali karşısında bizim ancak çarşamba akşamı hareketimiz gerekiyor.

Bu durumda biz Ören'e cuma sabahı hareket edebiliriz, biletleri perşembe bir uygun saatte alabiliriz. Siz bavulları –fazla şeylere lüzum yok– en gerekli hafif giyecekleri alarak hazır edin, buna göre ayarlayın kendinizi.

Ankara çok sıcak ve çok monoton. İşte saatleri doldurmaya bakıyoruz. Tahir'ler biletlerini aldılar, çarşamba sabahı otobüsle gidecekler Samsun'a. Tahir işinin çokluğundan pek bakamıyor onlara. Çocuklar sıkıldılar. Oktay'a biz de biletleri alalım şimdiden diyorum, ama o yönetim kurulu belli olmadan doğru değil, diyor; bekleyeceğiz.

.....
Şimdi gece, yani pazar günü bitti, pazar gününden sonra bastırın gece. Pazar öğleden sonra komisyonlar toplandı. Baba Tahir ve Aslan Oktay Akbal komisyonlarda çıkışlardaydılar. Ben yabancı Türkologların bilimsel bildirilerini okudukları salonda, uyudum, uyandım, onları dinledim.

.....
Biz bu gece Bahâ Dürder, Haydar Ediskun, Ediskun'un kızı Ay-

¹ Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

şen ve Mahomedet, Hüseyin Rahmi'nin *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç* oyununa gidecektik, tiyatro gişesi önünde buluşacaktık. Birdenbire yağmur yağdı. Saat 21:00'de tiyatro önüne geldim, tek başıma. Biletler Haydar Ediskun'da idi. Sonradan Alangu'lar da bilet almışlardı. Onlar da gideceklerdi. Hiçbirini bulamadım. Temsil yokmuş. Hiçbir şeye önceden güvenmemeli. Güvenme! Kimseyi bulamadım. Şimdi otele dönüyorum, saat 9:30. Akbal her geceki gibi kalabalık topluluklarda. Bense her zamanki gibi, Şipal²'le olduğum zamanki gibi hattâ, yapayalnızım. Tahir'ler nerdeler, ne yaptılar bilmiyorum.

Bal gibi tatlı kızlarının gözlerinden öperim. Senin de alınından.

İyi geceler, sevgili!

B. Necatigil

2 Kâmurân Şipal.

Ören'de bir çay bahçesinde kızı Ayşe'yle, Temmuz 1966

İstanbul, 30 Temmuz 1966¹

Ayşe, Huriye, Selma (yaş sırasına göre, küçükten büyüğe)!

Benden size izin

Keyfinize bakın! – Saat 19:00'a doğru eve gelebildim. Ev çok iyi idi, dinlenmiş, kendine gelmişti. Yalnız kutuda ekmek, dolapta kaşar peyniri küflenmişti, üç paket Sana yağı erimişti. (Sana yağı erir mi, erimişti.) Gerçekten sıcak, alnından terler akmaya başladı. İki gündür hiç su akmiyormuş. Banyodaki, kovadaki sular duruyordu, yedek sular duruyordu. Hanımeli kurumamıştı, vestiyer önündeki çiçekler ise biraz biraz kurumuşlardı. Abbas² muntazam suladığı halde herhalde havasızlıktan. Salon-daki bütün çiçeklerin sıhhati yerindedir.

-
- 1 Eşi ve kızları yaz tatilinde Ören'de kaldıklarında yazdığı mektuplardan (Kendisi de onlarla birlikte gitmiş, ancak kısa bir süre kalıp İstanbul'a dönmüştü).
 - 2 Abbas Ayhan, apartman görevlisi.

Bir süre sonra apartmandan ayrılan Abbas Ayhan'ın selamları, Lüleburgazlı bir öğrencinin 21.11.1971 tarihli mektubıyla ulaşır Behçet Necatigil'e.

“Behçet amca” hitaplı mektup şöyledir: “Hayranınız değilim. Buna henüz yaşam müsait değil. Sizi sevgili öğretmenlerim ve de eserleriniz vasıtasiyla tanıtmaya çalıştım. Bir lise II talebesi olarak mektubundaki kusurların affını rica edeceğim. Bundan 1-2 sene evvel apartmanınızda çalışmış olan Abbas Ayhan şimdi Lüleburgaz'da Asb. lojmanlarında kalorifercilik正在做着。Bu yüzden bana sizden bahsetti. Sizin iyilik dolu kalbinizi o kadar övdü ki bu iyi niyetlerinizden ben de faydalananmayı düşündüm. Abbas abiyi hatırlamanızı rica edeceğim. Çok çok selamı var.”

Necatigil'den Atatürk konusunda imzalı bir yazı isteyen öğrenci, “Posta ücretini mektubun içine koymak cüretkârlığımı bağışlayınız. Bunun gibi sayılı mektuba cevap vermek zorunda olduğunuzu düşündüm,” sözleriyle bitirir mektubunu. Necatigil'in arkasında saklamış olduğu mektubun üzerinde, kurşunkalemle yazılı “Atatürk'ü Duymak şiiri yazıldı, yollandı. 1/12/1971” notu var.

Benden size izin,
Keyfinize bakın!
Eylül sonuna kadar

Ören'de kalın! – Para göndereceğim, bin, iki bin, üç bin... ne kadar isterseniz. Gıdanızdan kışmayın!

Otobüste bitişik sıradaki kadın, yol boyunca hep armut yedi, çökelekleri kemirilmiş fare ölüleri gibi yere attı, ikide bir çiğnedi, vicik vicik yerde sanki karınları deşilmiş küçük fare ölüleri.–

Edremit'ten bir öğrencim bindi, Çapa'dan, şair. Edremit Lisesi'nde İngilizce öğretmemiymiş. Yanında Selma kadar bir kız oturuyordu, tek başına Burhaniye'den Hereke'ye gidiyormuş, sonradan ahbab olduk. Bursa'da öğlen yemeği molası verilince –kız başka yerlerde hiç inmemişi otobüsten– onu da yemeğe davet ettim. Bir döner yedi, biraz ayran içti. Daha ye, daha! dedim, yemedi, sonra parasını vermeye kalktı. Liseyi bitirince Eczacılık Fakültesi'ne gidecekmiş, eczacı olunca gelir, senden bedava ilaç alırım ödeşiriz dedim, ismimi söyledim, beş sene sonra falan ilaç yolla bana dedim, kabul etti.

Sıcak, sıcak... Yanıp tutuşan yollarda böylece geldim İstanbul'a. Araba vapuru Sirkeci'ye yanaşınca çıktıım otobüsten, Dikilitaş otobüsüne bindim, ter ter... Komiser Emin bey³ beni uğurladı Burhaniye'den. Bir kutu yolluk da verdi, evde açtım, içinde on tane o bizim üzümlü, küçük keklerden. – Her gün bir tanesini yiyecek on gün daha Burhaniye'de gibi olacağım.

Şimdi, sabah saat 7:00, cumartesi. Termometre 30 derece. Saat 5:00'te kalktım, su yine yok.

Gelelim yine hikâyemize: Abbas'ı buldum gelince. Beş şişe Fruko, yarı kilo ekmek, bir paket tereyağı aldırdım. Anahtarları geri aldım, 50 lirayı veriyordu, 35 lirası ağustos kapıcı parası, 15 lirası da harçlığın olsun! dedim, herkes sizin gibi olsa! dedi, içini çekti. Erimiş Sana yağları gibi ezikti içi.–

Tecrübe başarıyla sonuçlanmıştır. Biz olmayınca eve bir şey olmuyor. İnsanlara oluyor mu? İşte onu bilemem, onu hiç bilemem. Sonra karanlık bastı, tabiî ışık yaktım ve usulca çıktım

³ Ören'den bir tanıdık.

balkona. Hiç ışık yanar da o kadar yakından fark edilmez mi, Ayşe'nin balkonda seke sek oynadığı farkedilir de uzun boyluca birisinin balkonda olduğu farkedilmez mi? Önce fark edilmedi, sonra birkaç karaltı belirdi pencere önünde, anladım ki anladılar. Sessizce eğilip içeri geçtim, saksıları çömelerek taşıdım balkona⁴.. Yakınlıklarda tek başımıza kalmak mümkün mü hiç? Eve hiçbir şey olmamış, musluklar akmamış, camlar kırılmış. Ev iyi. Bıraktığımız insanlar da iyi mi? İşte onu bilemem, henüz bilemem.

Evde biraz daha kaldıktan sonra Beyoğlu'na çıktım. Bir şiş, bir salata yedim, üç bardak bira içtim. Ter ter... Gömleğimden dışarı vurdu ter. Döndüm, postaneden kitapları, dergileri aldım. Dolmuştu kutu. Bir kilo şeftali, bir kilo armut aldım. On buçukta evde idim. Kapıda bir kâğıt: Yoktunuz. Selâmlar. Karabulut'lar⁵.-

İşte böyle, küçükten büyüğe, yaşı sırasına göre: Selma, Hüriye, Ayşe! Artık havama girip çalışmaya başlamalı. Benim denizim bu. Size böyle uzun mektup yazamazsam kusura bakmayın, ama kısalarını yazarım tabii. Evi gördük, insanları da göreceğiz tabii. Armut, şeftali aldık, et, yoğurt da alacağız tabii.

Midem düzeldi, yollarda su, şerbet, gece bira, gece yarısı Fruko içtim, ama bugün iyiyim.

Saat şimdi 8:30. Hava puslu, bir iki yağmur sepeledi, hava serinleyecek galiba. Abbas geldi, yarımkilo ekmek daha alındırmı.

Şimdi çıkış et falan alarak döneceğim. Dibek sokagu'na da uğrarım belki ya da gece giderim.

Bu mektubumu pazartesi alırsınız, pazartesi yine yazarım. Siz de yazın. Benden size izin –Keyfinize bakın. Deniz, kum, güneş, gıda– Hasta olmayın sakın!

Hepinizi öperim. Tanıdıklarla selâm.

B. Necatigil

4 Necatigil'lerin balkonu, eşinin ağabeyinin yakınlarında olan evinden görülebiliyordu.

5 Mehmet Karabulut, felsefe öğretmeni ve eşи Nezihe Karabulut, matematik öğretmeni.

Sevgili Behçet,

Pazar günü az, pazartesi günü çok, pek çok zamanımız senden mektup bekleyerek geçti; ama gelmedi.² Gelmeyince de bizi bir tasadır aldı. Acaba baba hasta mıydı, acaba mektup yazamayacak kadar bozuk muydu?

Salı günü saat 8:30'da kapı vurulup da bir zarf uzatılınca üç el birden uzandı, altı göz birden yazıları okumaya başladı. Bazen sevinç, bazen sevgi, şefkat sesleri çıkararak.

İçimiz rahatladı. Artık iyisin belli. Evine, odana kavuşmanın huzuru, sevinci bütün mektuptan taşıyor. Evin, odanın verdiği huzuru insanların fazla bozamayacağına inanıyorum. Çünkü kitaplar var, çalışmanın var, sonra herkesin –arkalarından da olsa– canlarına okuman var.

Bizim zamanımız bildiğin üzere çok iyi geçiyor. En çok sevdiğimiz şeyler var burada. Zeria'lar³ bugün –çarşamba– gittiler. Onlarla çok eğlenceli saatler geçirdik. Ne yazık ki artık burada değiller.

Bugün Salihha, yazdığı gibi, geldi buraya. Sabahtan evi temizlettik, topladık. Denizden sonra da Burhaniye'ye gittik. Evvela biraz alışveriş yaptık. Çocuklara kaşar, meyva, b. peyniri aldım. Sonra parkta oturup saatlerin geçmesini bekledik. Seni andık, senin oturduğun yerlere baktık, duygulandık.

1 Kızlarıyla yaz tatilinde Ören'de kaldıklarında yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil, Ören'e onlarla birlikte gitmiş, ancak kısa bir süre kalıp İstanbul'a dönmüştü.

3 Zeria Bali, Behçet Necatigil'in Kabataş Lisesi'nden öğretmen arkadaşı.

Otogörüş 7:00'de geldi. Saliha'yı⁴ karşıladığımızı gören bir şoför "Hocanım götürürelim mi" diye yanaştı. Ne çabuk da tanınmamış burada, hayret ettim.

Biz –yine eskisi gibi– yemeği ekseriya dışında yiyoruz. Evde iki defa denedim. Birincide etin yarısı bozuldu, attım. İkincide yemek bozuldu, döktüm. Mutfak çok sıcak. Her şey bozuluyor.

Sen bizi düşünme, keyfine bak. İnsanları boş ver. Çünkü bu dünyada herkes kendini düşünüyor. En kuvvetli sevgilerde bile gizli bir egoizm var. Şurada kaç günümüz kaldı dersin?

Gez! Akşamları Narlıkapı'ya, Samatya'ya, Yeniköy'e git.
Derinden kucaklar, öperim.
Herkese selâm.

H. Necatigil

⁴ Saliha Barutçuoğlu, Huriye Necatigil'in üniversiteden arkadaşı.

Bursa Uludağ, Sarialan'da et-mangal (14 Eylül 1968).

İstanbul, 1 Ağustos 1966, Pazartesi¹

Yaş sırasına göre üçünüz : Huriye, Ayşe, Selma!

Pazartesi yazarım dedim, işte Teknik Okulu'nda bir toplantıyı beklerken vakti boş geçirmiyor yazıyorum. Saat 14:00'e geliyor ve sıcak, burdan Çapa'ya gideceğim. Demin burdaki ücretimi aldım, okula bitişik Yıldız postanesinden size hemen 750 lira yolladım, yetmezse tez elden bildirin, daha da gönderirim.

Ve evlere gittim. Cumartesi sabahı size mektubu yazdım, kapadım, karşı pazar alış verişine giderken Dibek sokağına uğradım. Evdeydiler babam, annem, Fahamet. Sabahat gelmemiş hâlâ, onlar da çağrırmamışlar. Oturduk, konuştu, sevindiler. Durum iyidir. Beklemiyormamış beni daha, şaşırırlar.

Ve öğleden sonra da, saat 17:00'ye doğru öbür eve² gittim. Orda beni bekliyorlarımış, cuma gecesi ışığımı görmüşler, geldiğimi anlamışlar sabah uğrar demişler. Bense işte ne yapalım, akşamda doğru gittim. Oturduk, konuştu. Durum iyidir.

Şimdi burda durum iyi olduğuna göre sizin de orda gönlünüz rahat olsun, gününüz deniz, gıda ve sıhhate dolsun!

Burda Nasrettin Hoca kibritleri çıktı. Selma'ya sakladım bir tane. İçine de bir sinek ölüsü, bir de kuru üzüm koydum. Sinek susarsa öbür dünyada, içsin diye bir damla da gözyaşı koydum kutuya. Gözyaşı çok eski günlerden benim yastığında kalmıştı, ziyan olmasın işe yarasın, bari sinek içsin diye aldım ordan, kutuya koydum.

1 Eşi ve kızları yaz tatilinde Ören'de kaldıklarında yazdığı mektuplardan.

2 Huriye Necatigil'in ağabeyinin evi. (Necatigil'lerle birlikte yaşayan Huriye Necatigil'in annesi, o yazı oğlunun yanında geçirmiştir.)

Sular hâlâ akmiyor. Giderken, Ören'e giderken banyoya, kaplara konmuş suları kullanıyorum hâlâ. Abbas'ın dediğine göre gece 2:00'de geliyor, 4:00'e kadar akiyormuş ama o saatlerde kalkmak istemiyorum doğrusu, çünkü bir daha uyuyabileceğim şüpheli. Şimdilik yeter zaten mevcut su.

Ancak bu sabah *Beyaz Geceler*³ üzerinde düşünmeye başladım. Birkaç gün sıkıntısı çekilecek tabii. Sonra sonra belki açılır kapamık yol. Ara sıra Hamsun'u daktilo ediyorum. Evde don gömlek dolaşır duruyorum. Bugünden artık hayır yok. Teknik Okulu'ndaki toplantı sürer bir hayli, kimbilir, Çapa'ya da yetişemezsem saat beşe kadar – bir başka gün gitmek gereklidir.

Dr. Demircan beylerin⁴ bir kızları olmuş. Dün Gültén hanının⁵ kardeşi söyledi, Demircan bey haber ver demiş. Ben de tebriklerimin ilettilmesini söylediğimi öğrendi, uğrar kendisi de.

Toplantı başlıyor, mektubu kesiyorum.

.....

Toplantı 16:30'da bitti, bundan sonra Çapa'ya gitsem de boşuna. Eve gidiyorum.

Benden size izin,

Keyfinize bakın!

B.

3 *Beyaz Geceler*, Dostoyevski'nin romanı.

4 Prof. Dr. Demircan Akan, Necatigil'in o dönemde apartman komşusu.

5 Gültén Akan, Prof. Dr. Demircan Akan'ın eşi.

Ben gidiyorum, saat bire kadar
 gelmeyeşen bil ki hastaneyeye yattim.
 Selamlar. Allahaスマラレデク。

R.

*İlk defterdeki bilgilerin (dini bilgilerin) içeriğinde
 kullanılmıştır.*

Necatigil'in kullanılmış kâğıtlara karaladığı haberleşme notlarından biri.

Sevgili Behçet,

Gönderdiğin mektubu, bir gün sonra da parayı aldık. Her ikisini de postacı kapiya kadar getirdi çok şaşırdım. Evvelâ mektuba sevindik tabii, çünkü mektup uzun ve doyurucu idi. Bu kadarını beklemiyordum doğrusu. Her ikisi için de (750 lira) sonsuz teşekkürler, sağ ol.

Evden sonra insanların da iyi olduklarını yazman beni pek memnun etti. Demek ki biz orada olmasak da işler yolunda gitdebiliyormuş. Oysa bana öyle geliyordu ki biz oradan ayrılinca her şey altüst olacak, işler tersine gidecek. Annemden aldığım mektup da düşüncelerimde ne kadar yanmış olduğumu gösterdi. Çünkü, çok iyi olduğunu, kendisini düşünmeyip eğlenmemize baktamızı yazıyor. Eh sen de bize bol bol izin verince şimdilik ve bu şahane tatile dört günlük bir de İzmir gezisi katmak cesaretini gösterdik.

Turgay'a² bugün telefon açtık. Çok sevindi; bizi 17'sinde zaten bekliyormuş. Yanında arkadaşımın olduğunu, bir otelden yer ayırtmasını rica ettim. "Geleceğiniz saati bildirin, sizi karşılarım" diye ilave etti. Ev adresini verdi.

Eskimocuğum, bu duruma göre İstanbul'a ancak 21'inde geleceğiz. Bu bizim programımız. Sence bir sakınca varsa bunu değiştirebiliriz. O zaman ayın 14'ünde buradan ayrılrız. Bize düşüncelerini hemen bildir. Hattâ acele bir durum varsa telgraf

1 Kızlarıyla yaz tatilinde Ören'de kaldıklarında yazdığı mektuplardan, üzerine 'Cevabını hemen verirsen çok sevineceğim.' notu düşülmüş.

2 Turgay Gönenç. Onlara İzmir ve çevresini gezdirmiştir.

çek. Yahut Emin Beye telefon aç, bildir, hemen geliriz. Biz cümləmiz çok iyiyiz. Deniz, güneş, temiz hava, bol su. Bu yıl bizi ihya ettin Behçet. Bu güzel tatili sana borçluyuz ve ömrümüz boyunca bunu unutmayaçğız.

Paramızı şimdi saydım. 950 liramız kalmış. Sen gideli 13 gün olduğuna göre demek 400 lira harcamışız. Günde aşağı yukarı 30 lira civarında masrafımız olmuş. Salih'a'nın harcadıkları bunun dışında.

Daha azla olmuyor. Halbuki akşam yemeklerini ekseriya evde yiyoruz, ama yine de gidiyor para. Ev sahibiyle artık giderken hesabı göreceğim. Yalnız sen giderken ona 300 mü 350 mi vermiştin, ben unuttum. Eğer hatırlıyorsan bana yaziver.

İki gün evvel Ayvalık'a gittik. Meşhur Çamlık Lokantasında çamların altında öğle yemeği yedik ve hep seni andık. Çok özledim, evi ve seni. Ama susuzluk³ –hele yaz günü– çok feci.

Çocuklar ellerinden özlemle öperler. Ben de tabii.

H. Necatigil

3 Behçet Necatigil'in cevaplarından anlaşıldığına göre İstanbul'da o günlerde sular hep kesik.

İstanbul, 8 Ağustos 1966¹

Sevgili kızlarının sevgili anneleri,

Pazartesi, saat 14:00'e geliyor, öğleden sonra. Kâmuran'la Şişhane kahvesinde oturuyoruz. Evet, gitmemiş Kâmuran, gidemiş. Benim yerim burası, diyor ve gitmesini geciktiriyor hep. Öğleden önce buluştuk, Radyoevi'ne gittik. 1720 lira birikmiş paramvardı benim, ben onu aldım, o da iki çeviri oyununun parasını aldı. (1500 lirayı ev hesabına bankaya yatıracağım yarın.) Şimdi Şipal Üç Turunçlar²'ı okuyor, çevirmeye hazırlık için, ben de bu mektubu yazıyorum. Radyoevi'nden sonra Pasaj'da bira içtiğim, yemek yediğim, saat 15:00'te *Tercüman* gazetesi şiir jürisine gitmek üzere eski Şişhane kahvemizde oturuyoruz. Kâmuran bir hafta kadar daha burda. Adana'ya ailesinin yanına gitmiş 10-15 gün. Çıktı geldi, dört akşamdır beraberiz.

İstanbul'a geldiğimden bu yana içimin en rahat olduğu dakika, Asaf Çiyiltepe'ye *Beyaz Geceler*'i oyunlaştıramayacağımı, bu işin beni sarmadığını bildirdiğim mektubu postaya attığım dakika oldu. Dün gece Beşiktaş postanesinde atıldı bu mektup. Gece yarısı saat ikide uyandım, feci bir diş ağrısı gibi, rezil olduğum duygusunu yaşadım bir an – ama şimdi, adam sen de mecbur muyum, diyorum. Hem herkes işini bilmeli, ben bir radyo oyunu yazarıyım. "Herhangi işin ehli isen onda devam et!" – Ve Brands'tan³ mektup geldi. Kesinleşmiş iki oygunumun Stuttgart Radyosu'nda oynanması. Ve bu işten 1500 mark ya-

1 Eşi ve kızları yaz tatilinde Ören'de kaldıklarında yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil'in radyo oyunu: *Üç Turunçlar* (Bütün Eserleri, YKY, 1997, Radyo Oyunları).

3 Prof. Dr. Horst Wilfrid Brands, Alman türkolog.

zar hakkı verilecekmiş bana. *Emekli’yi*⁴ çeviren Brands 1000, *Yıldızlara Bakmak’ı*⁵ çeviren Kâmuran 500 mark alacaklarmış. Kâmuran diyor ki: Sen artık Almanya’yı düşünerek yaz oyunlarını, Selma ile birlikte, baba kız, çevirirsiniz. – Şimdi yeni bir oyuna başladım, bir yandan da Hamsun'u daktilo ediyorum. Attım başından *Beyaz Geceler'i*, ne olursa olsun!

Bir gün ağabeyin geldi, dört biber, bir patlıcan dolması getirdi, zeytinyağlı. Bozulur burda, yaz, sıcak, hiç iştahım yok.. dedim. Yemeğe bize gel, dedi, gelirim dedim, gitti.

Bu sabah, dört gündür uğramamıştim, Radyoevi’ne giderken kapidan Dibek sokağına uğradım. Saime anne⁶ kapıyı açtı.

Yemeklerimizi beğenmezsin, kahvaltıya olsun gelsene! dedi. Gelirim, dedim, iyisiniz ya siz ona bakın, herkes nasıl iyi oluyorsa öyle yaşasın, dedim. Sabahat hâlâ gelmemiş.

İşte nerde olursan ol, zaman geçiyor, bir sürü boşluklarla. Sular akiyor, akmıyor. Sıcak azalıyor, çoğalıyor. Aşklar koyup gitmiş bizi. Artık eskisi gibi değilim. Eski mukavemetim yok, eskisi gibi çalışamıyor, çabuk yoruluyorum. Biz Ören’de iken Ortaköy’deki dayım ölmüş, ikinci uğrayışında Saime anne söyledi, babam da hastalığından ötürü gidememiş cenazeye. Muhlise’ye⁷ baş sağlığına gidemiyorum. Bir yere gitmeler neyi, ne kadar değiştirir ki?

Her şey aradan çıkıyor,⁸ değişmez düzende dünya. İşte Kâmuran Üç Turunçlar’ı okurken bir mektup aradan çıktı. Saat 2:30'a geliyor, *Tercüman* gazetesine gidip bir işi daha aradan çıkaracağım.

Gözlerinden operim.

B. Necatigil
8.8.1966

4 Behçet Necatigil'in radyo oyunu: *Emekli* (Bütün Eserleri, YKY, 1997, Radyo Oyunları).

5 Behçet Necatigil'in radyo oyunu: *Yıldızlara Bakmak* (Bütün Eserleri, YKY, 1997, Radyo Oyunları).

6 Saime Gönül, Behçet Necatigil'in üvey annesi.

7 Muhlise Hanım, Behçet Necatigil'in dayısının kızı.

8 Behçet Necatigil'in şiri: "Arada" (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Arada kitabından).

Lengili kızlарын
Selma, Ayşe!

Benden size izin, gidişanıza bakan!
Şadan'lar Tansundan geldiler. Şadan
ablatunun eski okuluna girmis. Dün
aksam ugradım, okul kıyafeti alacaklar
bu gün.

Selma'ya mektuplaştığı hanımdan
bir güzel kart geldi, saklıyorum.

Bu gün 11 Ağustos perşembe. Bu gece
Uzak yol Kaptanı oynayacak radyoda.

Uzak yol Kaptanı oynayacak mı? mi?
Bakalı, dinleyeceğim mi?

Mutfakta karuncalar soğaldı. minik
minik karuncalar, her halde sizin
olar!

Bur hanımdan gelen 10 tane üzümü
kek'in sonucusunu bu sabah yedin.

İşlerinizden sperim.
Anne ve, Salihha Teyze'ye selam.

Z. I.

Ören'e kızlarına gönderdiği bir mektup.

Mektupta sözü geçen Şadan, Tahir Alangu'nun küçük kızıdır. Behçet Necatigil'in radyo oyunu Uzak Yol Kaptanı'nın ilk oynanış tarihi 11 Ağustos 1966.

İstanbul, 11 Ağustos 1966, Perşembe¹

Sevgili Huriye,

Saat 13:00, gündüz. Çarşıya inip öteberi alacaktım. Kutuda 9 Ağustos tarihli mektubunu buldum, tekrar çıktım yukarı. Daha önce bir mektup yazılmış, duruyordu. Onunla gönderilmek üzere bu satırları yazıyorum.

Burası iyidir. Şu on gün içinde Hamsun'un daktilosunu bittirip başımdan atmak istiyorum onu. Öbür mektupta yazdım: *Beyaz Geceler* yattı. Evvelsi gün akşamda doğru babam uğradı. Ben şimdi bir kapı çalındı mı mutfak ve banyo kapılarını kapatıyorum hemen, öyle açıyorum kapıyı. Karşı sıradaki marangoza gelmiş, uğramış bana da. Salonda oturacaktı, oda daha serin dedim, odaya aldım. Benim koltuğa oturdu. Tam karşısında, birden aklıma geldi, ALACA tablosu². Baktı, gördü, güldü hafif, bir şey diyecekti, vazgeçti. Sabahat bugün yarın geliyormuş. Ordan burdan konuşduk, o da, ben de memnun ayrıldık. Ben bu evi görmemiştim, bir göreyim dedi, kapalı kapıların arasında biri mi var sandı, yoksa bir ihbar yapıldı da baskına mı geldi ne? Açıtım, gösterdim, temizdi her taraf. Hoşuna gitti.

İzmir'e gidecekseniz, benden size izin, gidin. Yalnız, o Turgay'la nasıl başedeceksiniz? Masrafa sokmayın onu, kendi masrafınızı kendiniz verin!

Fazla yazmıyorum, bu satırlar zaten mektubunuza aldığımı belirtmek için yazıldır. İyiyim, iyi olasınız!

B.

1 Eşi ve kızları yaz tatilinde Ören'de kaldıklarında yazdığı mektuplardan.

2 Ressam Fethi Karakaş'ın Necatigil'in "Alaca" şiiri için yaptığı gravür (Nü).

22 Eylül 1969, Pazartesi¹

Sevgili eşim, çocuklarım,

Ankara'dan selâmlar. Sabah, saat 7:00. Gece 2:00'den sonra mı ne uyuyabildim galiba. Trende Eray Canberk'le beraberdim; yol bile bitmek bilmedi. İner inmez dönüş biletini aldım, çarşamba sabahı için. Gece birden yağmur yakaladı bizi caddelerde. Uykumuz gelsin diye uzun yürüyüşler yaptık, ama otele onbirde dönmemize rağmen ben uyuyamadım. Eray bilmiyorum uyudu mu? Başka odada o. Gece kimselere rastlamadık.

İşte bir bugün, bir salı. Ondan sonra selâmet. Bilmediğimiz bir otel, adı Konfor Palas, karyolası gıcırdar, kapısı gıcırdar, musluk sabaha kadar şıp şıp damladı. Evden şاشma, otur kaşına kaşına. Nene gerek sütlü börek. Her şey almışım da gömleği unutmuşum. Kalk yaz, otur yaz, bu da unutulur yaz.

Neyse ki güneş açtı, geceki yağmur sürseydi haraptı halimiz.
Pazartesi, salı
Bu da geçer yahu
Masaya oturmali.
Selâm.

B. N.

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Bursa Uludağ, Beceren Oteli'nde (Eylül 1968).

Sevgili Behçet,

Yalnızım, odaydım şimdi. Kızlar arkadaşlarıyla beraber. Burada tam bir hürriyet verdik onlara; avuç içi kadar yer bulası. Deniz kenarında gezinip duruyorlar ve hayatlarından çok memnunlar.

Evimiz üç odalı, küçük, temiz. Birinde Hülyalar,² diğerinde onların bir ahbabi kari-koca, birinde de biz kalıyoruz.

Küçük bir oda olduğu için üç somya sığmış ancak, bir de masa. Ama manzarası, havası çok güzel. Bahçesi de var üstelik şıpşırın.

Zaten odalara ancak yatacağımız zaman giriyoruz. Hep denizdeyiz çünkü. Bu sabah motorla Ada denilen bir plaja gittik. Deniz, kum ve öğlen yemeğinde yediğimiz balıklar harikaydı. Bu akşam da oda arkadaşları buranın meşhur bir şarabından aldılar. Açık satılıyormuş, sişe götürüp doldurtuyorlar. Evde bir şeyler hazırladık, bana da bir bardak ikram ettiler. Bahçe karanlıktı ve masada sanki sen de varmışsun gibi geldi bir ara, ama yoktu. Bütün seyahatlerimde olduğu gibi. Bütün seyahatlerimde yalnız içtim içkiyi, seni özleye özleye, yabancı kadın ve erkeklerle. “Köprü yıkıldı, seni bu taraflara nasıl alabilirim?”³

1 Kızlarıyla yaz tatilinde Marmara Adası'nda kaldıklarında yazdığı mektup.

2 Hülya Sezerman, Selma Necatigil'in liseden arkadaşı.

3 Behçet Necatigil'in "Yay" şiirinde şu şekildedir: "... Koptu senden ellerim, köprü yıkıldı / Seni benim tarafa nasıl alabilirim / Uzaksın" (Şirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Eski Toprak kitabından).

“Aynı kemiği tekrar tekrar yalamaktansa, böylesi daha rahat.”⁴
Acaba?

Galiba bana şarap tesir etti, hafif başım dönüyor.

Hülyalar, anneanne, baba, hanım kız hepsi de bizim için paralıyorlar. Çok iyi insanlarmış doğrusu.

Kerimelerin hayatlarından çok memnunlar. Denizi çok güzel buranın akşamı kadar çıkamadım içinden. “Sen oralarda kaldın S.” Biraz daha başka türlü yaratılsaydın, sanat hayatında kayıpların olur muydu acaba?

Onu düşündüm on dakika yazımı ara vererek şimdi.

Bunları düşünmekle, buralarda yaşamakla çok mu küçülüyoruz? “Sen çoğalırken birken iki”⁵

Bu akşam hep senin misralarını hatırlıyorum nedense. Ama cicim, burası küçük bir yer; sen sıkılırsın böyle yerlerde. Üstelik her odasında bir ailenin kaldığı küçük evlerde oturamazsan da. Onun için seni çağrırmıyorum. Zaten başka türlü olsaydı da çağırısaydım, sonuç değişecekti miydi sanki?

Her ne ise iki gözüm! Bizlere müsaade ettiğin ve maddi manevi imkânlar sağladığın için minnettarız sana. Dua ediyorum, Tanrı beni denizden mahrum etmesin diye.

Sen nicesin? Ali Beyle,⁶ Kâmurân’la buluşuyor musun sık sık? Kendine iyi bak, ne olursun? Bizim dönmemizi istediğin anda yaz bize, hemen geliriz.

Aksi halde ayın 17’sinde dönmeyi düşünüyoruz. Çünkü arkadaşlarımız cumartesi, pazar günleri vapurun çok kalabalık olacağını ileri sürerek bizim de onlarla dönmemiz için ısrar ediyorlar.

Bize iki satır yazar misin acaba, çok mutlu kılarsın bizi inan.

Dede nasıl oldu, inşallah daha iyi olmuştur.

Behçet, Fahametler buraya gelmek istiyorlar mı? Eğer geleceklerse bana daha önceden bildirmeleri gerekiyor. Çünkü bu

4 Behçet Necatigil'in "Kemik" şiirinde şu şekildedir: "... Sonra yalnızlıklarda oturlular yalarlar / Çok eski bir kemiği çıkarıp duvarlardan" (Şirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Yaz Dönemi kitabından).

5 Behçet Necatigil'in "Çizgi" şiirinde şu şekildedir: "Siz küçülürken ölüm / Büyüürüm birken iki" (Şirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Evler kitabından).

6 M. Ali Tanyeri.

evde yer yok. Odamız küçük olduğu için başka bir pansion bulmalıyız. Eğer geleceklerse hemen yazsinlar. Her gün vapur dolusu insan geldiği için yer bulmak kolay olmuyor. Hiç değilse birkaç gün önceden haberim olmalı. Sen bu yazdıklarımı onlara mutlaka söyle olmaz mı?

Daha ne yazayım? Zaten bu çirkin yazım ve saçma sapan sözlerimle en azından beş dakikani aldım, içinden küfrediyor musun bana?

Yanaklarından öperim, öperiz babacık!

Yarın mermer ocaklarından çıkan mermer tozlarıyla bütün denizin bembeğaz olduğu bir plaja gideceğiz.

Huriye

7/8 Ağustos 1970¹

Cânım Efendim Huri/ye

Cuma, gece, saat dokuza geliyordu, bir dolaşmaya çıktıydum ki, yemeği evde yemiş, posta kutusunda mektubunu buldum. Okumadan hemen tekrar yukarı çıkıp zarf, kâğıt aldım ve iskele yanındaki kahveye geldim. Fakat aradım ceplerimi, ne kâğıt var, ne zarf. Evde aldım, evde bıraktım herhalde. Yazdığım kâğıdın çizgili oluşu, iskelede açık tütüncü dükkânından tekrar aldığım içindir.

Cenab'ın² şiiriydi: "Gittiniz, gittiniz, siz ey kuşlar / Şimdi dallarda mây tüyleri kovalar / Karlar—." Yarın haftası. Hafıta hemen geçti. Nedir hafta, ay ve yıl? Nedir beyim, belki de ben biliyim. Geçer, geçer, geçer. Nasıl geçti? Hesabı: Cumartesi Kâmuran'ın kahvesine gidildi. Alangu, Hasan Mercan ordaydilar, Kâmuran geç geldi. Mahmut Kiratlı, Ali Tanyeri de vardılar, toptan Narlıkapı'ya gidildi ve berbattı gece. Arada Alangu'yu tersledim (takılmaya kalktı). Ve işin en ilginç tarafı, evden Kocamustafapaşa'ya tam gidiyordum ki Nahit Ulvi³ çıktı. Amcakızı Zehra'nın, amcakızı Hümeyra'nın⁴ da katıldığı bir "Modern Mantık Kursu"na gelmiş, iki haftalığına, Üsküdar'a bir liseye. Beni tam evden çıkarken yakaladı Nahit Ulvi. Kâmuran'ın kahvesine onu da götürdüm ve ordan Narlıkapı'ya. Geceden pek memnun kaldı Nahit. Ve Mahmut Kiratlı'dan pek hoşlandı. Ve

1 Eşi ve kızları yaz tatili için Marmara Adası'na gittiklerinde yazdığını mektup.

2 Cenap Şahabettin.

3 Nahit Ulvi Akgün.

4 Zehra ve Hümeyra Hanım, Behçet Necatigil'in akrabaları.

ben Hasan Mercan'a benim yerime Nahit Ulvi'yi buyur ettim. Ve Hasan Mercan da pek memnun oldu Nahit Ulvi'den. Dünya böyle. Ve insan dünyaya başkalarını memnun etmeye gelmiş olmalıdır... Ve tabiî sezdirmemelidir mümkün mertebe bu iş için geldiğini. Ve bazan Selma'nın tayfasının deyimiyle "piç gibi ortada kalmalıdır." Hâsılı Kâmuran ve benden ve Ali Tanyeri'den gayrı cumartesi gecesi herkes memnundu. Kabataş'ta ayrılrken Nahit Ulvi'ye pazartesi maaşımı almaya Eğitim Enstitüsü'ne gitmeyi, isterse saat 7:00'de Üsküdar'da buluşabileceğimizi, isterse Akbal'ı da getirmesini söyledim. Pazar evdeydim, çalıştım. Akşama doğru Kâmuran çıktı. Hikâyelerini okudu, gece ilerlemişti, Beşiktaş'ta yeni açılan Kafeterya'ya gittik beraber. Dertleştii, karar vermiş, ekimde bir seneligine Almanya'ya gidecek. Bu yaz burda. Pazartesi için onu da çağrırdım 7'de Üsküdar'a. Gelmedi. Düşünür ve incedir, gelmedi. Ve pazartesi gecesi Nahit'le beraberdim tekrar. Saat on buçağa geliyordu, Üsküdar'dan Oktay'a telefon etti. Kararlaştırdılar, çarşamba saat 18:00'de Sirkeci'ye geleceklerdi birlikte, söz verdim diye gittim, Gar lokantasında iki buçuk saat bekledim onları, gelmediler. Ben orda iken Ali Tanyeri ile Kâmuran bizim eve gelmişler, kâğıt atmışlar kapının altından, Beşiktaş'ta kafeteryada bekliyoruz diye. Nahit ve Oktay yüzünden bu beraberlikten de oldum. Perşembe, cuma iki imtihanım vardı, iki gün kâğıtların okunması iflähimi kesti. Yarın sabah notları götürüreceğim ve kapanacak bu sayfa eylül başına kadar. Ve yarın akşam (cumartesi) gene Kâmuran'a gideceğim. Ve işte hafta böyle geçti.

Dibek sokağındakiler iyidir, babam iyidir, ben iyiyim. Her şeyin başı iç huzuru ve ağız tadı. Bunlar var çok şükür. Ve kuş, ve çiçekler iyidir. Sulhiye Hanım⁵ ve başkaları iyidir. Lütfi ağabeyi gördüm, beni yemeğe eve çağrırdı. Pedere gidersem yemeğe, size de gelirim dedim. Güldü, sırtımı okşadı. İyidir.

İstediğiniz kadar kalasınız ve düşünmeyesiniz burayı. Alman Lisesi'nden mektup geldi, 1 Eylül'de imtihanın varmış. O tarihte burda olun da gerisi önemsiz. Şu on gün içinde Dil Kurumu armağanlarına aday kitapları da okumalıymı. İyidir.

5 Sulhiye Hanım, evişlerinde yardımçı.

Sabahat'e Fahamet'e ben anlatırım yazdıklarını. Yer bulmak kolay mı, belli bir şey. Bazı şeylerin üzerinde durmamak lâzım.

Teknik Okulu'ndan bize yol görünüyor. Türkçe dersleri kalkıyormuş bu sene. Kendim ayrılamıyorum, mecbûrî uzaklaştırma sevindirir beni. Kesinleşirse üzülmeyeceğim doğrusu. Ekime kadar şu kitabı tamamlayabilsem!

Tütüncüden iki kâğıt aldım, ikisi de doldu işte. Hemen atayım ki postaya, yarın ancak saat onbirde Yıldız'a notları götürmeye çıkacağım dışarı.

Cânım efendim Hûri, denizlerde çimmeye bak ve kıştır önü müz, kısa miymiylik bırakma!

Hepinizin gözlerinden öperim.

B. Necatigil

Tenfile yarınlarum!

Bir inza, ki sader
beni size haberlər
yazımark fəliniçə
ben kez içindəs - Cübü
pismannım ben seyahatə
həkəldiyim. Tığlını ya-
nınçla olmalydım ben
tabil. Vəsəl düşüne-
mediim, lilmənəs ki -
cəlub pəssin iadi -

yorun ben dört gün.
Həmən döneyim işləyir
ben siylərə: İyülme
yin səkən ben seye -
Dyseid! ablanı işi
drak torba yarım, bəs
gələsəndəs Birlirinçədə
sevis, incitmeyis, dağ
gün gorluk fevə.

Huriyə

Huriye Necatigil'in bir seyahat sırasında kızlarına yazdığı tarihsiz bir mektup.

21/22 Temmuz 1971¹

Huriye,

Hızlı yaşamalar çağı. Her şey acele. Bu satırlar da öyle. İmtihanlar dün bitti. Heine'nin² şiirlerini çevirmeye devam. İyidir. Çocuklar ve her şey.

Ben sana Bükleş'te³ paranın alınacağı yerin adresini verdim, noter kağıdına iğneleyerek. Dinescu'nun el yazısıyla ufak bir kâğıtti. Çantanda ara. O kaybolmuşsa durum, parayı alma imkânı zorlaşır, tehlikeye girer. Ben sana tembih ederek verdim.

Bayan Dinescu'ya ayrıca yazacağım.

Çocuklar sana etraflı yazıyorlar. Benim de yazmadan yazmakta olduğumu unutma. Havaya çizilen dünyalardır dünya.⁴

Her şey telaşlı ve acele. Gönlünü hoş tut. Gözlerinden öperim. Kalem sapı hokkaya batırılarak evde acele yazılmıştır.

B. Necatigil

1 Huriye Necatigil'e bir Avrupa turundayken yazılmış.

2 Heinrich Heine, Necatigil, *Şarkilar Kitabı*'nı Almanca'dan çevirmiştir.

3 Necatigil, Romanya'da oynanan bir radyo oyununun telif ücretinin alınmasından bahsediyor.

4 *Havaya Çizilen Dünya*, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın 1935 yılında çıkan ilk şiir kitabının adı ve aynı başlıklı şiiri.

Stuttgart, 1 Temmuz 972, Cumartesi¹

Huriye, Selma, Ayşe,

Gözlerinizden öperim. Saat 18:00, akşam karanlığı ağır, sessiz çoküyor. Yüksel Pazarkaya üç saatlik yoldan, gidiş-dönüş altı saat, otomobiliyle Frankfurt'a geldi, Prof. Brands'dan beni devraldı, Stuttgart'a getirdi cuma gece². Evlerinde kalmam için ısrar ettiler. Tavan arasında boş bir odaları varmış, gösterdiler. Yeter artardı. Ama ben rahatsızlık veririm korkusuyla beni bir otele götürmelerini rica ettim. Pazarkaya bir pansiyona ilettili gene otomobiliyle. Tesadüf bir oda varmış, valizi bırakıp döndük evlerine. Yemek çıkardılar, karnım toktu öğleden. Yiyemedim. Gene gece yarısı saat onikiyi geçiyordu, pansiyona. Yüksel Pazarkaya'ya çok zahmet yükledim hâsılı. Bugün sabah da tekrar geldi, kahvaltıya götürdü eve. Muhakkak götürmek istiyor beni. Karı koca ikisi de çok candan kimseler. İki çocukları var erkek. Biri ilkokula yeni başlamış, öteki dört beş yaşlarında. İnci hanımın³ babası da yanlarında. Bakalım ne olacak sonu. Öğlen gene yemeğe alikoymak istediler, şehri tek başına gezeyim diye ayrıldım, üçe doğru bir yerde karnımı doyurdum, dolaştım, pansiyona döndüm, saat onsekiz, yirmide bir Alman dostlarına davetliyimmişler, söz aldılar, onları bekleyeceğim, beni de götürecekler.

1 “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisinden ola-
rak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil, Almanya'da kaldığı üç aylık sürenin çoğunu o dönem
Stuttgart'ta yaşayan Pazarkaya ailesinin evinde geçirmiştir.

3 İnci Pazarkaya, Yüksel Pazarkaya'nın eşi.

Şimdiden sıkılmaya başladım. Bana göre değil bu işler.
Yâdellerde ne tat var anlayamadım ben. Bu da geçer. Alışırım
herhalde.

Bana mektupları Pazarkaya adresine yazın, pansionda da
kalsam beni her gün görür herhalde. Ben boş vakit geçirmenin
adımı değilim, bir şeylere, çalışmaya başlasam avunurum her-
halde.

Yerleştiniz, yeni düzene uydunuz mu siz⁴? Her şey gönlü-
nüzce olsun. Üzmeyin kendinizi.

Çok selâm.

B. Necatigil

4 Behçet Necatigil'in eşi ve kızları, 1972 yazında Kumburgaz'da alınan eve ilk
kez gitmişlerdi.

Baba Behçet, dörte seyrek kala
 geldi, dörtbucuk otobüsüyle gene
 gitti. Kumburgaz'da az para gotür-
 mustu, gün ve gece ve bu sabah
 bitli. Su parası 60 lira istiyor-
 lardı, onun için de geldi. Gözü
 kanlanmıştı, ilâş aldı.

Onları sorarsanızraiglıklar iyi-
 dir. Lapa - sözüfs pisindi.

Allah ne muradınız varsa versin.
 Gözlerinizden öperiz.

Necatigil'in kullanılmış kağıtlara karaladığı haberleşme notlarından biri.

Stuttgart, 3 Temmuz 972, Pazartesi¹

Huriye, Selma, Ayşe,

Dünkü mektubu atamadan bunu da yazıyorum. Pazarkaya beni kendi evine getirdi, tavan arasında her dairenin boş bir odası, sandık öteberi odası var, onlarındaki benim oldu. İki gece pansiyondan sonra üçüncü gece böylece Pazarkaya'larda yattım. Her şey iyi de yemek için israr etmelerini nasıl karşılıyacağımı bileyim. İnci hanımın babası da yanlarında.

Sabahleyin Yüksel bey büyük oğlunu ilkokula, küçüğü yuvaya, eşini de çalıştığı yere bıraktı, yabancılarla dil kursları rektörlüğü yaptığı üniversiteye götürdü beni. Dinleyici olarak girdim dersine. Şimdi o başka bir kursa gitti. Ben, bursu almak üzere üniversite veznesinin açılmasını bekliyorum. Hava bayağı soğuk ve yağmurlu. Az sonra parayı alınca bir süeter, bir yağmurluk alacağım.

Bir de daktilo alınca kendi çalışmalarımı başlayacağım. Kursa gitmemeye karar verdim. Yüksel de beni tamamen kendi bildiğim gibi yapmama bırakıyor. Zaten işte herkesin telâşı kendine. Stuttgart başladı, ikinci ayda Frankfurt için vakit var.

Hepinizin gözlerinden öperim. Rahat olsun sizin. İstanbul gibi yok.

B.

¹ “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisiler olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Stuttgart, 4 Temmuz 1972, Salı¹

Sevgili eşim, kızlarım,

Gölgelerin çökmeye başladığı bir park köşesinde, akşam garipliğini duyarak dinleniyorum. Pazarkaya'ların evine yakın bir park. Dolaşırken yol beni buraya getirdi.

Üzerimde bir kırıkhık var, bir halsizlik. Burası serin çok, үstelik yağmur da yağdı üç gün. Üşüttüm besbelli. Yahut çiçek aşısı tutmuş, kabuklanıyor, belki de onun yaptığı bir nöbet.

Dün parayı alınca bir daktilo aldım, bu sabah oturdum çalışmaya. Ordakken müsveddesini hazırladığım incelemeyi temize çekiyorum. Başka yolu yok. Sarmiyor beni buralar. İstanbul'un gürültüsü, çekişmesi, tozlu sokakları iyidir.

Neyse, benim görüşüm bana, siz iyisiniz ya! Şu yaz aylarında güç kuvvet toplamaya bakın, kışlar çetindir, indiğim kışla².

Pazarkaya'lar çok yakınık gösteriyorlar. Tavan arasındaki eşya odasını bana bırakırlar. O katta başka odalar da var ama hepsi boş, kilitli. Burda âdetmiş, her dairenin çatı katında bir sandık odası olması. Benden önce İsveç dönüşü Nevzat Üstün ve eşi kalmışlar bu odada, sonra otomobilleriyle Fransa'ya gitmişler.

İsteklerinizi yazın şimdiden, aman yükte hafif şeyler olsun. Selma, Ayşe ne istiyordunuz? Nasıldı fotoğraf makinesi, özel-

1 “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisiler olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil'in "Kışla" şiirinde şöyledir: "Bunlar senin / Son yumuşak günlerin / İndiğin yerleştiğin / Kışla / Acıyi / Kim inkâr eder." (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Zebra kitabından)

likleri neydi? Yazın. Hiç belli olmaz, biz de gidebilirmiştir diye, ya da ayıp olur düşüncesiyle geldim buralara, hiç belli olmaz, kaçırı gelebilirim. Fakat dayanmak lâzım. Sağlığım düzeler de gönlümce çalışabilirsem bu kadar sıkılmam tabii.

Mektup yazın. Gözlerinizden öperim.

B. Necatigil

Stuttgart, 6 Temmuz 1972, Perşembe¹

Sevgili Üç Fıstıklar,

Tıpkı Ören'deki gibi oldum, midem bozuldu, hiç iştahım yok, ateşim var. Kolumna fındık büyülüğünde, iltihaplı aşırı yeri, nöbet yapıyor, bu sabah 38'di ateşim, akşam saat 4'te tam 39,5 oldu. Yattım hep. Ama ıssız bir evde halsiz yatmak, uyumak kolay değil. Şimdi saat 19:00, akşam oluyor, sessizce çıktım dışarı, çünkü Pazarkaya'lar, hele İnci hanım görse gittiğimi, içeri alırıdı.

Siz bana bakmayın, gözümde büyütürüm her şeyi. Bu da geçer. Size çok neşeli, hattâ şöyleden böyle memnun mektuplar yazamasam bile sağlığımın düzeldiğini yazabilirim şüphesiz. Bu sabah farkına vardım, kaba etimde bir şişlik. Kan çibarı mıdır, bu kadar ateş, üç gündür neyin nesi, anlayamadım.

Pazarkaya'lar anladılar beni, bu işin mümkün olduğu kadar gösterisiz ve gizli sona ermese için yardım edecekler bana. Prof. Brands'ı da ona göre hazırlıyorlar. Eh ne yapalım, bana uzak bazı şeyler. Yaşılanmak, o her şeyin biraz biraz yettiği². Ben bu yaz bir hastaneye yatıp şu fitiğin çaresine bakmaliydım. Oldu, sayılı günler tez geçer.

Ateşim düşse, midem düzelse bulurum kendimi.

Mektuplarınızı beklerim, uzun uzun yazın olup bitenleri, aklınıza ne gelirse.

B. Necatigil

1 "Deutscher Akademischer Austauschdienst" organizasyonunun davetlisinden ola-
rak Almanya'ya gittiginde yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil'in şiri: "İçerde" (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Yaz Döne-
mi kitabından).

Behçet Necatigil, Yüksel ve İnci Pazarkaya'nın Stuttgart'tan gönderdikleri kart.

Stuttgart, 14 Temmuz 972, Cuma¹

Sevgili çocuklar, cânım efendim,

İnsan kuş misâli, bir orda, bir burda. Bir sağlıkta, bir hastalıkta. 10 tarihli, pazartesi günü Dayı'nın dükkânında² yazılmış mektubunu dün akşam aldım. Anladım ki beyhûde telâş etmişsiniz, etmişim. Doktora gidip, ilaçları düzenli kullanmaya başladıkтан sonra geçti, normal hale döndüm. İki gündür çok iyiyim. Rahat oturup kalkabiliyor, rahat yürüyorum. Pirandello'nun *Ağrı Çiçekli Adam* diye bir oyunu vardır, biz de kımızıda çiçek çıkardık, her şey olur dünyada. Ateşim falan da kalmadı, dün şehrə inip pardösü ve radyo aldım, süeteri daha önce eve yakın bir çarşı var, ordan almıştım, şemsiyem bile var.

Neyse, kapandı bu sayfa. Hayat normale döndü, çalışıyorum. Dün akşam Fransa dönüşü Nevzat Üstün'ler geldiler, yemekte birlikteydim. Geceleri Yüksel'in çevirilerine bakıyoruz, kitap muhakkak çıkacak. Şan olsun!

Kumburgaz'da postane oluşu iyi. Artık mektupları hep oraya yollarım.

Dediğim gibi, artık hiç düşünmeyin beni. Rayıma oturdum, gıdama da bakıyorum, çay, kahve, persil, terlik, takke.. hepsi var. Her yer, yeni geleni önce bir imtihandan geçirir. Çok imtihanlar verdigimiz için bu seferki çetin imtihandan da yüz akiyla çıktıktı. Doktorun verdiği beyaz bir sıvı çok iyi geldi yaralara.

Hepinizi kucaklarım. Her şey gönlünüzce olsun!

B. Necatigil

1 “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisî olarak Almanya'ya gittiginde yazdığı mektuplardan.

2 Huriye Necatigil'in ağabeyi, o dönemde Beşiktaş'ta “Dayı” adında bir dükkan işletiyordu.

Stuttgart, 24 Temmuz 1972, Pazartesi¹

Kızlarım Selma, Ayşe

Mektuplarınızı aldım, sağlık, başarı haberlerinize sevindim. Çalışmaktan, pineklemekten size ayrıca yazamıyorum. Tavan arasında bir odaya kapağı attım, beni artık oradan zor çıkarırlar. Türkiye'ye nasıl doneceğim diye düşünüyorum. Kalkacaksin, gideceksin, uçağa yahut otobüse bineceksin, aman ne zor, ne zor! Pazarkaya'lara söylüyorum hep: Başınıza kaldım, beni apar topar yollamazsanız zor giderim ben!

Ben bu satırları parkta, gecenin dokuzunda yazıyorum: Karanlık çöktü, gözlerim artık seçmiyor harfleri. Dün pazardı, akşam yemeğinde Pazarkaya'larda idim, buranın İnci'si zeytinyağlı biber dolması yapmış, harikaydı. Siz de yapın, yiyn, begeneceksiniz.

Gönderdiğiniz listelerdeki öteberi alınacaktır, hiç merak etmeyin. Siz kışa güç kuvvet toplayın. Zordur kış. Şimdi ben eve gidip odama çıkarken Pazarkaya'lara uğramazsam kiyamet kopar. Polis gibi bu İnci Hanım, yahu bırak da parkta başımı dinleyeyim!

Gözlerinizden öperim fistıklar.

B. Necatigil

¹ “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisi olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Stuttgart, 27 Temmuz 972, Çarşamba¹

Sevgili Huriye,

Gene akşam suları, saat altıya geliyor. Parkta oynayan çocuklar, birbirinden uzak sıralarda hallerinden belli çoğu yabancı, orta tabaka insanları. Bu parkta günün her saati oturacak yer var, çok geniş. Asıl bir başka park var ki, içinde treni, gazinoları var, muazzam bir şey. Yüksel bir kere götürdü, fakat otomobiliyle. Yandan yirmi dakikada gidilebilir ya, yolu beceremem diye gidemeyorum, hem de vakit gidecek bir sürü. İyisi mi evin dolaylarında küçük gezintiler. Fakirin sakızı burnunun ucunda gerek.

Sizden belki mektup gelmiştir ya, çıkışken baktım, Pazarkaya'lar evde yoklardı, beş buçukta dönmüş olurlardı, herhalde Yuksel'in kızkardeşinin evine gittiler. Dün akşam yemekte gene onlardaydım, "pazar günü dolma bitmek bilmiyor, ille gel yel!" dediler. Çok yorgundum niyetim yoktu, biraz dolasım öyle geleyim, dedim. Gittim netekim. Üzülüyorum onlara da yük oluyorum diye, her gidişimde bir şeyler götürmeye çalışıyorum, hiç olmazsa çocuklara çukulata.

Akşam saatleri hüzün veriyor, günün yorgunluğu keskinleştiriyor duyarlığını.

Saat sekizde, sekiz buçukta caddelerde kimse kalmıyor, yalnız otomobiller, tramvaylar. Üç vagonlu tramvaylar bazan bomboş geçip gidiyor. Nerde İstanbul'un gece yarılarına kadar sürüp giden gürültüsü. Günün her saatinde sokaklarda çok az insan yürüyor. Herkes otomobil.İ

¹ "Deutscher Akademischer Austauschdienst" organizasyonunun davetlisiler olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Şimdi gündüzleri Yüksel'in çevirdiği şiirlerin² Türkçelerini daktiloya çekiyorum. (Yani bugün başladım, altmış şiir, iki günde, üç günde yazarım.) Muhakkak çıkacak bu kitap, diyor Yüksel. Özel bir teknikle, teksir, fotokopi şeklinde beş yüz tane bastıracak, onar mark fiyat koyacak. Kime satacak, satarım diyor, yüz-iki yüz tane satsam masraf çıkar, kâr bile ederim, diyor. Geldik buraya, bari bir iş yapalım diye ben de uydum ona. Frankfurt'a ağustosun on dördünden gideceğim. Dr. Brands alınıyormuş ama buraya alıştım hazır, ne yapayım orda? Hele şu kitap işini bir sonuca ulaştıralım.

Ağustos geliyor, ayın birinde gene Eğitim Estitüsü'ne gideceksin, soranlara çok selâm söyle. (Emeklilik dilekçemi yazdım, benim odada kum saatinin ya altına, ya üstüne orda bir yere bıraktım, ama dilekçeyi bu ay değil, eylül başında götüreceksin! Kararım kesindir.)

Frankfurt'a gitmeyi geciktireceğim ki Andersen masalları³ ortaya çıksın burda. İstanbul'a dönünce bir sürü iş çıkar, kalır gecikir sonra.

Burda lokantaların yemekleri çok biberli, baharlı, salçaları da acayıp. Geçen cumartesi akşamı Pazarkaya'ları lokantaya davet ettim, çocukları yatırdılar, tam gidiyorduk, bir Türk mimar geldi. O, Yugoslav lokantasına gidelim dedi, gittik, bana şış köfte ye! dediler, yedim ama yanındaki garnitür – koca porsiyon pilâv öyle baharatlı, biberliydi ki, bizim acı, arnavut biberleri gibi, dilim damığım kavruldu, kaşındım durdum bütün gece!

Türk lokantası da varmış ya, bilmiyorum nerde? Bu cumartesi oraya davet etmeyi düşünüyorum onları.

Utku⁴ yarın İspanya'ya gidiyor, onbeş gün kalacakmış orda, dönüşte size yollayacağız. Sen İnci'ye mektup yazacaktın hanı?

2 Yüksel Pazarkaya'nın Necatigil'den seçtiği ve Almancaya çevirdiği şiirler, Türkçe-Almanca olarak yayımlanmıştır (*Gedichte*, 1972) 1988 yılında yayımlanan ve yine Yüksel Pazarkaya tarafından hazırlanan *Eine verwelkte Rose beim Berühren/ Solgun Bir Gül Dokununca* adlı kitapta, *Gedichte*'de yer alan şiirler de bulunmaktadır (Frankfurt, Dağyeli Yayınevi).

3 *Andersen Masalları*, Christian Andersen'den çeviri (ilk basım 1977, Bozak Matbaası).

4 Utku, Pazarkaya'ların büyük oğlu.

Yatak, yorgan çarşafları kirlendi, kaç keredir ver yıkayalım diyor İnci. Ama önce yenilerini alayım diyorum kendi kendime, değiştirmek için. Sonra bırakırım onlara, belki yoktur fazla çarşafları. Boş yer kalmasın, kâğıt ziyan olmasın diye her aklıma geleni yazıyorum.

Bugün de geçiyor. Gündüzler kolay da akşamlar garipsi.

Stuttgart radyosunda konuştum. Yüksel sağ olsun, Almanca-ya şıpşak çeviriverdi cevaplarımı, ben Almanca okudum tabiî. Yüksel onbeş senedir Almanya'da imiş. Üniversitede yabancı öğrencilere Almanca okutmanlığı yapıyor.

Kolumndaki çiçek yarası kapanmak üzere, bugün yarın son kabuk düşer.

Bütün yakınlara, dostlara selâm. Hepinizi hasretle öperim.

B. Necatigil

Stuttgart, 4 Ağustos 1972, Cuma¹

Sevgili Huriye, Sevgili çocuklar,

27. 7. tarihli mektubunuz ayın 31'inde, pazartesi günü geldi, bugün cuma. Araya telâşlar girdi, yazamadım. Parkıma gelemedim çünkü. Size başka yerde mektup yazamam, park sessiz, akşamları daha da ıssızlaşıyor. İşte gene saat yediye geliyor. Her gün altiya yirmi kaladan altıyı yirmi geçeye kadar Stuttgart Radyosu'nda Türkçe yayın var. Onu dinledim, sonra çıktım evden. İyi ki dinlemişim, Yüksel benimle, Türkçe kısa bir konuşma yapmıştı, evde. Radyo onu yayımladı. Alman hükümetinin resmî davetlisî olarak üç aylığına geldiğimi falan söyledi. "Gizli Sevda" şirini okuyarak girdi Yüksel programa, arada ben de onun isteği üzerine, burda yazdığım yeni bir şirimi okudum. Sonunda da çıkacak kitabın reklamı yapıldı, isteme adresi bildirildi. Neyse bu iş de kapandi. Bugün Yüksel kitabı basım evine götürdü, günlerdir (yani bir haftadır) şirlerin Türkçelerinin, bibliyografyanın yazılması da daktıloda benim üzerimde idi. Arka kapakta pasaportumun fotoğraflı sayfası basılacak. Yüksel orjinal olur dedi, ben de olsun dedim. On güne kalmaz, basılır dedi. Orhan Asena Almanya'da imiş, Yüksel'le mektuplaşıyor. İlk parti beş kitap istemiş daha çıkmadan. Yüksel, satarız biz bunları, sayende para kazanırırm, diyor. Ben de helâl olsun diyor, gülüyorum.

İnci'yle dün biraz alış veriş yaptık. Yatak takımını söktüm, götürdüm yıkayıcıya, akşamı kalmadan gittim, aldım. Neyse o iş de halledildi.

1 "Deutscher Akademischer Austauschdienst" organizasyonunun davetlisî olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Bir küçük ocak, bir iki kap kacak alsam hiç değilse öğlen yemeğimi pişiririm ya, Pazarkaya'lardan çekiniyorum. Hele şimdi İnci'nin annesi de geldi dün. Oda lâzımsa ben çıkarım otele, dedim; yerimiz müsait ne yapacağız orasını, boş duruyor dediler. Çatı odası falan ama, benim Camgöz'deki² odadan çok daha geniş. O katta benden başka oturan da yok zaten. Üç oda daha var, kilitli onlar. Bir tanesinin sahibi haftada bir geliyor, içерden birşeyler alıp gidiyor. Tıkırtılardan anlıyorum.

Pazar günü Yüksel, karısını, küçük çocuğunu ve beni otomobile koyarak, öğleden sonra, yakın birkaç şehrde götürdü, akşamala kadar üç şehir ve köyler gördük, işte o gün de öyle geçti. Günler geçiyor, kış geliyor, kış. Şu okul işini de bir halletsem!

Canım sıkıldı, burda kesiyorum. Hepinizin gözlerinden öperim, soranlara çok selâm. Her şey gönlünüzce olsun!

B. Necatigil

2 Behçet Necatigil'in Beşiktaş'ta 1955-1964 yılları arasında yaşadığı sokak. Ölümünden sonra, adı "Behçet Necatigil Sokağı" olarak değişmiştir (1987).

Stuttgart, 12 Ağustos 1972, Cumartesi¹

Tatlım Selma,

Pazarkaya Yüksel mektubunu (zarfin içinde anneninki de vardı) öğlen verdi, durumunuzun iyi olduğuna pek sevindim. Ayşe'nin eli iyi olmuş, senin dış ağrin da geçince, arabı ayın onbesinde Andersen masallarındaki büyüğünün mağarasına gidip kurşun döktürün, fakat merdivenler gıcırdamasın, kimseler duymasın. Nazara inanmayan, kâfirdir.

Larousse ansiklopedisi için seni yormuşum ama zahmeterde, acılarda da çok şeyler öğreniriz. Yerini öğrencin, bilgin gör-gün biraz daha arttı. Bu henüz çıkmamış dokuzuncu cilt ben gelmeden çıkarsa artık, bu işi sen hallet sevgili kızım!

Bugün, yarın benim Stuttgart'ta son iki günüm. Pazartesi Yüksel'le Frankfurt'a gidiyoruz (özel otomobiliyle, aşağı kurtarmıyor), Yüksel birkaç gün kalıp dönecek. Ayın 24'üne kadar Prof. Brands bana orda bir yer ayırtmış, bir pansiyonda, sonra bir hafta beni Fulda'ya evine götürecek. Eh, ağustos sonuna kadar 15, 16 günü de atlatırsam eylül başında Bonn'a gidip, aylığı alıp birkaç gün içinde gene Stuttgart'a kapağı atarım. Gerisi kolay. Almanya besliyor, büyütüyor beni, durumu ayarlamak lâzım.

Bana Alman Lisesinin yeni ders yılina başlama tarihini bildir kesin olarak. Bak aklıma geldi: Yazı masasının sağ tarafında göz göz, masanın üstünde, bir madenî etajer vardır, üstten ikinci gözde bir alfabetik adres defteri bulacaksın. Kâmurân'ın adre-

¹ “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisî olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

si için bir de oraya bak, oradan bana Turgay Gönenç'in adresini de yaz (eve gittiğinde, acelesi yok). Pazarkaya'nın kitabı çıktı. Onu ve bu mektubu pazartesi sabah postaya atacağım. Burada öğleden sonra cumartesileri, dükkanlarla birlikte, postaneler de kapalı. Gözlerinizden öperim.

B. Necatigil

Frankfurt, 15 Ağustos 1972, Salı¹

Sevgili Huriye, çocuklar,

Dün öğleden sonra Stuttgart'tan ayrıldık, Yüksel'le hava kalarırken Frankfurt'a geldik, Dr. Brands'ın benim için (14 - 24 Ağustos) on günlük yer ayırtığı oteli bulduk, bavulu bıraktık. Bir yerde yemek yiyp gece onbire kadar caddelerde dolaştık. Yüksel beni otele bıraktı, bir arkadaşının evine gitti.

Şimdi salı sabahı. Frankfurt'ta ilk gece geçti. Bütün gece penceresi yanda değil, yukarıda tavanda bir odada yağmurun sesini dinledim. Tepemde tipirdadı durdu. Sabah beş buçukta kalktım. Şimdi yediyi çeyrek geçiyor. Yüksel dokuzda gelecek. Üniversite veznesinden ağustos bursunu alıp Dr. Brands'ın toplantısına gireceğiz. Bir seminer yapacakmışız. Evvelallah o da geçer. Prof. Spies² de gelecekmiş seminere. Sonra Dr. Brands öğlen yemeğine götürerekmiş hepimizi. Yanımızda kitaplarla geldik, hepsi için sürpriz olacak.

Pazar günü otomobil gezisine çıkarken Selma'ya yazdığım mektupla beraber çıkan kitaptan size de atmıştık. Sağ salım elinizde geçer herhalde. (Kumburgaz adresine.)

Stuttgart'tan aldığım öteberiyi (daktiloyu da) orda bıraktım, pardesüyü bile almadım yanına. Öyle olduğu halde gene de valiz, çanta yetiyor. Ağustosun yirmidördünde Dr. Brands bir haftalığına beni Fulda'ya evine götürerek. Eski programı öyle. Artık gitmezsem kırılır, gideceğiz, o da geçer. Eylül başını bu-

1 "Deutscher Akademischer Austauschdienst" organizasyonunun davetlisi olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Prof. Dr. Otto Spies: Alman türkolog.

lup Bonn'a da bir gitsem Stuttgart'a dönmem için fırsat kollarım.

Siz bana şimdilik otele bir mektup yazabilirsiniz. Üç günde geliyor İstanbul'dan buraya mektup. Burdan oraya da öyledir herhalde.

Şimdilik bu kadar. Bugün şu ilmî toplantıya da atlatsak iş gene kolaylaşır.

Gözlerinizden operim.

Hotel Kupferschmitt
6 Frankfurt am Main
Güneburgweg 149

B.

Fulda, 19 Ağustos 1972, Cumartesi¹

Sevgili Necatigil'ler,

Bu satırları sümbülü bir günün sabahında Fulda'dan, Prof. Brands'ın evinden yazıyorum. Program değişti: Dün öğleden sonra Prof. Brands beni Fulda'ya getirdi, Frankfurt'la bir ilişkimiz kalmadı, orda on gün kalacaktım ama dört günde defterin o sayfasını kapadık. Brands ay sonunda tatil gezisine çıkacağrı için beni öne aldı, iyi de oldu. Onu ve eşini razı edebilirsem pazartesi tekrar Stuttgart'a dönmek istiyorum. Ordaki serbestliği, rahatlığı bir yerde bulamam. Brandsı gördünüz, eşи de öyle, çok candan insanlar. Bana evlerinin hemen yanında, bir evin alt katını verdiler. Üç oda, bir mutfak tamamen benim. Bu ikinci ev Brands'ın karısının akrabalarına ait. Üst katta bu akrabalar var. Benim katın kapısı, her şeyi ayrı. Fakat ne de olsa onlara külfetler yüklediğim duygusu beni bir an önce kapağı Stuttgart'a atmaya zorluyor. Bunu da başaracağız tabii.

Frankfurt'taki otel adresine mektup yolladınızsa, oraya Stuttgart adresini bıraktım, gönderecekler. Brands eylülün ilk haftası için Bonn'a, Prof. Schimmel'e² telefon etti, çok sevinmiş Schimmel, bir pansiyonda yer de ayırtmış. Program gene değişmezse (değişeceğini sanmıyorum) eylülün üçüne kadar Stuttgart'ta olacağım. Utku'yu ne zaman İstanbul'a göndereceklerini Stuttgart'a gidince yazarım.

Mektubunuzu Stuttgart'a yazın, burda en çok bir hafta kala-

1 “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisи olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Prof. Anna Maria Schimmel: Alman türkolog.

bilirim, fakat niyetim şu iki günü de geçirip pazartesi hayırlısıyla ayrılmak. Yeni yerlere alışmak kolay değil. Bir haftadır yeteri kadar aylak oldum.

Brands'ları seneye Kumburgaz'a davet ettim, hanımı çok istiyor ya, Brands'ın işleri denk düşer mi bilmem.

Şimdilik bu kadar. Gözlerinizden öperim.

B. Necatigil

Stuttgart, 27 Ağustos 1972, Pazar¹

Sevgili Huriye,

Bu mektubu sırı dananın kuyruğu artık kopsun diye yazıyorum: Eylül aylığımı almaya Eğitim Enstitüsü'ne giderken emeklilik dilekçemi de götürmeyi sakın unutma! Dilekçe benim yazımasasının tam arkasındaki kitap rafında, görünecek şekilde, bir zarfin içindedir, üç resim (veya iki) de içindedir, 2 Eylül tarihlidir. Müdür Tevfik Bey'i (yoksa başmuavin Ahmet Çıvgın Bey'i) gör, iznim 5 Eylül'de bitiyor, o gün Bonn'da olacağım, olmasam bile öğretmenlikten kesin olarak ayrılmak istiyorum. Ben Tevfik Aras'a (müdürümüze) de yazacağım ayrıca; bu son yardımalarını benden esirgememelerini, dilekçemi yürürlüğe, işleme koymalarını rica edeceğim, imtihanlara da gelmeyeceğimi bildireceğim.²

Hattâ mümkünse maaşı almaya giderken, benim çantamı veya naylon bir torba da al yanına; öğretmenler odasında benim gözüm şuradadır.³

Sana bıraktığım, bizim apartmanın antresindeki posta kutusunu açan anahtara benzeyen ikinci anahtar açar o gözü. Gözde beş on kitabı, kâğıtlar, öteberi vardır, hepsini al. Okulla bütün ilişkim kesilsin istiyorum, dönençce artık uğramak istemiyorum

1 "Deutscher Akademischer Austauschdienst" organizasyonunun davetlisî olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil 1960 yılında tayin olduğu Çapa Eğitim Enstitüsü'nden 1972 yılında emekli olarak ayrılmıştır.

3 Necatigil mektubun bu kısmında, odanın içindeki dolapların konumunu çizerek, kendine ait olan gözün yerini gösteriyor.

okula. Emeklilik kararımı evde beklerim. (Fakat sana zor gelirse bu iş kalsın! Dönünce ben, okul açıldıktan sonra bir gün gider toplarım öteberimi. Kendini sıkıya koşma, sen bilirsin!) Dönünce Yaşar Nabi Bey'den *Açık Deniz Kıyısında*⁴ çevirisinin ücretini hemen alırım, ekim aylığını karşılarsın. Almanya'dan bin beş yüz markla dönebileceğimi sanıyorum, bu da kasım aylığım olur. Gerisi kolay. Döner dönmez çevirdiğim masalları⁵ daktiloaya çekip götürüreceğim yayinevine. Oradan da daha alacağımızı alırız. O vakte kadar da gelir emeklilik aylığı. Üzme kendini, böylesi daha iyi. Gözlerinden operim.

B. Necatigil

4 *Açık Deniz Kıyısında*, August Strindberg.

5 *Andersen Masalları*, Christian Andersen'den çeviri (İlk basım 1977, Bozak Matbaası).

Düsseldorf, 5 Eylül 1972, Salı¹

Hânım Huriye, cânım çocuklar,

Dün akşam Bonn'dan attığım mektup çok kısa idi, bugün başka bir şehirde devam ediyorum. Sabahleyin üniversite veznesinden eylül bursunu alınca dokuz otuz trenine binip Düsseldorf'a geldim, yol bir saat. Akşam Bonn'a doneceğim. Düsseldorf'a Heinrich Heine için geldim, güç belâ Heine-Stube'yi buldum, bir eski meyhane, eski bir ev, üç kath bir ev, şimdi alt katı eski zaman işi meyhane, dar merdiven ve koridorlarda şairle ilgili çeşitli eşyalar falan var. Yarı müze. Bir de Heine Derneği olacaktı, telefon rehberinde gösterilen adresse gittim, aradım sordumsa da kimseler bilmiyor. Sanat, şiir, şair burda da göz önünde, bilinen bir şey değil.

Yani böylece saat yarıımı buldum, bir lokantaya girdim. Neyse güneşli bir gün.

..... Yemeği yedikten sonra bindim trene, yeni bir bilet alıp, yarı yolda Köln'de indim; ünlü katedrali gezdim, iki resim sergisi gördüm, bir meydanlıkta, katedralin önünde oturup Tahir'e (ilk defa), Mutluay'a² (ilk defa), Oktay'a, Dibek sokağına, Lütfü ağabeye birer kart yazdım, birkaç şey aldım yükte hafif. Vakit geçti, saat altında Köln'den bindim trene, altı buçuk olmamıştı, Bonn'daydım vaktinde eve gelir gibi. Keşke Köln'de kalsaydım da gece onda, onbirde gelseydim diyorum şimdi. Bu benim baştan sona tek başıma ilk boş günüm, ilk aylak gezintim oldu, belki yarın gene giderim, nasıl olsa iki gün daha burdayım.

1 “Deutscher Akademischer Austauschdienst” organizasyonunun davetlisи olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Rauf Mutluay.

Stuttgart'a döñünce bir engel çıkmazsa (yarın beni buraya resmen çağrıran Akademik Mübadèle Kurulu'na gideceğim; nezaket, teşekkür ziyareti) durum müsait olursa 15 veya 16 eylülde ayrılmak istiyorum, işçi uçağıyla, indirimli tarife 230 mark üzerinden. Bunu sağlarsam kârlı olacak. Gene yazarım. Gözlerinizden operim.

B. Necatigil

Stuttgart, 8 Eylül 1972, Cuma¹

Sevgili Huriye,

Dün akşam döndüm Bonn'dan. İki mektubunuzu buldum evde. Siparişin en álásını sona saklamışsınız, burada epey sikke kestim ama hepsini orada bırak diyorsunuz. Bana göre hava hoş, bırakır, alır televizyonu gelirim. Ben oraya bin mark olsun getireyim diyordum, üç ay parasız bekleyeceğiz, ne yiyp ne içeceğiz, elâleme ne diyeceğiz? Bonn-Köln-Düsseldorf çok para harcattı bana. Stuttgart'ta çatı odasında oturmaya benzemedi. Almanya içi geziler için 230 mark daha vereceklerdi, Bonn'da vermediler, Stuttgart'ta ödeyeceklermiş. Bu parayı da Bonn'da alsaydım haf-taya 16 Eylül'de gelmeyi düşünüyordum yurda. Pazarkaya'lar: "Bırakmayız ancak 23 Eylül Cumartesi gidebilirsin!" diyorlar. "O para da senin, neden bırakıp gidesin!" diyorlar. Bu hafta bütün alışverişleri yapıp para durumuna bakacağım. Televizyon gelecektir herhalde. Yarın gösterecek, dolaştıracak beni İnci. Belki alırız.

Bu durumda onbeş gün daha buradayım. Bana göre hava hoş!

1 "Deutscher Akademischer Austauschdienst" organizasyonunun davetlisi olarak Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Sevgili Selma,

Bugün “Rotring Tuschefüller”i aldım: “8 Tuschefüller im Metall-klappetui”. İstediğin budur. 89 marktı, satıcı %5 indirim yaptı, 84 marka aldım. Şablonlara gelince: Öyle çok şablon var ki hangisini alayım şaşırdım, satıcı da bir şey diyemiyor. İki tane aldım, birinin kalibini bu kâğıdın arkasına çiziyorum. İyi mi, yanlış mı, yaz.

Fotoğraf makinesi yarın alınacaktır.

Mektubunu “gözlerinden öperim” diye bitirmişsin “Büyüklerin ellerinden, küçüklerin gözlerinden öpülür, unutma!”

Pazarkaya’ların ev adresi de 7 Stuttgart 30 Wienerstr 69’dur, yanlış yazıyorsunuz. Dikkat et, fizik!

Sevgili Ayşe,

Sana aldığım çantanın aynısını Derya’ya² alırsam eş olursunuz. Bugün baktım, kalmamış, hemen bitti dediler, çokraigbet görmuş, başka yerde de yok. Belki bulurum.

B. Necatigil

2 Derya Tulun, kızı Ayşe'nin liseden arkadaşı.

Stuttgart, 17 Eylül 1972, Pazar¹

Sevgili Huriye, Selma, Ayşe,

Öyle bir şarkı vardı galiba: "Bu son mektup ayıracak biliyorum ikimizi" – Bazı son mektuplar ayırmaz, kavuşturur; bu şimdi yazdığım, Stuttgart'tan son mektup, bir hafta sonra kavuşacağız hayırlısıyla.

Dün 13 Eylül tarihli, Kumburgaz damgali mektuplarınızı aldım. Almaların da sonu geldi artık; uçak biletim de dün alındı: 23 Eylül Cumartesi Müftüoğlu firmasının işçi uçağıyla saat 18.30'da İstanbul'a uçacağım. Uçak Türkiye saatıyla 21:30'da Yeşilköy havaalanına varacakmış. Beni karşılamaya, çocuklar, siz gelmeyin, Huriye gelsin sade. Çünkü nasıl olsa gümrük muayenesi bitmeden sizi bırakmazlar salondan dışarı. Huriye, ben, üç valiz, biner bir taksiye geliriz. Hele eve kapağı atalım, bütçe durumunu düşünürüz. İş hayırlısıyla İstanbul'a gelmekte.

Alman Lisesi 20 Eylül'de açılıyor, çarşamba günü, öyle yazınız. İnşallah çıkmaz ya, mecbûrî bir engel çıkarsa ben Nüzhetiye adresine bir telgraf çekerim, ama inşallah çıkmaz böyle bir durum. Televizyon yola çıktı, hele gelsin o da, gümrükten almasını, kurdurulmasını orda düşünürüz. Hayırlısı, o mesele de kapanmıştır.

Yeni ders yılına sağlam, sıhhatlı girin, kış geliyor kış. Burda hava enikonusu soğudu. Bana artık mektup yazmayın, üç günde geliyor, geçmeyebilir elime.

Az kaldı, bu da geçer. Gözlerinizden öperim. Ben gene yazarım.

B. N.

¹ "Deutscher Akademischer Austauschdienst" organizasyonunun davetlisinin Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

Huriye Necatigil'in Antakya gezisinden gönderdiği kartpostal.

Ankara, 7 Temmuz 1974 Pazar, saat 19¹

Sevgili Huriye,

Trende Hilmi Yavuz, Sabahattin Batur, Metin Eloğlu ve ben dört kişi idik. Enver Naci² devardı ama o bize katılmadı. Onikiye geliyordu saat, ayrıldık, yattık. Rahat bir yolculuk oldu. Oniki saat sonra, sekiz buçukta Ankara'da idik. Hilmi, beni tanıdığı bir otele götürdü. Metin'le Sabahattin başka bir otele gittiler.

Öğlen yemeğine İbrahim Olgun, Orhan Ural'ı, Rauf Mutluay'ı, Tütengil'i³ ve beni lüks bir lokantaya götürdü. Öğleden sonra saat 3'te tekrar kurultay çalışmaları. Saat yediye geliyordu, ben bırakıp, bu mektubu yazmaya otele döndüm. Sekizde Salâh Birsel, Samim Kocagöz, Hilmi ve ben bahçeli bir yerde buluşacağız. İşte bir gün bitmek üzere.

Tahsin Saraç'la bir ara görüştüm. Yarın sabah Kültür Müsteşarlığı'nda bu işe bakan görevliye gideceğiz beraber.

Beni Dil Kurumu'nun yönetim kurulu listesine koymuşlar. Tütengil ve Dağlarca⁴ söyledi. Artık bu sefer seçilsen istifa etmek yok, dediler. Yahu, ben size söyledim... falan dedimse de olmadı. Bakalım durum nasıl gelişecek.

Yaşar Nabi⁵ Bey de burda, Nahit Ulvi'ye varincaya kadar

1 Türk Dil Kurumu toplantılarına katılmak üzere Ankara'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Enver Naci Gökşen.

3 Cavit Orhan Tütengil.

4 Fazıl Hüsnü Dağlarca.

5 Yaşar Nabi Nayır.

kimler yok. Seçilirsem gelişim cumaya kalır. Seçim çarşamba günü; sonuç akşamı doğru alınır sanırım. Perşembe yeni yönetim kurulu ilk toplantısını yapar, dağılır.

İşte bir günün yarı yamalak özeti. Hepinizin gözlerinizden öperim.

B. Necatigil

Ancak söyle kırık dökük anlatılmaya elverişli olaycıkları yazmanın zorluğunu bilirsınız. Onun için bu satırları Ankara'ya ulaştığımı belirtmek için yazıyorum.

Üsküp, 21.8.1974, Çarşamba¹

Sevgili Huriye,

Otobüs 19:00'da kalktı. Kumburgaz'dan geçerken hava kararıyordu. Berbat sıcak. Ter ter. Ertesi gün saat üç buçukta Üsküp'e gelebildik.

Şimdi herkes odasına çekildi, yattı. Saat 18:00'de Necati Zekeriya gelip programı bildirecekmiş bize. Yıkandım, fakat uyku tutmadı beni. Aşağı indim. Otelde kimseler yok. Bu satırları sana yazıp caddelerde dolaşmaya çıkacağım.

Berbat sıcak. Bu sene üstelik çok terliyorum. Sekiz kişi geldik: Oğuz Akkan, Dağlarca, Bekir Yıldız, Tahsin Sarac, Talât Halman, Sait Maden, Cengiz Bektaş ve ben.

Yaşar Kemal, Refik Durbaş gelmediler. Otobüs yolculuğu sıcacta çekilmiyor. Uçaktan şaşma!

Bakalım bundan sonrası ne olacak?

Fırsat buldukça yazarım.

Gözlerinizden operim.

B. Necatigil

1 Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolculuğundan yazdığı mektuplardan.

Sevgili Behçet,

Mektubun Salı günü geldi. Aşağı yukarı bir haftada. Artık merak etmeye başlamıştık bile. Mektupla beraber Yugoslavya'dan bir davetiye telgrafı, Belçika'dan da otel adresini bildiren bir mektup daha geldi. Komşunun oğluna okuttuk, bize "Behçet Amca otelde yer ayırtmış, onun ücretini istiyorlar" dedi. Herhalde anlayamadı yazının mealini. Her neyse biz de o adres'e yazıyoruz, inşallah seni bulur. Ha bir de Muhsin Ertuğrul'dan mektup geldi, şöyle:

"Aziz Üstadım,

Frank Wedekind'in *Frühlings Erwachen* piyesini bu mevsimde oynatmak istiyoruz. Acaba bu piyesin dilimize çevirisini için değerli yardımınızı bizden esirgemez misiniz."

Ben de bu nazik mektubun cevapsız bırakılmasını nezakete aykırı bulduğum için burada olmadığını ve Eylül'ün ortalarında İstanbul'a geleceğini bildiren bir cevap yazdım. Affina sığınarak mektuplarını açıyorum ve münasebetsiz bir şey çıkmaması için de Tanrıya yalvarıyorum.

Bizler iyiyiz. Senin günlerinin de şenlikli geçmesi en büyük dileğimiz. Saime anneyi gelirken getirdik, sana selâm ediyor.

Başkaca yazacak bir şey yok. Selâm ve sevgilerimizi iletiriz. "Ye, iç, gez, eğlen."

H.N.

1 Behçet Necatigil'in Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolculuğundan yazdığı mektuba Huriye Necatigil'in cevabı.

Struga, 24 Ağustos 1974, Cumartesi¹

Sevgili Huriye,

İki gündür Struga'dayız. Lüks bir otel. Tahsin Saraç'la bir odada beraberiz. Vakit geçiyor. Dün öğleden sonra bizi Ohri'ye götürdüler. Orası da göl kıyısı ve güzel. Gölün karşı yakası Arnavutluk. Dönüşte, gece başlıyordu, ben otele gelmedim de Struga'da indim. (Otel 10 kilometre uzakta Struga'dan.) Tek başıma bir meyhaneye gittim. İyi de ettim. Biraz havamı buldum.

Üstadın² başına bu gece çelenk koyacağız. Yağmurlu bir gün. Gök gürlüyor, şimşek çakıyor. Herkes odasına kapandı. Bu gece sokaklarda gezemeyeceğiz anlaşılan.

Bilet işi halledildi: 28 Ağustos Çarşamba Üsküp'ten Belgrad'a uçacağız Tahsin'le, iki saat sonra da Belgrad'dan Brüksel'e. Öğleye doğru Brüksel'de olacağız. Sonrasına Allah kerim.

Her şey çok kısa zamanda tükeniyor. Burası da usanç vermeye başladı bana. Yu ellerini bikkinlik sularında.³

Hepinize selâmlar. Gene yazarım.

B.

1 Yugoslavia/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolculuğundan yazdığı mektuplardan.

2 Fazıl Hüsnü Dağlarca.

3 Behçet Necatigil'in "Çıkmak" şiirinde söyledir: "Dünya! Yu ellerini yalnızlık sulardırda." (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Yaz Dönemi kitabından).

Fotoğrafın arkasında Necatigil'in şu notu var: Yugoslavya, 25 Ağustos 1974 Pazar gece; Struga, Dağlarca Altın Çelenk'i aldıktan sonra.

Struga, 26 Ağustos 1974, Pazartesi¹

Sevgili Huriye,

Sabah saatleri. 7:30. Dokuzda bizi parti parti Struga-Üsküp arasındaki yerleşme yerlerine götürüp şiir okutacaklar. Akşama Üsküp'te toplanacağız. Struga festivali dün gece Drim suyu² üzerindeki köprüde şahane şekilde sona erdi.

.....

Pazartesi geçti. Salı sabahı devam ediyorum. Gece Üsküp'e geldik. Ayrı ayrı yerlerden geldik. Tahsin'le bir odada kaldık gene. Yarın sabah erkenden Belgrad'a uçacağız. Bugün Üsküp'te son günümüz.

1 Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolu
culugündan yazdığı mektuplardan.

2 Taslak olarak kalmış bu şiir, Necatigil'in mektupları arasında bulunmuştur.

Drim Suyu 23/24 Ağustos 1974

Geçer bir delikanlı
Bir bebe sarılarak
Köpsüsünden Struga'nın.

Dolasır bir yabancı
Bir Sili bilmediyerek. Uzaklara bakarak
Köpsüsünde Struga'nın.

Bu su Drim Suyu
Carpan ~~dalga~~^{dar} kırak
Köpsüsünde Struga'nın.

Dillerini anladam
Asklarını anladam
Strugalitarum. Yanından kayip
giden.

Sili Gecesi'yi
Dillerini anladam
Şiirini anladam
Sili'deki asklarını.

Neratılık

Beşiktaş, Nüzhetiye caddesindeki evinin balkonunda (Temmuz 1974).

Zagreb, 28 Ağustos 1974, Çarşamba¹

Sevgili Necatigil'ler –

Üsküp'te son geceyi bir saat uykuya geçirdikten sonra sabah karanlığında otelden ayrıldık. Ne taksi ne hamal. Ellerde valizler, Tahsin Saraç ile havayolları acentasının yolunu tuttuk. Sokaklarda in yok, cin yok. Yolu şaşırdık, büroyu bulamadık. Neden sonra kan ter içinde yetiştiğim otobüse. Önce Belgrad'a geldik, orda yarı saat bekledik. İkinci uçak Zagreb'de bizi pasaport kontrolünden sonra Brüksel uğragına aktardı. Belgrad'ın kala-balık bekleme salonunda sıkıntından gezinirken az kaldı uçağı kaçırıyorum. Tahsin'den azar işittim. (Ama o da fena halde horlayarak uyutmuyor beni.)

Şimdi saat onbire geliyor (bura saatıyla, yani Yugoslavya saatı). Bu satırları Zagreb'den havalandan uçakta yazıyorum. Artık bundan sonra Brüksel'e kadar durmak yok. Zagreb'deki beş on dakikalık bekleyiş esnasında Saraç bütün dinarlarını sigaraya çevirdi, (dinar başka yerde geçmiyor dediler), yük taşımaktan ürktüğüm için, hem de elimi çabuk tutmadığımdan benim 500 dinar cebimde kaldı. Üsküp'ten bir takım bebek² alabildim, başka uygun bir şey bulamadım. Belçika'da gün ola, hayrola!

Saat onbirbuçuk. Sabahleyin Üsküp havaalanında birer sandviçle birer çay yemiş, içmişistik. Demin uçakta bol kahvaltı

1 Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolu-
culuğundan yazdığı mektuplardan.

2 Eşi Huriye Necatigil, çeşitli ülkelerin yerel giysili bebeklerinin koleksiyonunu
yapıyordu.

verdiler. Uçak, bulutların üstünden, yoluna hızla devam ediyor. Tahsin uyuqlamaya başladı.

.....

Sevgili eşim, aklında mıdır, bugün 28 ağustos, yani 1949'daki nişanlanışımızın yıldönümü. Bu akşam Tahsin'le yalnız olur da bir meyhaneye gidebilirsek kadehimi Türkiye'den tarafa kaldıracağım. İki yüzük 36 lira tutmuştu. 13 liraya bir kutu almış, içine bir kilo çikolata koydurmuştum. (Bir kilo çikolata yedibuçuk lira idi.) Erkek evine de yarınlık kilo çikolata, üç lira yetmişbeş kuruş. – Dünya! Dağlarca'nın şiirindeki gibi: "İçimden dışımızdan geçer zaman - Zâlim, zâlimane! "Uçak yol alıyor. Hostes: "Viski, sigara?" diye sordu. Tahsin'in terminalde acele yaptığı ben de uçakta yaptım. Bir şişe viski, 80 dinar (= 80 Türk lirası), iki karton sigara aldım: 134 dinar. Böylece 200 dinarı elden çıkardım. Sigaraları içsem, viskinin ağırlığı çok tutmaz, valizde fazla yer almaz. Tahsin öyle buyurdu.

.....

Brüksel'e yaklaşıyoruz. İlk işim bu mektubu atmak olacak. Brüksel'e giden Struga şairleri içinde benden daha şapşal bir Hintli var. Onu gördükten sonra kendime biraz güven geldi.

2.9.974, Beşiktaş, saat 7.30¹

Sevgili eşim,

Dün 1 Eylül Pazar, kafile (Saime anne de) akşam üzeri Beşiktaş'a geldi. Çocuklar mektup vardır babamızdan, diyorlardı; bense henüz yoktur diye düşünüyordum. Ama vardı mektup, hem de iki tane.....

Noktalar, benim gibi yazmasını düşünmesini bilmeyen bir zevceden daha iyi anlatabilir duyguları diye düşündüm de koydum onları.

Bir kadın tanırım, 25 yıl onun için önemli olan yıl dönümle-rinde eşinden küçük bir ilgi beklemiştir. Sadece bir hatırlayış. Bir tek cümlecik, bir anlamlı bakışçık, bir şefkat busesi. Koskocaman bir ömrü bunların özlemi ve bekleyışı içinde geçirdi bu kadın. Tam her şeyden ümidi kestiği zaman çok uzaklardan bir sesleniş, bir parıltı. Ve 28 Ağustos'ta onun yönüne kalkan bir kadeh. Tanrı o kadından bir şair eşine gerekli olan bütün güzellikleri esirgemmiş de olsa, ağlama yeteneğini esirgememiş-tir. Ve o kadın dün mektupları okurken nasıl ağladıysa şimdi de ağlamaktadır, derinden ve dolu dolu. İşte böyle aziz eşim, ben o kadının hâlâ mutlu mu, mutsuz mu, sevilmiş mi yoksa nefret mi edilmiş olduğunu anlayamadım. Bunca yakını olduğum halde, sen ne dersin acaba?

Teşekkürler her şey için.

H.N.

1 Behçet Necatigil'in Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolculuğundan yazdığı mektuba Huriye Necatigil'in cevabı.

Knokke-Le Zoute, 30 Ağustos 1974, Cuma¹

Sevgili Huriye, Selma, Ayşe,

Saat öğleden sonra dördü çeyrek geçiyor. Evvelki gün ögle üstü Brüksel'e gelmişistik. Binbir telâş içinde, sora soruştura gideceğimiz yeri öğrendik. Valizleri hava alanında emanetçiye bırakmıştık, orta halli bir lokantada 200 franga bir kap yemekle iki bardak bira içerek gene hava alanına döndük trenle. Bavulları alıp tekrar Brüksel. Ordan başka trene binip Knokke-Le Zoute denilen yere geldik. Bize ayrılan oteli bulduk. Ayrı odalara yerleştik. Gece dokuz buchuğa geliyordu. Sokakları tarayıp lokanta vitrinlerindeki yemek fiyat listelerine bakarak, en ehvenini seçip karnımızı doyurduk.

Dün öğleden sonra Bienal Sekreterliği'ni bulduk. Geldiğimizi bildirdik, 500 frankımızı alıp bize birer dosya verdiler. İçinde katılanların listesi, hangi otellere dağıtıldıkları ve başka şeyler. Her milletten söyle böyle dört yüz kişi. Gece, saat sekizde büyük bir salonda büfe vardı. Yakalarımızda adımızı, milletimizi belirten küçük plakalar, ellerimizde davetiyesi girdik içeri. Dörder kişilik masalardan birine çöktük. Masadaki öteki iki kişi Japon idi. Gece öyle geçti.

Şiir toplantıları bu sabah onda başladı. Açış konuşmaları saat 12:00'ye kadar sürdü. Saat 3'te tekrar toplanılmak üzere öğlen tatili yapıldı. Konuşmalar Fransızca. Ben hep Avusturya heyetine bakındım, gece bulamamıştım kimseyi, ögle üzeri yakalara baka baka, on sene kadar önce birkaç şiirini çevirip

¹ Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolculuğundan yazdığı mektuplardan.

Türk Dili dergisinde bastırdığım Ernst Jandl'ı yakaladım, iki de arkadaşı vardı. Tanittım kendimi. Meğer onlar da Fransızca bilmezlermiş. Bunu öğrenince içim rahat etti.

Yol çok uzun, Beşiktaş-Ortaköy yolundan uzun. Tahsin'le döndük otele, ne verdilerse yedik. Çekildik odalara. Üçteki toplantıya dörtte katıldız diyoruz. Şimdi saat beşe geliyor. Vazgeçtiğim.

Şurda cumartesi, pazar, pazartesi, üç gün kaldı. O da geçer. 4 Eylül Çarşamba günü Brüksel'den İstanbul'a uçacağız herhalde. Belçika müthiş pahali. Tahsin'le vitrinlere bakıyoruz hep. Tahsin mukayeseler yapıyor. Fransa'dan sonra en pahali yeriymiş Avrupa'nın. 3170 franktan 1200 frank kaldı üç gün içinde. Ortada alınmış birşey yok. Gideriz, ederiz, Paris, Londra deyip duruyorduk. Şimdi arpacı kumrusu gibi düşünüyoruz. Tahsin önce şöyle söyle diyor, sonunda benim dediğime geliyor, düşünmeye başlıyor. Hiç değilse ben her gece gömlek yıkıyorum, Tahsin onu bile yapmıyor. Hâsılı boşça koyuyoruz dolmuyor, doluya koyuyoruz alımıyor.

Dur bakalım!..

Gene yazarım.

Kimseye kart gönderemedim, üşeniyorum, içimden gelmiyor.

Her şey önce iç rahatlığına bağlı. Siz benim için Beşiktaş'a kapanmayın, benim ne zaman doneceğim belli değil. Kumburgaz'da da bulurum sizi.

Gene yazarım. Gün ola, hayrola! Gözlerinizden operim.

B. Necatigil

Knokke/Heist, 2 Eylül 1974, Pazartesi¹

Sevgili Necatigil'ler,

Bu benim Knokke'den son mektubum. Saat 16'ya geliyor. Saat 13'te büyük bir gazinoda 400-500 kişiye verilen bir yemekle 5 günlük bienal sona erdi. Herkes dağıldı. Tahsin Sarac'la otele döndük.

Bu sabah mektubunuza alınca çok şaşırdım, çok sevindim.

Dün sabah, ben kahvaltı etmiş, odama çıkmıştım. Yüksel, Tahsin'e telefon açmış, buraya gelip bizi alacağini bildirmiş ve "Necatigil'i çağrıma telefona; o bize yük olmamak için gelmek istemez. Zorla götürürüz!" demiş. İnci de katılmış bu görüşe.

Biz yarın sabah Brüksel'e gidecek, ve çarşamba uçağıyla İstanbul'a uçacaktık. Şimdi bu durumda Yüksel'i bekliyoruz. Fakat Stuttgart'a gitmeden önce Brüksel'de kesin olarak dönüş tarihini tesbit ve biletini vize ettirmek istiyoruz.

Altın kafeste bülbül gibi, böyle yerlere üç, beş gün katlanılıyor, sonra her şey tükeniyor birden.

Siz Kumburgaz'da olursanız evin bir takım anahtarını ihtiyaten Lütfü ağabeye bırakın.

Birdenbire hava bozdu, serinlik çıktı, yağmur yağıyor. Tahsin'le gene çıktıktı, dolaştık. Kendimize birer bere aldık. 175 frank. Şöyle böyle Türk parasıyla 60 lira. Otel, iki kişilik oda, üç öğün yemek dahil 1680 frank, bahşisleri de ekle, 1800 frank. Yani günde 600 Türk lirası. Tahsin küfredip duruyor, burada yaşanmaz diyor.

¹ Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolculuğundan yazdığı mektuplardan.

Saat 18.30. Yüksel gelmedi hâlâ. Otomobile 8 saatlik yolmuş Stuttgart. Pazarkaya'lara muazzam külfet. Tahsin, ben de onları Ankara'da ağırlarım, diyor. Hiç istemezdim böyle olsun. Fakat bir günlüğüne, yarım saat ötedeki Hollanda'ya gidip Brüksel'e dönmemiz bize biner Türk lirasına patlayacaktı (3000 frank). Sikke makinesini Türkiye'de unutmasaydık gidecektik. Yüksek artık bu gece ister istemez bizle kalacak bu otelde. Karanlık çökmeye başladı.

Muhsin Ertuğrul'a cevap yazmakla iyi etmişsiniz. Piyesi Stuttgart'ta bulur, dönüşte çevirmeye çalışırıım². Sikke makinesi pek boş kaldı.

.....

3 Eylül Salı

Yüksel gece geldi. Otelde yattı. Bugün, salı, sabah saat 9, otomobiliyle Brüksel'e doğru yola çıktıktı. Akşama Stuttgart'ta olacağız.

.....

Mektubu atıyorum. Saat onbir buçuk. Brüksel'e geldik. Gene yazarıram.

Selâm.

B. Necatigil

2 Behçet Necatigil'in Muhsin Ertuğrul'a yazdığı 14 Eylül 1974 tarihli cevap şöyle: *Muhterem Üstadım,*
19.8.974 tarihli mektubunuza, Belçika'daki bir Şiir Bienali'nden dönüşte buldum. Son yıllarda çeviriyi bıraktığım için Frank Wedekind'in "Frühlings Erwachen" piyesinin türkçeleştirilmesine zaman ayıramayacağımı üzgünüm.
1962 yılında Bay Max Meinecke'nin israrı üzerine Ferdinand Bruckner'in "Krankheit der Jugend" oyununu çevirmiştim. Ama ne Bay Meinecke, ne de sonrasında benden birkaç kopya isteyen merhum Ulvi Uraz, bu oyunu nedense sahneye koymadılar. Bruckner'in bu piyesi sizi ilgilendirirse elimdeki kopyasını hemen göndereyim. Oynamaya değer bulursanız, 12 yıllık bir aranın gerektirdiği bazı dil düzeltmelerini de kısa zamanda yapabilirim.
Wedekind'in eserinin çevrilmesinde bağışlanmamı diler, hatırlanışımı tekrar tekrar teşekkür eder, derin saygılarımı sunarım.

Muhsin Ertuğrul'un 24 Eylül 1974 tarihli cevabı:

"Bruckner'in piyesi ilerde oynanabilir. Baş bir zamanınızda Şehir Tiyatrosuna göndermek lütfunda bulunursanız minnettar oluruz."

Stuttgart, 4 Eylül 1974, Çarşamba¹

Sevgili Huriye,

3 Eylül Salı, gece, saat bire doğru üç yolcu Wienerstrasse'deki evden içeri girdik. Çok yorucu bir yoldu.

Beni iki yıl önceki odama koydular. Şöyleden böyle uyudum. Saat 7'de kalktım. Şimdi saat sekiz buçuk. Aşağıdakiler kalktı mı, kalkmadı mı bilmiyorum. Herhalde Sarac da beni bekliyor.

8 Eylül Pazar günü Frankfurt'tan öğleye doğru İstanbul'a uçacağız. Öğleden sonra dört buçukta İstanbul'da olacağız. Brüksel'de biletleri buna göre değiştirdik. Bu durumda dört gün için Stuttgart'dayız. Bu mektup herhalde, cumartesi Beşiktaş'a dönerseniz elinize geçer, sanırım. Bugün çarşamba.

Evet, 8 Eylül Pazar günü İstanbul'dayım, hayırlısıyla. Dünya seyyahi miyim, yeter bu kadar.

Hepinizi sevgiyle kucaklarım.

B. Necatigil

Durumda bir değişiklik olursa telgraf çekerim cumartesiye kadar.

¹ Yugoslavya/Struga Şiir Festivali ve Belçika/Knokke-Le Zoute Şiir Bienali yolculuğundan yazdığı mektuplardan.

İstanbul, 1 Nisan 1975¹

Sevgili Huriye,

Mektubun evcek hepimizi sevindirdi (belirtmek gerekliyse). Her yol sıkıntıdır. Bazı yollar sıkıntının da ötesinde, zahmetli. Göze alacaksın! Yola çıkmak bir başarıdır, her başarı gibi, bir yanıyla da gözleri yaşırtır.

Ve her yol bir dönüştür asla. Kürkçü dükkânları bizi bekler.

Ve her yerde zaman geçer, geçiyor. Günter Eich'in bir şirinden: "Sanki araya sonsuzluklar girdi. – Kaç gün oldu sen gideli? Yıllar mı?

— Gittiğini nerden öğrenirler? Duyan geliyor, ya da "Allah kavuşturulsun" telefonları.

— Bugün salı, 1 Nisan. İki gün önce bir telefon. Kim mi? Kim olur? Doğan Hızlan. Senin yokluğundan doğan üzüntümü gidermek için beni Boğaz'a götürürecekmiş!

Ben, kederime evlerde katlanırım, istiyorsan sen gel! dedim.

— Geleyim, ne zaman?

— İş dolu, iş!

— Ben de iş için geleceğim.

— Bırak Allah aşkına! İş için geleceksen gelme!

— Bu iş özel bir iş, Hocam!

— Ne iş? Benim tek işim var: Şiir.

— Ben de şiir için geleceğim.

— Şiirle arama kimse giremez.

— Yani gelmemi istemiyor musunuz?

1 Eşi Huriye Necatigil, Almanya'da yaşayan yeğeninin yanına gittiğinde yazdığı mektup.

— Kaçta geleceksin?
— Akşam, yedide.
— Yemek saati.
— Yemeğe gelirim.
— Eh, gel istersen! Yemek yer, gidersin!
— Oldu, salı akşamı.
— Biz akşamları yemek yemiyoruz.
— Ben de yemem.
— Sen bilirsin!
— Salı akşamı geliyorum.
— Sen bilirsin. Yemek de olmaz o akşam. Çocuklar arkadaş-

larında.

— Olsun.
Ve işte bugün salı. Öğlen yine telefon etti.
— Hocam, geliyorum.
— Bu akşam mıydı? Unuttum, hay Allah!
— İsterseniz yarın akşam. Boğaziçi.
— Ben ancak cumartesileri Yedikule'ye giderim.
— O halde, geliyorum, Hocam!
— İstiyorsan gel!

Şimdi saat yediyi geçiyor. Gelecek yani. Ve benim günlerim böyle geçiyor. Kızları bilmem. Onlar gidip gidip, saatinde geliyorlar. Yarın da İnci Korkut gelecek, ve başkaları.

Mektubunda benim ne hediye istedigimi sormuşsun. Sen gel, yeter! Ama sen yetmeyeceksen, ille eşya da gelecekse, bana birkaç daktilo şeridi getir. Yalnız, İtalya'dan getirdiğin gibi mavi – kırmızı ikili olmasın! Tek renk: Siyah.

Gözlerinden operim, dostlara selâmlar.

Her şey gönül genişliğine bağlı, unutma! Koz kabuğunda gönüler, mermerde kezzap gibi, yer oyar insanı. Oyulmalar çağdı geçti, artık yola koyulmalar çağrı.

B. Necatigil

1.4.1975

Geldi, onbirbuğu geçene kadar, oturdu, yedik içtik, gitti. İş yok.

B. N.

Stuttgart, 2 Ekim 1977, Pazar¹

Sevgili Huriye,
Sevgili Ayşe,

Saat 14:00'e doğru Münih'e indik, hava alanından şehre, gara geldik. Pazarkaya'ya telefon açtım, evdeymiş, geleceğimi, geldiğini söyledim. Tren üç saatte beni Stuttgart'a bıraktı. Yağmurlu, berbat bir hava. Tekrar telefon ettim, geldi, arabasıyla aldı beni.

Evlerini genişletmişler, yukarı çatı odasına bırakmadılar beni. Katlarındaki odalardan birini verdiler. Sabah 6'da uyandım, şimdi saat 7:30. Hepsi uyuyor. Tavan arasında olsaydım, sokşağa çıksam, ama burda olmaz. Yüksel, Tutzing'e gelmiyor pazartesi, salı, çarşamba. Son iki gün gelecekmiş. Programa da kızmış biraz. Pulat Tacar² da memnun değilmiş. Ama artık bitmesini bekleyeceğiz ister istemez.

Hava açacağa benziyor, güneşli olacak gün. Misafirlik böyledir, hür olamazsin! Benim bilmediğim, ayrı bir sanat odamdan dışarda rahat olabilmek!

Siz iyisiniz ya! Mıçır Paşa'nın³ pençe yaraları kapanıyor. Gene yazarım. Gözlerinizden öperim.

B. Necatigil

1 Tutzing'de düzenlenen şiir kongresine katılmak üzere Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Pulat Tacar, o yıllarda Batı Almanya'da Türk dışişleri görevlisi.

3 Mıçır, Necatigil'lerin kedisi.

Stuttgart, 3 Ekim 1977, Pazartesi¹

Sevgililer,

İlk mektubu atamadım, dün öğleye kadar evde indik, yağmur yağış. Şiir çevirmekle geçti yarım gün. Öğleden sonra bilmediğim bir parkta yıllık bir fuar varmış, oraya gittik, ama yağmura yağışa tutulduk, bir barakaya girdik, bekledik yağmurun dinmesini. (Bu arada bahçe malzemeleri satan bir çadırdan ilk alış verişimi yaptım: Gül budama makası.)

Bu sabah başkonsolos beni Münih'te bekleyecekti, ama Yüksel bırakmadı, kitabı hazırlamadıkça gidemezsın, dedi. Park dönüşü saat gece yarısı bire kadar o işe uğraştık.

Bugün öğleden sonra İnci ile hanım giysileri alış verişine çıkaçğız. Ben, Yüksel gider gitmez evden kaçtım. Şimdi bir birahanedeyim (eskiden tanıldığım bir yerde), saat yarına geliyor, önumde koca bir tabak yemek. İkiye kadar vaktim var.

Yarın sabah başkonsolos bizi Münih'te sabah kahvaltısına bekliyor. Yüksel'le gideceğiz.

O, akşamá dönecek. Sonra cuma sabahı gelecek. Cuma günü o konuşmayı da başarır, atlatsam öğlen yemeğiyle kongre sona erecek. Yüksel ile Berlin'e gideceğiz, iki gün de orda kalacakmışız.

Sonra ne yapılır, şimdiden bilemem. Ama benim niyetim, mümkün mertebe çabuk, yerime yurduma dönmek. "Benim oralarda hiçbir işim yoktu"².-

Gene yazarım. Gözlerinizden öperim.

B

1 Tutting'de düzenlenen şiir kongresine katılmak üzere Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Behçet Necatigil'in "Kirli Soru" şiirinde şöyledir: "Benim oralarda hiçbir işim yoktu." (Şiirler, Bütün Yapıtları, YKY, 2002, Arada kitabından).

Berlin, 8 Ekim 1977, Cumartesi¹

Sevgili Huriye,

Saat üçe geliyor, Berlin'den yazıyorum. Cuma saat gece onda Stuttgart'tan kalabalık bir trene bindik, kuşetli bir vagonda yarı uyur, yarı uyanık cumartesi sabah yedi buçukta Berlin'e geldik. Şair Aras Ören'in evine gittik, sabah çayını orda içtik. Yüksel çağrıldığı bir toplantıya gitti, ben Aras'la kaldım, o beni bir hanım dostunun otomobil sürücülüğünde aldı, şehri gezdi.

Şimdi gene Aras'ın evinde Pazarkaya ile buluşuk. Onlar konuşuyor, ben bu mektubu yazıyorum.

Yarın öğlen gene trenle Stuttgart'a döneceğiz, gece yarısı ordayız. Belki çarşamba Frankfurt'a uçar, bir gün de orda kalırsak (Yüksel, Almanya'ya gelip de Frankfurt kitap fuarına uğramamak olmaz diyor), en geç ayın 15'inde orda olurum. (Kesinlikle Frankfurt'tan dönmek istiyorum.)

Tutting'de son gece şiir toplantısında en çok alkışlananlar Yüksel'le ben olduk. Romanya ve Yunanistan delegeleri şiirlerime geniş ilgi gösterdiler, ülkelerinde çevirip yayinallyacaklarını söylediler. Son gün (cumá) benim konuşmam da önceki geceinin olumlu etkilerini bozmadı. Hâsılı sonuç, umduğumuzdan iyidir.

Yâdelden mektup yazan, ister istemez kendinden söz eder. Siz de iyisiniz ya? Yanımda bir siyam kedisi var (Aras Ören'in kedisi), ben bu kadar sessiz, edepli, terbiyeli kedi görmedim. Bizim Mîcîr, bunun yanında mektep-medrese görmemiş, dan-

1 Tutzing'de düzenlenen şiir kongresine katılmak üzere Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

gıl, dungul, arsız, yüzsüz bir canavardan farksız. (Ayşe duymasın!)

Gene yazarım. Selâmlar, sevgiler. Sıkışık zamanlarda insan, telâşlarda yaşıyor, ne uzun-rahat mektup yazılır, ne kesin bir şey söyleyebilir yarın için. Hiç değilse, kesin olan şu ki, bir hafta sonra orda olurum. İnşallah.

Sevgiler, selâmlar.

B. Necatigil

Stuttgart, 11 Ekim 1977, Salı¹

Sevgili Huriye,

Ne gün nerdeydim, unutmaya başladım. Perşembe günü Frankfurt'a gidip gece yarısı-doneceğiz. Ondan sonra da Almanya'da işim bitmiş olur. Yarın gece Asım Akcan'la² beraber olacağız. Yüksel konuşmuş, Asım: "Hoca ile bir akşam oturalım hele, ben uçak işini ayarlarırm!" demiş. Stuttgart hava alanı yarın akşam trafige açılıyor. Ben, Frankfurt'tan uçayım, tekrar Stuttgart'a dönmiyeyim dedim ya, durum belirsiz. Bu durumda, Tanrı izniyle cumartesi veya pazar orda olurum.

Sipariş listesini kaybettim, ama hatırladıkça ben alıyorum. Mıçır'a bile mama alındı. (Bir yandan da bir radyo oyunu çeviriyyorum. Yedek!) - Sen Kıbrıs yolculuğuna hazırlan. Sana, Ayşe'ye hasretler, sevgiler. İş dolu iş. Gözlerinizden öperim.

B.

1 Tutzing'de şiir kongresine katılmak üzere Almanya'ya gittiğinde yazdığı mektuplardan.

2 Asım Akcan, Behçet Necatigil'in Kabataş Lisesi'nden Almanya'da yaşayan bir öğrencisi.

MEKTUPLARDA SÖZÜ EDİLEN ŞİİRLER

ENGELLER¹

Sen benim engelimsin beyaza.
Yaparım yıkılır,
Saldırın sularda silinen
Kumdan kuleler deniz kıyısında.

Sen benim düşmanımsın değişen,
Her seferinde ismin başka.
Ama hiç tadı yok yaşamamın
Tam doğrulurken yeniden
Tarlamı suların basması.

İnsanınla vur, hastalığınla yere ser,
Sars beni paraca
Her yıkılışında kuvvetim artar
Işıyan bir köşe er geç benim
Sen benim geçidimsin beyaza.

1 Bkz. 2 Temmuz 1955 tarihli mektup.

BİRİKİR¹

Bıçağımı gecelerin çarkında biledim,
Ondan böyle keskin.
Bir çelik mavi parıltı
Ondan böyle odamı aydınlattı.
İplik-ince akan su, başımdaki ağrıları önlüyor

(Kendi ömrüm önumde vazgeçilemez bir yolken
Başka yaşayışlarda gezdirmem benim sizi
İmkânsız.)

Bıçağımı gecelerin zifiri biledi,
Keskin katı ekmeğimi kesmeye.
İllk dilimin bir yüzü taş, bir yüzü az yumuşak.
Sonraki dilimlerin yüzleri az yumuşak.
İplik-ince akan su, bir çanakta birikti.

(Düz beyaz kâğıtlarda birkaç satır siyah.
Bir zaman yaşadığımı hatırlatır siyah.
Donuk mavi parıltıda ufacık odam
Birdenbire büyük.)

Göznurumu gecelerde yitirdim.
Ardımdan bir ince mavi izle gidişim
Ondan böyle yavaş.

1 Bkz. 19 Temmuz 1955 tarihli mektup.

ÇARMIH¹

Trenler, gemiler, yıldızlar..
Paramı yollara yatırmak isterdim,
Yaşamak uzak şehirlerde.. Nerde?
Ev kirası, elektrik, su parası
Kasabı, bakkalı, terzisi..
Birini kaparım, biri açılır
Masraf kapıları masal kapısı.

Trenler, gemiler, yıldızlar..
Ömrümü yollarda geçirmek isterdim,
Bölüşülür evlerde.
Aslan payı bana diyen diyene:
Bir baba, bir anne, bir kardeş
Dünyanın bedbahtı bensiz.
Halalardan, amcalardan, dayılardan sesleniş:
Bize de!
Eşlerde, çocuklarda o üzgün, kırık bakış:
Yalnız bizim ol!

Akşamlara kadar çalışırız,
Bazan gecelerce.
Trenlerde, gemilerde, uzaklarda
Yalnız yaşamak... Nerde?
Savrulmuş paralar, bölüşülmüş ömürler,
Ne olmuşsa bize olmuş, ara yerde.

1 Bkz. 19 Temmuz 1955 tarihli mektup.

BESİNLER¹

Kaybetti
Kimi, neyi
Bilmiyor, bilse, bildiği
Kayıplar gururu besliyor.

Fırın-sıcaktı içi
Baktı gördü tatlı, duygusuz olmak
Soğudu
Soğuklar gururu besliyor.

İstemedi yoksa
Üvey sokak yerine öz anne cadde
Önünde geniş idi
Dar gururu besliyor.

Kim getirdi Yusuf'a bu sözü, Züleyha
Etek yırtık arkadan
Kadınlar, kadınsılar, konuşunuz
Susmak gururu besliyor.

Sürer çift, koşul
Tarla-kâğıt, bin şu kadar, yılda
Sitma-sarı bir geceye doğru
Kâğıtlar gururu besliyor.

Nerde o eski demler
Tavşankanı çaylarda
Camlar bugulu
Yalnızlık gururu besliyor.

1 Bkz. 19 Temmuz 1955 tarihli mektup.

GEÇİM¹

Hepsini birden istemek
Yersiz,
Zamanı var
Biz zengin değiliz.

Duvara astım liste,
Eksikleri yaz,
Sıra hangisindeyse
para olur olmaz...

Ayda bizim elimize
Ne geçer, şu kadar.
Ayır önce kirayı;
Günde yemeğimize
Ne gider, şu kadar.
İyi kullan parayı,
Bu aylık bize yeter.

Duvardaki liste...
Kes üç kuruş ekmekten,
Beş kuruş etten kıs.
Sıra hangisindeyse
Çarşıya gider, alırız.

¹ Bkz. 26 Temmuz 1955 tarihli mektup.

EŞYALAR, SESSİZLİK¹

Bir gün giderler de kalırsınız yalnız
Eski odalarda gece
Bir saat gibi durmuş sabahтан
Her şey onlar gidince.

Bir garip boşalışla cansız
Uzaklarda şimdī
Ayna önündē resimler
Eşyalar, ellerinin değişdi.

Yüklenen sessizlikte radyo
Şen şarkilar hepsi de hüzünlü
Duyduğunuz derinlerde bir ses
Gidenlerin götürdüğү.

Anladınız neymiş kattıkları
Perdeler çiçekler ışık hava su
Ancak onlar varken
Sizi yaşatıyordu.

1 Bkz. 2/12 Temmuz 1955 ve 1 Ağustos 1955 tarihli mektuplar.

SİZİN HİKÂYENİZ¹

Beklersiniz hastalığınız geçsin
Bir şeyiniz kalmاسın bahara,
Hayatınızı bir yoluna koymاnın
Sırası ondan sonra.

Karlı yağışlı havalar
Düzelir sonunda,
Hiç eski sözünüzde mi durursunuz
Mevsim bahar, sizde sıhhат olsun da.

Sizi eve bağlayan bir şey yok
Hürsünüz uçan kuş gibi.
Parasızlık bu sefer de bahaneniz,
Canım, ne zaman paranız olmuş ki!

Yaz yine öylesine biter
Daldan dala sorumsuz.
Sonbahar yağmurları başlayınca
Yine kötümser olursunuz.

Çocukların karşısında
Sızlar gönlünüzün bir yeri,
Size de uzansın istersiniz
Bir kadının elleri.

Siz de bir yuva kuracaksınız,
Artık kararınız karar.
Hayat pahali, geçim zormuş
Olsun istediği kadar.

1 Bkz. 1 Ağustos 1955 tarihli mektup.

Bu iş yeşermiş ekinlerin
Birden kurumasına benzer,
Bir çığ gibi düşmüştür yolunuza
Hesapta olmayan engel.

Meselâ bir felâket
Kopmuştur evinizde,
Katlanacaksınız
Ne var ki elinizde.

Bir sürü bağlarla çevrilisiniz
Koparıp da başlamanız kabil değil hayatı
Karanlık kaderlerin kurbanı
Kaldınız ortalarda.

Ölüm, ölüm! Uzaktan uzaktan,
Sesleriyle büyülü gibisiniz.
Gittikçe kararan bu dünyadan
Canım, siz de bu şekilde gidiniz.

SERİN MAVİ¹

Dağ köyleri serin, kıyılar mavi
Yaz sığlığında şehir
Bunaltır beni.

Hava yapışkan yağlı
Kalkıp bir yere gitsem
Yollarım bağlı.

Kıskanıyorum kuşları
Ben uçmasını bilsem
Uçmak serin ve mavi.

Yaşa nasıl yaşadıysa anan baban
Öndekine uyar arka tekerlek
Git gel aynı yollardan
Aynı arabayı çekerek.

Çocuk dört duvarın içinde hür
Havasız odalarda kirli sokağa karşı
Pencere gerisinde solgun bir çiçek büyür
Düşünür kırık saksı.

Yattığın yerden senin de
Bulutlar görünür mü
Seyret gökyüzünü
Bir cam genişliğinde.

1 Bkz. 1 Ağustos 1955 tarihli mektup.

KURŞUN¹

Bitkinim, bitkinsin
Saçlar ağarır ümitlerle beraber
İnsanın evi olması
Büyülenmiş gibisin.

Satırlarda soldu yüzün
Kalabalık evlerde eğreti
Üzgünüm, üzgünsün
Mumlar eridi.

Sokaklar, eğlenceler uzakta
Farkında bile değilsin
Hasadını esirgeyen toprakta
Bitkinim, bitkinsin.

Çökmüş siperlerden kurtulan yorgun
Askerleri düşün
Yer altında saatler
Yılları ömrümüzün.

Bilmezden gelsek de
Gün sonmeye başladığ
Seneler eriyor cenkte
Yaşamaya vakit kalacak mı?

Diyelim kurtardık hayatı
Ya ansızın yalnızsak
Ya külçeleşir de ayaklar
Yürüyemez olursak?

Yahut askerleri düşün
Tam çıkışlılar siperden
Bakıyorsun
Pusudaki tepelerden bir kurşun.

1 Bkz. 4/9 Ağustos 1957 tarihli mektuplar.

ŞAYET AŞK III¹

Ebemkuşakları altında
Bilmem dikkat ettin mi
Uzakların güzelliği
Yaz yağmurundan sonra.

Şayet aşkın rahmeti
Gün olur kesilirse
Altın kemerler gibi
Hatıralar önumüzde.

Hadi ver ellerini
Ufkumdan esen samyellerine
Sabahların serini
Karışın ellerinle

1 Bkz. 4 Ağustos 1957 tarihli mektup.

ARADA¹

Her şey araya giriyor, aradan çıkıyor
Arada çocuklar doğuyor, büyüyor, yürüyor
Arada evler, evlenmeler, ölümler duruyor
Arada yaz kış bahar, dünya dönüyor.

Her şey arada oluyor arada bir, bir arada
Aralarda akla kara, bulmak arayı arayı
Bir eldir aralar, açar bir kapıyı usulca
Açıkça aralar, kapanır ne iyi!

Kara toprak ayaklarımıza altında
Mavi gök yukarıda
Ne bulduksa arada bulduk
Seninle benim aramda, onlarla aramızda, arada.

Madem küçük dünyamız ölümlerle sınırlı
Madem kişi bağlı ortak yaşamalara
Benden sana, senden ona, onlardan bize
Gitmek gelmek arada başka dünyalara.

Nasıl teperdik yoksa boyuna aynı yolları
Değişiklik arada
İnsanlar değişir, evler değişir
Yeni yeni yüzler, geçen sokaklarda.

Aşklar arada, Tanrıının büyük bağışi
Ferhat'lar, Kerem'ler çöllerde, odalarda
Bir anlamı var elbet
Boşuna mı yanmışlardı?

1 Bkz. 14 Temmuz 1960 ve 8 Ağustos 1966 tarihli mektuplar.

Hiç mi serin rüzgârlar esmiyor
Hep mi kızgın yazlardayız, baharlar arada
Mevsimi
Yaprak kımıldamıyorsa.

Çocuklar arada, nasıl bırakılır elleri
Dönüşler tathıdır, telâşlıdır
Bir bezginlik çökse bile
Üstümüze akşamüzerleri.

Hastalıklar arada
Tehlikeli değilse yararlı
Hasta olmamış kimse
Hiç halden anlar mı?

Biz unuturuz başka!
Ölümler arada, hatırlatır
Dünyanın malını toplasak da
Bu dünyanın sonu vardır.

Ölümler varsa arada, anılar da var
Sevdığın miydi, geceleri
Gelir uykulara canlı, nemli sabahlara taze
Açmış çiçekler kadar.

Zorluklar varsa arada,
İnsansın!
Engellere harcanmayan güçler ne güne
Dayat ki, yaşadığını anlayasın!

Aranarak yordamlarda bir ara
Yaşarsın.
Derken dürüller defter, başkasına gelir sıra
Sen aradan çıkarsın!

KONGO¹

Biter hafif bombelide alkol
Başlar birden bir kara
Ormanın korkunç kuytusu.
Uyumuş ak ceylân uzakta
Uyumuş baobab, uyumuş su.

Uyku mu ne uykusu?
Camdan bir kahkaha kulakta parçalanır,
Sıçrar kısık bir haykırı korkuda.
Ensesini dağlamış gibi kızgın bir soluk
Benilder ak ceylân uzak beyaz uykuda.

Pistir gece yarısı.
Düşmanca sıritır bir çentikten
Gâvurca günahlar ve bütün azgınlık.
Uyu ceylân sen orda..
Çatlamış alın damarı,
Kabarır Kongo.

Büyük bir boş bardak hafif bombeli
Çatadak kırılır sırça
Kabarır Kongo.

Daracık borular birer süpap gibi
Açılır kapanır, açılır kapanır
Sen orda..
Mutlaka bir yerin çüründü şimdi.

Mutlaka bir yerinden aktı kan.
Şimdi
Olsa
Hafif bombeli
Daluykularда
Kongo.

1 Bkz. 10 Şubat 1961 tarihli mektup.

ALACA¹

Ben kadınım sayıklarım
İkindi güneşlerinde.
Yanar döner ışıklarım
Kumru göğsü gibi.

Bazan eser, ufkılara uzanırıım
Yorgun, harap, cahil
Kocam, evim, anam
Utanırıım.

Ben kadınım aynalarda
Uyanırıım.
İçimi saran çırkinlik
Yüzümden okunuyor
Ufalarım.

¹ Bkz. 11 Ağustos 1966 tarihli mektup.

YAY¹

Derinden sesler geliyor
Durduramaz beni aşkın
Bekle geçinceye kadar
Yayı daha germe
Kıracaksın.

Karanlıkta kımıldayan düşünceyi
Göremez sendeki göz
Örtülere büründüğüm şu anda
Düşmüş senden kumaşlar
Çiplaksın.

Eser serin bir rüzgâr
Sen çok sicaksın
Koptu senden ellerim, köprü yıkıldı
Seni benim tarafa nasıl alabilirim
Uzaksın.

1 Bkz. 2 Ağustos 1970 tarihli mektup.

KEMİK¹

Ve siner tavanlara bir iç yağı kokusu
Sessizce söndürülen mumlardan
Ve insanlar gömerler sağa sola bakınıp
Çok acele bir şeyi görmeden kimsecikler
Ve sonra koşarlar upuzun bulvarlardan

Ve eksilir bir koyun geceye davarlardan
Ve insanlar geçerler sağa sola bakınıp
Çok acele bir şeyi ölmeden bir kez daha
Sonra yalnızlıklarda otururlar yalarlar
Çok eski bir kemiği çıkarıp duvarlardan

1 Bkz. 2 Ağustos 1970 tarihli mektup.

ÇİZGİ¹

Yazdıklarımı duymak
Belki yalnız bana vergi,
Düşsem de karanlığa bakan yok
Aydınlık bir çizgi.

Kader aynı kader, şu farkla:
Size işlemeyen şeyler
Derinden yaşamakla
İcerimde yer eder.

Siz küçülürken ölüme
Büyürüm birken iki,
Çizgilerimle gelir ömrüme
Halil İbrahim bereketi.

İsterseniz yazarsınız, kolay!
Ağırbaşlarınız, çocukça..
Silinmeden o güzelim gölgeniz,
Parlayınız ufukta.

Ufukların gerisi
Akıntıya kürek..
Belli olmaz, düşmek gerek
Ak üstüne kara çizgi.

1 Bkz. 2 Ağustos 1970 tarihli mektup.

KIŞLA¹

Acının
Çok sonra başladığın
Kim inkâr eder.

Vardın oyduн gar
Ama asıl yangın akşamı
Kim inkâr eder.

Bunlar senin
Son yumuşak günlerin
İndiğin yerleştiğin
Kışla
Acayı
Kim inkâr eder.

Nerden geldiğin
Bilme
Dikleri düzler
Acın
Kimin kârı
Kim inkâr eder.

1 Bkz. 4 Temmuz 1972 tarihli mektup.

İÇERDE¹

Dışarıyı dinleme, içerdeyim
Kimildayan perdenin şimdi az berisinde.
İnsan kimi geceler niçin uğrar dışarı?
Bir gerçeğin içinde kendini dinlediyse.

Yaşlanmak, o her şeyin biraz biraz yettiği
Anılar yerini tutuyor.
Ben bu oyunu küçükken de görmüştüm:
Çoklarını kovalıyor, birini tutuyor.

Yaşlanmak, bir korkunun hep uzağa ittiği
İçerdeyim.
Yangın duvarlarının yıkıldığı geceler
Ama nasıl geleyim?

İnsan kimi gemileri ne de çabuk unutuyor
Binmişik sözde,
Bir çocukluk yatıyor
Battığı yerde.

Sağım solum doldu. Zil çaldı. Bu kaçinci?
Bir telâşlı geçti, oturdu hepsi.

1 Bkz. 6 Temmuz 1972 tarihli mektup.

ÇIKMAK¹

Bizi kimi kitaplara, mektuplara, yapılara
Çeken, kendimizden dışarı çıkmak.
Yürür kaplumbağa bir yolu sessiz
Yaprakları sonbahar, ölü park.

İşte ancak bir yerde birazcık oturmak
Ve ayrılmak çıkışınca, yollar, dünya!
Siz dolaşırken gece sokaklarında
Striptiz evlerinde bir delikanlı
Sorar: Çıkalım mı? Belki aşk bu!

Bir gün bakar ilerde kendi gibi biri
Ama artık çok geç!
Işık söner, karanlık karşı kıyı
Ve dolaşır labirentte yumak.

O ki bir gözüpekliği yiğit şövalyelerde
O ki dağlarda Ferhat yalın ayak.
Bu çağlar kıt zamanlar bizi bize komazlar
O ki aşk, ürkmüş ceylan ve tatsak.

Açar üzgün, kumaslar hisirtıyla yanarsa
Urban kırk mı, kırkını da çıkarmak – Çöz!
Çok kısa bir süre – başlar güz.

Dünya! Yu ellerini yalnızlık sularında.

1 Bkz. 24 Ağustos 1974 tarihli mektup.

KİRLİ SORU¹

Benim oralarda hiçbir işim yoktu,
Şeytana uydum.
Aç ahtapotlar kaynaşırken dipte,
Kaypak kalabalıkta sürüklendiyyordum.

İnce yüzünüzde üzgünce bir bakış
Birden sizi gördüm.
Açıtı arı doruklarda bir safran
Durdum.

İlk sevgili güldü yitik anılardan
Mutsuz, yalnız.
Sessiz kınamanızı, utançlarda küçülmüş,
Aldım, geri döndüm.

Gelsem,
Siz yine orda misiniz?

¹ Bkz. 3 Ekim 1977 tarihli mektup.

